

DE BROEDERS VAN OLMETA.

HOOFDSTUK I.

De avond was reeds gevallen, toen men twee personen, op muilezels gezeten, door het digte woud zag trekken, dat den ruwen en hobbeligen weg omzoot, die van Olmeta naar Corsica loopt. Reeds dadelijk herkende men in hen meester en knecht. Zij reden stilzwijgend voort, totdat Antonio, de bediende, die de voetstappen van andere muilezels op het zandpad ontdekt had, tot zijn meester zeide: „Wij zullen de eersten niet zijn, mijnheer.”

„Laat ons dan trachten ten minste de tweeden te zijn,” zeide Luigi Martinelli, en meteen zijn muilnier de sporen gevende, haalden zij den verloren tijd weder in, door in allerijl tot aan den voet van den berg te draven, waar zij voor het oogeblik aan het einde hunner reis waren.

Het was volle maan; zij vertoonde juist haar ernstig gelaat boven de toppen uit der heuvels, die de reizigers ter rechterzijde hadden, en alles was als met een zachten zilveren glans overtoegen, die weldra plaats maakte voor een veel schitterender glans, die bosch en berg geheel verlichtte. Voor een oogenblik stonden de reizigers stil, om van de schoonheid die hen omringde te genieten. De diepe stilte zou angstwekkend geweest zijn in eene minder liefelijke natuur, en toch scheen het Signor Luigi te benaauwen, want zijn hoofd zonk dieper op zijne borst en een diepe zucht ontsnapte hem; doch zich spoedig herstellende, vervolgde hij zijnen weg.

Het pad, dat zij volgden, liep tot aan den zoom van een bergstroom; zeer voorzigtig reden zij langs de steilte naar beneden, terwijl de muilezels den regten weg vonden, waar die onzichtbaar was voor de reizigers. Den stroom doorwadende klauterden Luigi en Antonio langs den oever naar boven, en kwamen al spoedig uit de diepte te voorschijn. Op de hoogte, die zij nu bereikt hadden, voor een oogenblik stilstaande, blies Luigi op korten doch schellen toon op een jagthoorn, dien hij bij zich droeg, welk geluid dadelijk door honderde zachte echo's herhaald werd.

Weldra hoorden zij het felicissima notto (welkom hier), dat op een zachten, helderen toon meer gezongen dan gesproken werd, geheel op

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKING, VI.

die eentonige wijze van zingen der Corsicanen. Na het ontvangen van dezen welkomsgroet daalden Luigi en zijn bediende een klein eindje verder den berg af, en het rijshout en de wilde heesters, die de opening bedekten, een weinig ter zijde schuivende, gingen zij eene soort van gang door, die, in den berg uitgegraven, uitliep op een ruim vertrek in de rots uitgehouwen.

Het was een wild natuurtooneel, en toch maakte het aanspraak op eene zekere schilderachtige schoonheid. Uit de spleten der rotswanden kwam overal de bloeiende wingert te voorschijn, gevoed door een zacht vloeijenden bergstroom, die op het hoogste gedeelte der rots ontsprong; en om alles nog schooner te maken, had een lagarino (soort van vogel) haar nest gebouwd op een afhellend stuk rots en vervulde de lucht met haar zacht gekweel voor hare jongen.

Eene tafel, van ruwe planken gemaakt, stond aan de eene zijde van het vertrek of liever hol, en rondom haar zaten zes personen, die hunnen langen corsicaanschen ponjaard voor zich op de tafel hadden gelegd, terwijl het midden door een crucifix ingenomen werd. Aan een touw, dat vlak over de tafel, op anderhalve voet hoogte, boven de hoofden der aanzittenden bevestigd was, hing een jas, zwaar met bloed bekleet, en op dat onheilspellend voorwerp waren aller oogen in diepe stilte gevestigd, toen Luigi binnenkwam. Eene kleine hoofdbuiging was dan ook van ieder der aanwezigen de eenige verwelkoming, waarna Luigi dadelijk de eenige opengebleven plaats aan de tafel innam.

Weinige oogenblikken daarna rees Luigi van zijn zetel op, en met zijn ontblooten dolk op den met bloed bekleeten jas wijzende, zeide hij: „Mijne heeren, bloedverwanten en vrienden, wij zijn hier bij elkaar gekomen om de verklaring af te leggen, dat wij voornemens zijn vast te houden aan een oud regt, namelijk om de vendetta (bloedwraak) uit te oefenen op hem, die het bloed vergoot van mijnen veel geliefden broeder Enrico Martinelli; bij dit bloedige kleedingstuk zweer ik, dat ik zijn ontijdigen dood wreken zal.” (Onder het uitspreken dezer woorden raakte hij met de punt van zijn dolk den jas aan en leide zijne andere hand op het crucifix). „Mijne hand moet den moordenaar slaan, niemand mag mij dit regt betwisten; doch indien iemand hem bij toeval op het spoor mogt komen, laat die hem gevangen houden, totdat ik komen zal.

„Aan u, Alessandro mijn neef, draag ik de zorg op voor mijns

17

broeders verloofde; aan u, Nicola, die voor mijne moeder. Ik ga nu heen, doch weest verzekerd, dat wanneer wij elkander wederzien, ik zal kunnen zeggen: mijn broeder is gewroken."

Zonder een woord verder te spreken, doch nadat hij een erbedigen kus gedrukt had op den jas zijns broeders, verliet Luigi het hol, gevolgd door zijn bediende.

Luigi en Enrico Martinelli waren beide zoons van een wijngaardnier, die zijne gewone inkomsten vermeerderde door handel te drijven in de zoo beroemde kleine sardinische paarden. Zij waren bemiddelde welgestelde lieden, en in het dorp, waar zij woonden, werd op sommige heilige dagen, of bij andere feestelijke gelegenheden, hun ruime huis, met de daarnevens liggende schuur, gebruikt om er vrolijk feest te vieren. Op eene boerderij, die veel minder groot was, woonde de familie Cardoni, die als gasten bij hunne bureu altijd welkom waren. Hunne dochter, een innemend meisje van zestien jaar, was verloofd aan Enrico, en indien alles naar wensch afliep, zouden zij in het volgende voorjaar trouwen. Iets lager aan den bergkant woonde nog eene familie, van welke wij in deze geschiedenis nog veel zullen hooren. Luigi Martinelli had eerst het aanbod van zijn vader, om zijn bediende mede te nemen, afgeslagen, doch zachtte eindelijk voor de dringende beden en smeekingen van den knecht zelven, die, zoo als dikwijls het geval is, als minnebroeder van Luigi, zeer bijzonder aan hem gehecht was. Bij het afscheid werd door den priester niet vergeten den zegen over zijne onderneming uit te spreken. De laatste woorden van pater Joachim waren: „Ik zou haast met de oude romeinsche vrouwen zeggen: Kom als overwinnaar weder, of kom niet terug."

Na het ontvangen van den zegen door een priester, die volgens hun begrip, met goddelijk regt sprak, was het niet te verwonderen, dat onze jongeling geen begrip had van de zonde, de woedende begeerte naar wraak, die in zijn hart huisvestte. Hij kende nog het woord niet: „Mijne is de wraak, spreekt de Heer." De geest van het Evangelie was hem nog vreemd, en hij had zelfs den moed om den vendetta-eed nog meer kracht bij te zetten door zijne hand op het crucifix te leggen.

Vele jaren van wanorde hadden het volk van Corsica er toe gebracht, om dit snoode stelsel te huldigen. Hunne wetten hadden dringende eene herziening noodig, en hunne priesters hadden, volgens de mozaïsche wet, dit denkbeeld ingang doen vinden, dat de bloedwreker verplicht was wraak te nemen over den moordenaar. Doch zelfs om deze wet op te volgen, moest er eene vrijstad geweest zijn, en er was er geene op Corsica te vinden. Bij hen sloot de vraag naar regt alle barmhartigheid buiten, en zij werden slechts gedreven door een woesten dorst naar wraak.

HOOFDSTUK II.

De zon was nog niet over de zee opgegaan, toen Luigi en Antonio, na het genieten van eene korte nachtrust, nog eens in het vroeger vermelde verblijf gingen om er eenige ververschingen te nemen. De Corsicanen eten eenigzins op fransche wijze: zij ontbijten op den middag en gebruiken 's morgens slechts een kop koffij. Zich alzoo gereed makende, om zoo zacht mogelijk te vertrekken, in de vrees een der huisgenooten wakker te maken, daar het roerende afscheid reeds den vorigen avond genomen was, ontmoette Luigi op den drempel der deur een jong meisje in het smaakvolle costume van den corsicaanschen boerenstand. Haar betraande gezicht tot hem opheffende, groette zij hem met een zacht: „Goede reis," en gaf hem een klein pakje, waarin zich eene kostbare reliquie bevond, het been namelijk van een zeker heilige, dat hij, zijn hoofd ontblootende, van haar aannam.

„Carreggio, mio cara Luigi (houd moed, mijn lieve Luigi), hoe lang de weg ook moge zijn, onze heilige moeder zal u hem, dien gij zoekt, doen vinden."

De jonge Maddelena Cardoni was zichzelf volstrekt niet bewust van eenige zonde of boosheid, toen zij den broeder van hem, die, als hij geleefd had, haar echtgenoot zou geweest zijn, zoo aanmoedigde om wraak te nemen. Zij dacht dat hetgeen hare meerderen deden, goed was, en had het voornemen opgevat om, zoodra deze waakneming genomen zou zijn, hare verdere levensdagen te slijten in het klooster Nostra Madre dei Dolori, om daar voor de rust van Enrico's ziel te bidden.

Doch het wordt tijd, om den lezer te vertellen, op welk eene afschuwelijke wijze Enrico, Luigi's broeder, omgebracht werd. Enrico en Maddelena waren, bij het begin dezer geschiedenis, sinds een jaar verloofd. Zij waren met elkander opgevoed en hadden bij hunne eerste communie naast elkander gekniel. Op ieder verjaar- of ander feest

waren Enrico en Maddelena bij elkander te vinden; het verwonderde daarom niemand, toen men eindelijk hoorde, dat zij verloofd waren.

Veel lager in hetzelfde dal stond eene hut, waarin eene familie woonde, Ricardo genaamd, die echter door de overige bewoners van het dorp met een zeker wantrouwen aangezien werd. Niemand wist hoe zij aan hun dagelijksch brood kwamen; de een zeide er dit van, die weder iets anders, doch niemand ging met hen om dan alleen de priester.

Deze familie bestond uit vader, moeder en twee zoons, onverschillige luije jongens, doch die altijd op eene schilderachtige wijze gekleed waren. De oudste der twee had reeds sinds langen tijd de zachte Maddelena lastig gevallen met zijne onwelkome beleefdheden. Hoewel als eene Rooms-katholieke opgevoed, was zij een meisje van reine, waardige zeden. Geene leugen kwam ooit over hare lippen, en geen bedrog woonde in haar hart. Zoo zij slechts den Zaligmaker gekend en Hem aanbeden had in plaats van de Madonna, zou haar weinig ontbroken hebben om eene volmaakte vrouw te zijn.

Gedurende de zes eerste maanden na Maddelena's verloving had Ricardo het haar zoo lastig gemaakt, dat Enrico hem meermalen met harde woorden had moeten dreigen.

De jonge man was in het dorp bekend als een der bedrevenste schutters, en het was op enkele zondagen in dit, wij zouden zeggen, bijna heidensche land, de gewoonte om na de mis, op de markt of onder de piazza (overdekte galerij) bijeen te komen om zich in het schijfschieten te oefenen.

Het was in de maand Junij, dat men het feest van de Madonna dei Dolori zou vieren, en in het dorp was reeds vroeg een ieder in de weer, daar een groot gedeelte der olmetaasche jeugd deel aan de processie zou nemen. Na den afloop zou men den dag verder doorbrengen met allerlei uitspanningen, hierin bestaande, dat men onder anderen de proef zou nemen, wie het behendigste was in het schieten met de buks op drie honderd pas afstand. De processie trok tegen den middag, uit de kerk komende door de straat. Voorop gingen de priesters met de kandelaars, daarna werd door vier stevige boeren op eene soort van stellaadje de beeldtenis in was rondgedragen van de Madonna dei Dolori, de beschermheilige van dien dag. Hierop volgde eene schaar in het wit gekleede meisjes met zwarte sluijers, die met ter neer geslagen oogen het dolori dei Maria zongen, of eigenlijk opdreunden.

Een dozijn of meer huilebalken, die naar oude joodsche gewoonte bij alle begrafenisplegtigheden tegenwoordig waren, vervulden de lucht met hun akelig geroep, hetgeen een zeer treurigen indruk maakte op zulk een liefelijken, schoonen zomerdag. De dorpelingen sloten den trein, eenige edellieden uit die streek meêgerekend, die nog achter hen aankwamen. Maddelena liep naast de andere meisjes voort, doch met een beklemd hart. Een wonderlijk, treurig voor gevoel maakte haar bedrukt; zij zag den donkeren, onheilspellenden blik, dien Carlo Ricardo op Enrico wierp, toen laatstgenoemde haar geleidde, om hare plaats in de processie in te nemen. In hare onrust hield zij zich zoo digt mogelijk bij haren vader. Na afloop van de plegtigheid verzamelde men zich, na alvorens het middagmaal gebruikt te hebben, onder de piazza. Het was een opwekkend schouwspel op dien schoonen Junijdag in den warmen zomer, en menigeen dacht later met afschuw aan dat liefelijk tooneel, bij de herinnering hoe verschrikkelijk dit feest eindigde.

De jonge landmeisjes, in hare schilderachtige, veelkleurige kleeding, hare blauwe rokken en gele keurslijven, haar op kunstige wijze opgemaskt haar, met eene rij groote metalen spelden die als de zon glinsterden, en de jongelieden, met hunne groene kleedij en hoog opgetoomde hoeden, versierd met wilde reigersveeren, maakten een onuitwisbaren indruk, en waarlijk, met de zachte kleuren der groene heuvels aan de eene zijde en aan de andere de bergen met geel brem als overdekt, maakte dit alles een tafereel, Tinteretto's penseel overwaardig. Men was met het schieten begonnen en had reeds menig mededinger toegejuicht, toen men de afwezigheid van Carlo Ricardo bemerkte. Niemand treurde hierover, men was er veel meer over verheugd, vooral Enrico en Maddelena; laatstgenoemde begon zelfs vrolijk te worden door het wegblijven van haren kwelgeest.

Doch hunne tevredenheid hierover zou slechts van korten duur zijn, want op het oogenblik, dat Enrico zijn geweer in gereedheid bragt, om op nieuw op zijne beurt te schieten, sprong Carlo Ricardo over de omheining. De nieuw gekomene overtrof in bekoorlijkheid van kleeding al de jongelieden, onder de piazza verzameld. Een korte broek van groen fluweel, die boven de knie tot aan de hertlederen slopkousen reikte, maakte een voornaam deel van zijne kleeding uit; voeg hierbij een buis van dezelfde kleur en stof, met roode opslagen en zilveren knopen, en het zal moeilijk zijn een prachtiger costume te bedenken. Om het middel

droeg hij een rood lederen gordel met zijn patroontasch en rijk versierde pistool. Op zijn hoofd had hij een hoogen vilten hoed, waaraan eene medaille van de Madonna dei Dolori bevestigd was. Hij wachtte totdat Enrico's beurt voorbij was, en toen zijn geweer nemende, ging hij voort met het te laden, terwijl hij op eene zeer beleefde wijze aan den volgende mededinger vroeg, hem voor te gaan, daar hij nog niet geheel klaar was. Velen herinnerden zich later, hoe zijne oogen op dat oogenblik vlammen schoten, en velen kwam het toen, doch te laat, voor den geest, hoe men hem had hooren zeggen, dat hij Maddelena tot welken prijs dan ook, hebben wilde.

Toen het signaal om te schieten gegeven was, hoorde men duidelijk twee geweerschoten te gelijk in de lucht weergalmen, en op hetzelfde oogenblik viel Enrico ter aarde, doodelijk getroffen door den kogel van Carlo Ricardo's geweer. De moordenaar was in één sprong over de heining, en zich in het woud werpende, was hij in een oogwenk verdwenen, voordat nog één der aanwezigen van zijne verbijstering gekomen was.

Eindelijk ging er een jammerkreet uit de menigte op, die de echo's deed verstommen. De mannen liepen toe om den ter aarde gevallen Enrico op te rigten; doch het leven was reeds ontvloden, de kogel was goed gemikt geweest. De onthutste vrouwen deinsden terug bij dit afgrijpselijk schouwspel, want voor hare oogen lag de arme vermoorde jongeling, nog even te voren zoo vol levenslust en hoop, het frische gras met zijn edel hartebleed rood geverwd. En de arme Maddelena! Toen zij de kua hoorde, was zij de eerste, die Enrico vallen zag; want haar somber voor gevoel, dat er iets treurigs gebeuren zou had haar niet verlaten, en daarom was zij den geheelen dag hem zoo veel mogelijk ter zijde gebleven; zij was nu echter juist iets aan haren vader gaan vragen, toen zij terugkomende, Enrico zag vallen. Arm meisje, hare troostgronden waren onvoldoende; nadat hare bittere eerste smart eenigzins gestild was, kon zij niets anders doen dan bidden voor de rust zijner ziel. Indien zij geweten had, hoe zij troost kon vinden bij een medelijdenden en langmoedigen Zaligmaker, dan ware de geslagen wond eenigzins geheeld, of ten minste haar leed verzacht bij de gedachte, dat er nog iets hoogers en beters bestond dan alle aardse vreugde of droefheid.

Het overblijfsel van den armen Enrico werd ter aarde besteld, onder aller tranen en weeklagten, en zelden zag het dorp van Olmeta treuriger dag voor zich aanlichten. De vader van den vermoorden jongeling te oud zijnde, moest „de vendetta” door den broeder uitgeoefend worden, en het was in den nacht, na de begrafenis, dat wij voor het eerst onze lezers met Luigi kennis deden maken. De familie Ricardo had in den nacht na den moord Olmeta verlaten, en niemand had sinds dien tijd iets van hen gehoord. Doch daar zij onder de verdenking lagen van te smokkelen, dacht men dat zij naar de zeekust getrokken waren.

De droefheid van Enrico's bejaarde ouders was diep en bijzonder wraakgierig, hetgeen, volgens hun landaard zeer natuurlijk was. Zij zouden het als een gebrek aan liefde en gehechtheid beschouwd hebben, zoo zij hunne tranen gedroogd hadden voordat hun zoon gewroken was; doch, God dank! hoewel voor het oogenblik op Corsica de ware christelijke godsdienst nog slechts weinig bekend is, zoo heeft toch een groot gedeelte der inwoners, die dikwijls voor een korten tijd naar Amerika, Frankrijk of Engeland verhuizen, leeren inzien, dat de godsdienst niet uit Rome afkomstig is. Een arme Corsicaan, die gedurende eenigen tijd met eenige andere Italianen eene bijbelklasse bezocht had, was zoo getroffen door de verhevene waarheid van het christelijk geloof, dat hij zijnen vrienden verklaarde, dat hij nog slechts begeerde een weinig beter te leeren God lief te hebben en te dienen, opdat hij, zoo als hij zeide, als hij terugkwam, zoo veranderd zou zijn dat hij, met Gods hulp, de schrik der priesters mogt worden.

HOE MEN AAN DE BUSTE VAN JOHN WESLEY KWAM

EN

WAT DEZE MET HET GELD ER VOOR ONTVANGEN VERRIGTTE.

Voorzeker is de naam van Wesley, de stichter van de in Engeland en Amerika zoozeer verspreide sekte der Wesleyanen (Methodisten), aan de meesten der lezers van „de Christelijke Familiekering” bekend. — Men herinnert zich dan ook hoe hij door zijne welsprekendheid, door zijne gemoedelijke prediking van Gods woord de zielen zijner toehoorders kneedde als de pottbakker het leem, en duizenden van hen tot de ken-

nis der waarheid bragt. Van zulk een man eenige bijzonderheden, al zijn zij ook aan velen niet onbekend, mede te deelen, zal dus voorzeker niet overbodig worden gerekend.

Reeds meermalen hadden Wesley's vrienden en vereeiders hun verlangen te kennen gegeven zijne beeldtenis te mogen hebben, maar te vergeefs; want hij vreesde te zeer, dat men er misbruik van zou maken, om zijne verdiensten boven die van zijn Heer en Zender te schatten.

Op zekeren tijd kwam hij echter uit de woning van een gezin, hetwelk in den hoogsten nood en ellende verkeerde en waar hij, uit hoofde zijner eigene armoede, slechts den troost der godsdienst, maar geene stoffelijke hulp had kunnen verleen. Juist had hij van een zijner vereeiders het aanbod gekregen dat hem een guinje (f 12) zou worden ter hand gesteld voor elke minuut, gedurende welke hij zich aan de kunstbewerking voor de buste onderwierp.

Gedachtig aan al het goede, dat hij met zulk eene som zou kunnen stichten, aarzde onze man nu niet langer, en de overtuiging erlangd hebbende, dat het aanbod oprecht gemeend was, trok hij den rok uit en plaatste zich in de vereischte positie. Dadelijk ging de kunstenaar nu aan het werk, legde zijn gipsmengel, en, beziel door zijn ijver, had hij in acht minuten eene prachtige, zeer gelijkende buste van Wesley vervaardigd. Toen deze zich gewassen en weder gekleed had, hield hij de hand op, en de kunstenaar, die tevens zeer met hem bevriend was, stelde hem tien guinjes ter hand. Zoo veel geld had hij in langen tijd niet bij elkander gezien; maar niet lang was hij in tweestrijd over het gebruik, dat hij er van zou maken. IJlings snelde hij naar het behoeftig, pas door hem verlaten gezin, en door het geschenk van ééne guinje redde hij het uit den nood. Van daar spoedde hij zich naar de zoogenaamde gijzeling, waar zoo vele ongelukken voor eene kleine schuld soms langen tijd door mededogenlooze schuldeischers werden opgesloten, die alzoo het gezegde des Heilands (Matth. 5 : 26) hier bevestigd: „Gij zult van daar geenszins uitkomen, totdat gij den laatsten penning zult betaald hebben.”

Het eerst bezocht hij een arm handwerksman, die wegens eene schuld van eene halve guinje reeds lang daar was opgesloten. Wesley gaf hem eene geheele, zeggende: „Betaal nu uwe schuld en begin met de andere helft uwe zaken op nieuw.” Vol dankbaarheid drukte de man hem de hand en maakte zich gereed om de gijzeling te verlaten. — Maar alvorens dit te bewerkstelligen, zeide hij nog: „Beste, edelmoedige heer, zoo gij in dit huis van ellende nog meer barmhartigheid kunt en wilt bewijzen, ga dan naar het vertrek juist hierboven. Daar heerscht groote behoefte. God geve, dat gij nog tijdig genoeg komt.”

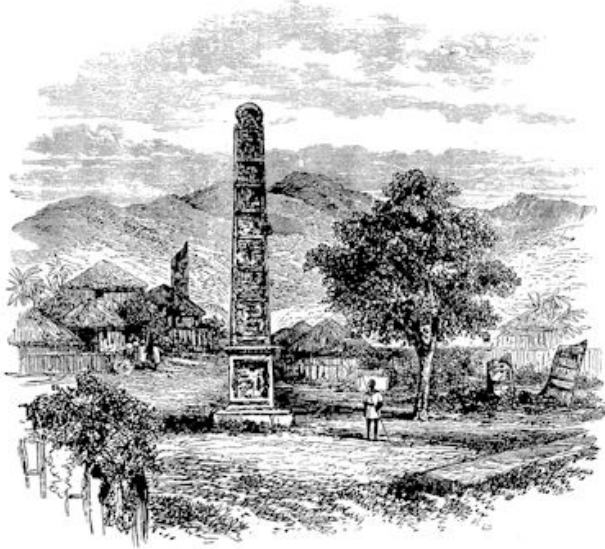
Wesley spoedde zich naar boven en zag hier een tafereel van ellende zoo als hij nog zelden had bijgewoond. Een man, of liever het geraamte er van, zat op een gebrekkigen stoel. Zijne oogen waren onafgewend gevestigd op een hoek van het vertrek, waar eene nog jeugdige vrouw op een bundel stroo met den dood lag te worstelen. Een reeds gestorven kind lag aan hare zijde. Dadelijk liet Wesley een dokter ontbieden. Toen deze echter kwam was het reeds te laat, en de ongelukkige vrouw was, volgens de verklaring van den geneesheer, ten gevolge van gebrek en kommer gestorven. De man stortte in eene zware ziekte, die hem zes weken lang aan zijne legerstede kluisterde. Nu kwamen Wesley zijne guinjes uitnemend te pas, en hij gebruikte ze geheel ten behoeve van zijnen beschermer, en toen zijne eigene fondsen uitgeput waren, riep hij de hulp van goede vrienden in. — Maar toen de man hersteld was, die ten gevolge van ongelukkige speculaties in den handel, hoewel anders op eerlijke wijze gedreven, in dezen toestand was gekomen, vooral door de weigering van een advocaat om in de voorgestelde schikking te treden, rustte onze Wesley niet, voordat hij de benodigde sommen voor zijne geheele vrijstelling had bijeenverzameld, eene poging welke door 's Heeren bijstand met een gewenscht gevolg werd bekroond.

Toen de koopman zijne zaken weder had kunnen hervatten, werd zijn werk zoo gezegend, dat hij binnen weinige jaren al het achterstallige kon vereffenen, ja wat meer is, vóór zijn dood stichtte hij een fonds, ter betaling van de schulden dergenen, die als hij in de gijzeling (gelukkig is deze wet nu in Engeland afgeschaft) werden opgesloten. En, o treffende besturing eener vergeldende voorzienigheid! de eerste die deze weldaad deelachtig werd, was — de advocaat, die zich jegens hem zoo onverbiddelijk had getoond!

Voorzeker zal het niemand bevreemden, dat Wesley en de handelaar, zoo lang hun leven duurde, door den innigsten band van dankbaarheid en geloofsgemeenschap waren vereenigd.

H. N. v. T.

R U S T.

Stille rustplaats van Gods dooden,
Rustplaats ook aan 't verste strand,
Waar de Christus door zijn boden
Weer den boom des levens plant;
O hoe velen van zijn knechten
Waart gij niet een eind van kruis,
't Pad, waaraan ze in hoop zich hechten,
Als de weg naar 't Vaderhuis.

Goed is 't Jezus woord te dragen,
Ook waar woest de zonde troont,
En bij moord en drinkgelagen
Broederhaat den Vader hoont.
Daar zelfs kent het zegespraken
En herschept er 't stugst gemoed,
Maar toch 't jongste zonnestralen
Maakt pas 't werk des zending's zoet.

Broeders, die voor maag en vanden,
Christus' kruis daar verre koost,
Om een eenzaam graf te vinden,
Zoo ook bleek uw Heer uw troost.
Aan zijn boezem ingeslapen,
Zaagt ge u 't schoonst verschieft ontplooid,
Mogt gij stervend heilvrucht rapen
Van het zaad in vrees gestrooid.

Stille rustplaats van Gods dooden,
Rustplaats ook aan 't verste strand,
Zie u 't zendingshart in nooden
Als zijn weg naar 't vaderland;
Als het spoor, wel eng en duister,
Banger schier dan 's levens kruis,
Maar dat trouwen tot den luister
Opvoert van Gods Vaderhuis.

C. S. A. v. S.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

MEI. — DERDE WEEK.

De Apostelen na de Hemelvaart.
Hand. 1 : 12—26.

Vs. 13. De Opperzaal. Met eenigen grond mogen wij veronderstellen, dat dit dezelfde plaats is, waar Jezus voor het laatst met zijne discipelen was vergaderd geweest. Die plaats, zoo rijk in herinneringen door voetwassing, avondmaal en laatste toespraak, kon niet anders dan hun als een heiligdom zijn, waar de geest des gebods van zelf ontwaakte en het geloof met steeds nieuwe kracht hen staande hield.

Bartholomeus, de zoon van Tholmai. Als wij Joh. 1 en 21 vergelijken is deze gewis dezelfde als Nathanaël.

Vs. 13 en 14. Kendragtelijk beteekent in de Handelingen niet met eendragtigen zin, maar allen tot één toe, hier dus: zij waren bestendig onafscheidelijk en voltallig te zamen."

Volhardende in bidden en smeeken, niet vragende om eenige bepaalde groote uitkomst, maar zij hadden zich afgezonderd en met geboden wijdden zij zich den Heer, om waarlijk zich te kunnen geven tot de groote en zware taak hun bereid.

De vrouwen en Maria de moeder van Jezus. Het doet goed de vrouwen juist na met de Apostelen zaam te vinden. Hierdoor heeft dit zijn en bidden in de opperzaal geen zweem van eene kerkelijke, allerminst van eene pauselijke vergadering. Het Apostolisch Christendom des Bijbels heeft steeds zoo iets huiselijks, vormt zoo een sfeer, waarin ook de vrouw op hare plaats en te huis is, is zoo waarlijk gemeentelieven, dat niet alleen Romes kerkgemeenschap, maar ook de koud wettelijke, regtbankachtige protestantsche kerkvormen ons te veel naar tempel en synagoge rieken en te weinig de frischheid van het nieuwe leven des Heiligen Geestes hebben. De klagt:

"mijne ziel kleeft aan het stof," mag en moet niet het minst gelden van ons hangen en hechten aan het mensche-lijk vormelijke, het mensche-lijk overgeleverde. De christelijke kerk sapt allerwege de synagoge, den staat, de wijsgeerige school na, in plaats van als de engel het eeuwige Evangelie dragende" der eeuw als baanbreker tot nieuwe levensvormen voor te zijn. Als de menschen van voor twee en drie eeuwen uit hunne graven konden opstaan, hoeveel op maatschappelijk, hoe weinig op kerkelijk gebied zouden zij veranderd vinden, en dit laatste niet uit eerbied voor God en liefde tot den Heer, maar uit onverschilligheid, traagheid, geldzucht, in één woord: uit zelfzucht van allerlei soort en stempel. Geen wonder, dat het "eendragt-elijk" te zamen zijn en "het volharden in bidden en smeeken," afgedaald is tot een slordig kerkgaan, meest om het woord eens redenaars "als een lied der minne," of "als de stof voor kerktwist" te hooren. Hebbe toch ieder meer een open oog voor de ellenden en krankheden onzes tijds, waarvan verschil in leerbegrip en in opvatting der geschiedenis veel meer gevolg dan oorzaak zijn. Aan den wortel moet de bijl geleed, en de wortel des heerscheden kwaads is "een weinig of niets over hebben voor den bouw en de uitbreiding van het Godsrijk." Jezus heeft niet dit gezegd: "Zoekt eerst uzelf en eene plaats voor uzelf in den hemel," maar: "zoekt eerst het koninkrijk Gods." Wanneer wij voor de "veieschelijke," eene geestelijke zelfzucht, hoogmoed, heerschzucht in de plaats stellen, in plaats van onszelven verloochenen door kruis opnemen het koninkrijk Gods te zoeken, is het moeilijk te zeggen, of wij vooruit dan wel achteruit zijn gegaan, of wij niet meer nog het beeld van den Booze dan van God zijn gaan afspiegelen. O zij ons dan meer Jeruzalems opperzaal als toetssteen van geest en gedrag voor oog.

De moeder van Jezus. Niet de moeder Gods of soortgelijke roomsche titulatuur. Dit is de laatste maal dat wij in de gewijde bladen iets van de moeder des Heeren vernemen, en hoe weinig en luttel beteekenend is dit laatste, en in de Handelingen en Brieven enig berigt. Wie de opstanding en verschijning des Heeren niet voor een feit houdt, maar zich eene dichterlijk visionarische gemeente voorstelt, moet wel getroffen worden door het con-

trast ten aanzien van Maria, wier deel bij het scheppend fantaseren dan wel zoo schraal en sober mogelijk is uitgevallen. De zoo nuchtere opvoering van Maria op het geschiedblad is ons een inderlijk bewijs te meer voor de geschiedkundige trouw der overige berigten.

Vs. 15—22. Petrus' rede. Ook deze rede van Petrus is zeer geschikt om ons Westerlingen te leeren, wat de vrome Israeliet onder Profetie verstonde. Niet westersche (grieksche of romeinsche) wigchelarij en waarzeggerij, — voorzeggend der toekomst zonder verband met het heden, maar een goddelijk vooruit aankondigen van hetgeen moet, naar zedelijke noodzakelijkheid moet gebeuren. De heilighed Gods is de grond der menschengeschiedenis. Van het standpunt dier heilighed uit ziet de profet door den Heiligen Geest verlicht, welke vruchten uit de bloesems van het heden zullen rijpen. De lijdensvormen, aan David in zijne trouw als Gezalde des Heeren overkomen, waren hem profetische afbeelding der lijdensvormen, die den vol-maakt Getrouwe, als Man van smarten, zouden moeten overkomen.

Onder den invloed van dien zelfden profetengeest stelt Petrus de aanvulling van den Apostelkring voor. Niet willekeurig was het twaalfal gekozen, niet willekeurig zijn de kenmerken, die Petrus voor den te verkiezen twaalfal stelt. Der broederen handeling is in heilige overeenstemming met hun broederlijk zamenzijn en kinderlijk bidden-den en.

Vs. 23—26. Zij wierpen hunne loten. Reeds elders is in het breede herinnerd, dat het: zij GAVEN hunne loten, eene vrije, welbedachte stemming en niet eene loterij beteekent. Het lot mag alleen "heilig" — geen redmiddel voor traagheid en willekeur — worden geacht, waar zelfs "volharding in bidden en smeeken" niet tot eenheid van inzicht kan leiden.

AALMOEZEN GEVEN VERARMT NIET.

Zeker predikant kollekteerde voor den bouw eener kerk. Hij kwam in een winkel en verzocht de menschen die daar waren om eene bijdrage voor dat doel. Juist was daar een rijk heer, die het verzoek van den predikant ook hoorde; maar hij wilde voor den kerkbouw niets geven. Nu kwam er ook een arme visser in den winkel, die zooveel — het was avond — zijn net uitgezet had, om tot den anderen morgen visch er in te vangen, en ook dezen verzocht de predikant om eene gift voor de kerk. De visser zeide dat hij wel een arm man was, maar hij wilde toch ook iets geven; de weduwa had toch ook een weinig in de schatkist geworpen. Daarop stak hij de hand in den zak, haalde al het geld er uit, en gaf het met een blij gelaat aan den predikant. Deze bedankte hem hartelijk en sprak den wensch uit, dat God hem den volgenden morgen eene rijke vangst mogt sebekken. Toen de rijke heer, die niets wilde geven, dit hoorde, lachte hij zeer ongelooovig en zeide tot den armen visser: "Ik wil u al den visch afkopen dien gij morgen vangen zult, en u zelf voor elk pond visch een gulden meer geven, dan die gewoonlijk kost."

Den volgenden morgen ging de visser naar zijn net, en vond er zooveel vischen in als hij nog nooit op eenmaal gevangen had. Hij nam nu zijne vischen, ging er mede naar het huis van den rijkard, en deze moest zijn woord houden, den visser al de gevangen vischen afkopen, en hem daarvoor zulk een aardig sommetje betalen, dat de arme visser vijftigmaal meer kreeg, dan hij den vorigen dag voor de kerk gegeven had.

Het is een waar spreekwoord: "Aalmoezen geven verarmt niet."

T. M. L.

GELOOF EN VERSTAND.

Daar lag de kerk in stille rust

En hief haar spits omhoog,

Terwijl de vrome naar die plaats

Met dank in 't harte toog.

Daar hief 't triumfied zich tot God,

Daar werd zijn lof gehoord,

En zit de vrije naast den knecht

En luistert naar Gods woord.

Is 't strijdig al voor 't koud verstand,

Wat zondaars wordt verkond,

En in de wetten der natuur,

Niet zonneklaar gegrond,

Men spreekt, men schrijft, men woede, en werk',

Men twist in kerkbesluit

De strijd des wijzen dezer aard

Legt nooit Gods almacht uit.

Als soms in schijn hij zegespraakt,

Bij grootspraak her en wis,

Hoe weet gij 't dat dit menschenwerk

Geen achteruitgang is?

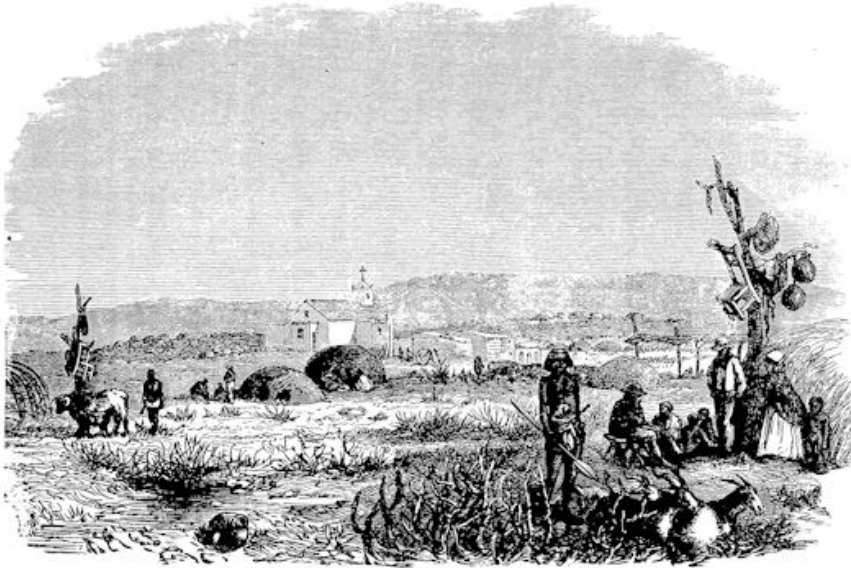
Heeft niet de WAARHEID zelf gezegd:

De zienden maak ik blind;

't Verborgene is voor wijzen niet,

Maar voor 't eenvoudig kind.

ANNA.

DE WAARDE VAN HET BEDEHUIS.

De waarde van eene gemeenschappelijke plaats voor gebed en lofzang moest ons overal treffen. Misschien treffen ons in onze beschavingslanden onze kerken ook daarom wel minder, omdat het gebed en lied der gemeente er voor de gaven eens redenaars op den achtergrond raakten. Maar in eene omgeving, als ons plaatje ons voorstelt, spreekt wel het lief, bevallig kerkje in al zijne eigenaardige kracht. Het staat daar op den zendingssakker, als teeken van een nieuw leven in ieder opzigt, meest met zijne naar den hemel wijzende torenspits, als teeken van een in Christus vernieuwd geestelijk, dat is, door en tot liefde geheiligd leven. Waar zóó de Heidenakker menigen hof des Heeren biedt, zijn onze grootste steden overrijk aan gedeelten, die enkel woestijn, zelfs zonder de oase van eenig wijkgebouw of zendingssaal zijn. Zoo trof mij in 1864 in Parijs het feit, dat de Faubourg St. Antoine, niet een nieuw deel der stad, voor 200,000 Roomsche-Katholieken niet meer dan ééne kerk telde, nog zelden meer dan door 18 mannen uit die buurten bezocht. Zulk een verleden verklaart het zwarte heden. Vóór Spurgeons wakker makend woord telde het nieuwe Londen buurten met van 50- tot 80,000 zielen zonder kerkgebouw. Kroeg- en bierhuis waren overal het eerst volbouwde, eene kerk het langst of geheel vergeten gebouw. Spurgeons profetenstem maakte Londens bisschop tot het stichten van een fonds van vijf miljoen guldens voor kerkbouw en met en door dezen kerkvoogd alle kerkgenootschappen wakker. Toch blijft het waar, dat het beschamend profetenwoord en niet gemeentebehoefte, niet liefde tot Christus en zijn koninkrijk het goede deed bedenken. En waar leeft, ook in Nederland, de gemeentezin, die kerken, zendingshuizen, bidzalen wenscht te maken, tot hetgeen het kerkje op ons plaatje in en voor zijne omgeving is. De vlam van kerktwist, die het oog pijn doet en harten scheurt, is waarlijk niet het hemelsch vuur, dat gemeentelieven kweekt en koestert. De gloed, die van boven is, schept eene lente rijk aan bloemen, een zomer schooner nog door welig graan; maar het vuur uit de diepte scheurt den bodem, en verbrandt en blakert wat hij draagt. Bidde dan ons hart om „vrede op aarde” en om „een dubbel deel van 's Heeren Geest.”

C. S. A. v. S.

ALESSANDRO GAVAZZI.

Onder de merkwaardige personen, die de revolutie van 1848 en 1860 zoo niet in het leven heeft geroepen dan toch heeft doen uitkomen, moet men Alessandro Gavazzi plaatsen, wiens werkzaamheden op 't gebied der Evangelisatie algemeen bekend zijn. Bij afwisseling staatkundig redenaar, kampvechter van het christelijk geloof, vurig vaderlander en lid van den geheimen staatsraad heeft de ex-barnabist van Bologna, se-

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

dert de dagen van Novare, de pen en het zwaard gevoerd ten dienste van hetgeen hij als de wettigste en heiligste van alle zaken beschouwde. Betwist de beginselen zelve, indien gij het noodig oordeelt, gevoel voor de italisansche revolutie slechts eene sympathie met veel voorzigtig voorbehoud, maar aan de mannen die haren triomf voltooid hebben, kunt gij toch zeker geene pligmatige gehoorzaamheid en edelmoedige overgave ontzeggen! Bij Gavazzi is de gedachte aan eene revolutie eene konkreete, tastbare, levende zaak geworden, maar bij hem meer dan bij een zijner tijdgenooten kan de staatkundige verbetering slechts met de christelijke en zedelijke vernieuwing gepaard gaan: hij kan, hij wil van de eene zonder de andere niets weten. De tweede is hem echter van den beginne aan niet met die ware, juiste, onbewegelijke kenmerken van de eerste voorgekomen. Het volk een katholicisme voor te stellen, van bijgeloovigheden beroofd, dit was gedurende eenige jaren de zending, die hij zich zelf oplegde. Gelukkig dat de kracht en de natuurlijke gevolgen der zaken hem niet toelieten vasten voet te zetten op dezen middenweg, waar velen het zoo gemakkelijk vinden op te blijven staan. Om te beweren de rol van hervormer te spelen, moest men wel degelijk hervormd zijn. Dit geloof der roomsche vaders, tot hetwelk Gavazzi zijn volk wilde terugbrengen, dat is, als men er de vormen en de kerkelijke geschillen van afzondert, het protestantisme, zoo als wij het heden ten dage kennen.

Welk zonderling leven, dat namelijk van den ouden monnik!

In Mei 1848 vocht hij te Venetië tegen de Oostenrijkers, verhaalt zijn geschiedschrijver; het volgend jaar te Rome, tegen de Franschen; na het beleg brengt hij zijnen terugtocht met Garibaldi ten uitvoer, steekt over naar Engeland waar hij predikt, naar Amerika waar hij weder predikt, door sommigen toegejuicht, door anderen uitgefloten, nimmer echter verlegen of ontmoedigd. Valt de krijg in van Garibaldi tegen de Bourbons... dan vinden wij hem te Palermo, te Messina, te Napels, den karabijn nederleggende om de lazzaronis toe te spreken, en haar weder oprattende zoodra de oorlogstrompet zich weder laat hooren. Te Napels opent de nationale garde voor hem de deuren van den kathedraal, waar hij in en op de plaats de dienst waarneemt van den kardinaal kerkvoogd, die aan de Bourbons is verkocht. Weldra is zijne populariteit grenzeloos, hij, de dictator, is het woord, helder, roerend, geschikt om te overtuigen, en om door geestdrift mede te slepen; in een woord hij is de redenaar.

Van 1861 af kwam Gavazzi in den regelmatigen toestand van het apostelschap en als reizend prediker van het Zuiden naar het Noorden, van het Oosten tot het Westen dezen prachtige tuin van Europa doorwandelende, dezen tuin dien hij aan den hemelschen Koning zou wenschen te geven, nadat hij dien in vereeniging met vele dapperen in handen van een der aardsche koningen had geplagst. Eertijds deed zijn monnikskleed, als het openging, het roode hemd en het handvat zien van eenen sabel met twee pistolen op zij; nu draagt hij een zwart gewaad, en doet er niet te minder goed om.

18

Zijne groote gestalte, zijn sprekend gelaat van veel grijs haar omsierd, zijne krachtige stem, zijne levendige gebaren versterken niet weinig den indruk, dien een ernstig overtuigend woord maakt, een woord rijk in leenspreuken, opgeluisterd door gelukkige grepen en zinsneden, die zich gemakkelijk in het geheugen prenten.

Die hem voor het eerst ziet en hoort, geraakt in verrukking.

„Italië getrouw aan de godsdienst der vaderen,” een der meest beroemde werkjes van Gavazzi, behelst eenige stellingen, die men in de meeste zijner geschriften en gesprekken terugvindt. Een volk kan niet bestaan zonder godsdienst; deze moet, om zedelijk en duurzaam te zijn, goddelijk wezen; de wijsgeerige godsdiensten kunnen slechts leiden tot een schijn van zedelijkheid, en geven geene hoop; de eenige goddelijke godsdienst is de geopenbaarde; die godsdienst van onze tot het geloof bekeerde voorouders was goddelijk; goddelijk zoo lang zij het evangelische Christendom was, door Paulus te Rome gepredikt, en die Italië weder moet omhelzen met verwerping van het Roomsche-Katholicisme.

Uit stellingen en boeken leert men den mensch niet kennen, en in zooverre hebben wij van Alessandro Gavazzi slechts een onvolmaakt geheel. Ons blijft dus, om nader met hem bekend te worden, alleen over hem naauwkeurig na te gaan in die oogenblikken, waarin hij door eene gebeurtenis of omstandigheid, welke dan ook, beziel wordt, en waarin als uit een vuurspuwend berg, uit zijn mond voortkomen berispingen, bijtende spot, dreigingen, waarschuwingen tot pligtsbetrachting, verzuchtingen des gewetens, aanroepingen van den Heer en vaderlandslievende kretten. Gavazzi in zijn spreken is een vulkaan gelijk, maar met zijne gebreken; want de redenaar is zelfs in het genre, waarin hij uitmunt, ver van volmaakt. Tracht... maar neen, ik sprak u daar van Gavazzi van het jaar 1860, en die tijd is nu voorbij. Gavazzi van 1869 preekt minder als redenaar dan als dienaar van Christus en als vredebede.

Wat hem ontbreekt, is de zalving, zijne woorden gelijken meer naar een stroom van water dan naar een zachten verkwikkenden dauw, die het land besproeit, en daarom moet hij zijne hartstogtelijke bewonderaars onder de mannen vinden. Om den ouden Gavazzi grondig te leeren kennen, zouden wij de Napolitanen zelve naar hem moeten vragen, of, indien u dit bevalt, een werkje van Mornand, in 1861 uitgegeven onder den titel van „Preeken van Vader Gavazzi.” Preeken!... Toespraken had hij ze moeten noemen.

In het openbaar op het stadsplein uitgesproken, opgeweld uit het van geestdrift bruisend hart, mist men er zijn, naar 't zich laat verwachten, diep doorzigt, zorg voor den vorm en voor de keuze van uitdrukkingen, maar daarentegen zijn zij des te rijker aan stoute vergelijkingen, die der gedachten de meeste kracht van overtuiging bijzetten.

Wil men zich hiervan overtuigen. Hoort wat hij zegt: „De revolutie is aan een grooten ketel gelijk, waarin wij eene goede soep willen koken, en waarin een onbedreven kok allerlei soorten van vleesch door elkander werpt: ossen-, geiten-, katten- en schapenvleesch. De pot kookt, gij ziet een smerig, zwart terugstootend schuim boven komen. Ei, zegt gij, dit is niet de soep, die wij wenschen te krijgen. Doch daar komt een bekwaam kok bij den ketel met zijn schuimlepel, en ontleent daaraan de slechte bestanddeelen, zoodat datgene slechts overblijft wat goed smaakt. Er blijft ons dus niets anders over dan in dien bekwaamen kok een koninklijken bewoner van het paleis Pitti te herkennen.” Zie hier nog een veel vermeteler gezegde: „Zoolang als ik deze vuisten bezit, om de kaken van eenige voorstanders der Bourbons te breken, zoolang zal ik voor de reactionairen niet vreezen.”

Dit voorbijgezien, hoeveel wijze en regtvaardige woorden, edele en heilige gedachten. Zie hier een eenige van: „Mijns inziens is hij niet waarlijk liberaal die de meeningen van anderen hetzij op staatkundig, hetzij op godsdienstig gebied, niet eerbiedigt.”

„Is het door middel van steenen, dat eene fabriek wordt gebouwd, zoo wordt een vaderland gesticht door middel van persoonlijke opofferingen.”

„De grondslag van den staat is de gemeente, die van de gemeente het huisgezin, die van het huisgezin ieder op zich zelf. Is nu deze laatste goed, dan zijn òn het huisgezin òn de gemeente òn eindelijk het volk het ook. Wil men dus dat de maatschappij goed zij, dan moet eerst ieder mensch goed zijn; is hij dit niet, dan kan het volk evenmin deugen.”

Wat meende hij met „goed?” Het begrip van goed toch is zoo betrekkelijk, zoo onzijdig ten opzichte òn van werkelijke deugden òn van zelfs in 't oog loopende gebreken, dat hij beter had gedaan met de dingen bij hun naam te noemen, dien van „Christelijke liefde,” die de ware naam is voor het goede, dat volken en personen redt.

„De vrouw moet vrouw zijn,” zegt hij elders — „zij moet godsdienstig

gevoel hebben. Eene vrouw zonder godsdienst is in mijne oogen een monster, haar verstand en haar hart missen licht en warmte; zij is slechts de schaduw van een sterken geest, dien men noch mannelijk noch vrouwelijk kan noemen; daarom moet de vrouw godsdienstig zijn, zonder dweepziek, christelijk zonder bijgeloovig te worden.”

Dezelfde man, die de genoogens van den huiselijken haard opgaf, om zich beter aan zijne taak te kunnen wijden, en die tot iedereen die het hooren wilde, zeide: „Italië... ziedaar mijne vrouw,” verstond en begreep niet alleen de pligten voor het huisgezin, maar maakte er ook anderen opmerkzaam op. Terwijl zijn ruim en medelijdend hart alle gedachten aan wederwraak tegen de vrienden van den gevallen koning onderdrukte, ontwierp hij te gelijker tijd de stichting van bewaarscholen, en beval deze aan de zorg van liefdadige vrouwen.

Wilden wij hem alleen naar zijne patriotische redevoeringen beoordeelen, dan zouden wij een zeer onjuist en gebrekkig denkbeeld van zijne christelijke overtuigingen krijgen.

Hetzij hij het huisgezin, de opvoeding, de Kerk, den Bijbel of den Paus behandelt, of zelfs tot in de verborgenheden der leer doordringt, men bemerkt aldaar dat hij er niet over denkt, om aan het kruis te ontnemen wat het den Grieken eene dwaasheid, en den Joden eene ergernis deed zijn. In alles gelijkt hij den Amerikaan Channing, in sympathie voor de minst bedeelde standen, in de kennis hunner behoeften, in regtvaardige bedoelingen, in edele inzigten, in alles, behalve in zijne godsdienstige overtuiging.

Ziedaar den vriend van den overwinnaar van Frans II. Onoverwinnelijke geest, die in niets bijna aan de zedelijke zwakheden van onzen tijd herinnert, staat hij daar alleen, te midden van een volk, dat hij liefheeft, een volk helaas! of te vreesachtig om zijne dwalingen vaarwel te zeggen, of te onverschillig om er een geneesmiddel voor te zoeken!

Die man spreekt nu in Rome zelf — verkondigt er het Evangelie. Geen wonder dat men er voor de verlichting van velen en voor het rijk der waarheid veel goeds van verwacht.

EEN EDELAARDIGE TREK.

Koningen, van wie men dikwerf veel kwaads vertelt, hebben soms ook wel iets goeds. Zie hier althans een trek, die den koning wien het betreft, eere aandoet.

En soldaat van het pruisische leger, die op een der voorposten in den omtrek van Parijs geplaatst was, had een brief van zijnen vader ontvangen. Hij had dien nog niet kunnen lezen en hem zorgvuldig in zijne borst verstoppt op het oogenblik dat hij geroepen werd om op wacht te gaan staan. Zal hij met lezen wachten totdat hij afgelost is? Hij moet het, want het consigne is streng, en wee hem indien hij zijn plicht verzaakt! Evenwel, de verzoeking is zeer zwaar. Hij kijkt overal rond; de vijanden zijn heel ver af en er is geen officier, of onderofficier daar die hem bespiedt. Hij haalt den brief voor den dag en gaat dien met een geroerd hart lezen: „Waarde zoon,” — schrijft hem zijn vader, — „gij weet dat uwe zuster op trouwen staat; over acht dagen zal de bruiloft plaats hebben; o, wat zou het ons eene vreugd geweest zijn, als wij u in ons midden hadden; maar, helaas! dat kan nu niet. Troost u, en doe goed uw plicht...” De arme jongeling geraakte in diep gepeins, bij het denken aan zijne goede zuster, zijn vader, aan het huiselijk feest, dat plaats zou hebben zonder dat hij er bij was. Nog had hij het papier in de hand, toen hij eenig gedruisch achter zich hoorde. Plotseling ziet hij om, en wat ziet hij? Den koning in persoon; ja, de koning had zelf de voorposten willen gaan inspecteren. De arme soldaat laat, bevende over al zijne leden, den brief vallen en wacht stilzittend de straf af, die hij erkent verdiend te hebben. Zonder een woord te spreken raapt de koning den brief op, leest hem, geeft hem dien terug en vertrekt. Twee uren daarna wordt de jongman gelast in het hoofdkwartier van Versailles te verschijnen; hij durft zich naauwelijks vertoonen en stelt zich niet anders dan droevige gevolgen voor. Men geleidt hem voor den koning. Deze ontvangt hem vriendelijk, en zegt tot hem: „Ik heb uw brief dezen morgen gelezen; en gij wilt de bruiloft van uwe zuster bijwonen, ik geef u veertien dagen verlof, en ik zal de reiskosten betalen. Goede reis en veel plezier!...” Men kan zich de blijdschap van den soldaat denken; de tranen sprongen hem in de oogen, hij had moeite om zijn dank jegens den koning uit te spreken, en hij ging heen met de belofte dat hij op de gezondheid van zijn koning zou drinken. Des anderen

daags vertrok hij, en kort daarna verblijdde zich de geheele familie weer bijeen te zijn.

Maar tegenover die eene familie die zich verblijdde, hoe vele andere die treuren en zuchten over het afzijn of den dood van een of meer harer leden! Hoe vele, die met angst en schrik tijdingen verwachten van een geliefde! Wat zal het een geluk zijn als a l de soldaten zullen kunnen zeggen: „De vrede is gesloten; wij gaan weer naar ons huis!”

T M. L.

BEKNOPT OVERZICHT DES OPENBAREN LEVENS

VAN ONZEN

HEER JESUS CHRISTUS.

Bij den bejaarden veelgeliefden leeraar eener plattelandsgemeente van eene der oostelijke provinciën onzes vaderlands, zaten eenige leden dier gemeente vriendschappelijk rondom den haard te praten. Door een hunner werd de opmerking gemaakt, dat het nog al moeilijk was Jezus te volgen in den geregelden loop van zijn openbaar leven. „Geheel en al ongelijk hebt ge niet,” sprak de oude predikant, „maar zijt gij en de vrienden hier geneigd om eene schets te hooren, die ik naar aanleiding der woorden van een onzer meest geachte kanselredenaars voor mijzelf tot nut en tot stichting van anderen er van ontwierp, dan wil ik gaarne u eenige oogenblikken daarmede bezighouden.” — „Gaarne, gaarne, was aller antwoord. — En nu deelde hij hun het volgende mede, na vooraf te hebben aangestipt, dat hij geboorte, kindsheid enz. ter zijde liet.

„Onzen Heer zullen wij eerst ontmoeten waar Hij, als overwinnaar uit de woestijn der verzoeking wedergekeerd, zijne eerste vrienden verzamelt, zich met hen op reis naar Galilea begeeft, te Kana zijn eerste wonder teekenen verrigt, en na eenigen tijd op het eerste Paaschfeest verschijnt, dat gedurende zijn openbaar leven wordt gevierd. Dáár zien wij Hem het werk der tempelreiniging ondernemen, dáár den eersten strijd met de Joden beginnen en het nachtelijk bezoek van Nikodemus ontvangen. Na een zomer in Judéa doorgebracht te hebben, zien wij Hem vier maanden vóór den oogst door ~~Samarita~~ naar Galilea terugkeeren (Joh. 4: 43 en 46; Matth. 4: 12) waar Hij den roem, die Hem reeds is vooruitgesnel, door een nieuw teeken te Kana vergroot, en na eene vruchteloze prediking te Nazareth, zich te Kapernaüm vestigt. Dan zullen wij er getuigen van zijn, hoe Hij er, bij gelegenheid eener wonderbare vischvangst, een viertal discipelen roept en, na onderscheidene wonderdaden, den volgenden dag eene reis door een gedeelte van Galilea begint, die te Jeruzalem op het Purimfeest eindigt. Hebben wij daar zijne wondermagt aan het badwater van Bethesda gadeslagen, dan zullen wij Hem, na vernieuwden strijd met de Joden, weder in Kapernaüm vinden, waar Hij terstond na zijne terugkomst een geraakte geneest, Mattheus tot het discipelschap roept en op twee achtereenvolgende Sabbathen zijne eigene eer en die zijner discipelen tegen de hatelijkste loegen verdedigt. Ter zelfder tijd zal het ons vergund zijn de afzondering der twaalf met het oog der verbeelding te aanschouwen, en op den berg der Zaligspreking de grondwet van het Godsrijk te hooren. Vervolgens wacht ons de genezing van den knecht des hoofdmans te Kapernaüm, de opwekking van den jongeling te Naïn, het gezantschap des gevangenen Doopers, de aanblik der boetvaardige zondares aan Simons maaltijd. — Zijn wij van daar den Heer op zijnen togt in het gezelschap der dienende vrouwen gevolgd (Lukas 8: 1—3), dan zullen wij bij zijne tehuiskomst de beschuldiging van een verbond met Beëlzebub tegen Hem hooren inbrengen, en zelfs zijne eigene bloedverwanten, die Hem vruchteloos zoeken te spreken, over Hem in onrust gebracht zien. — Nu wordt het tijd de gelijkenissen van het koninkrijk der hemelen van zijne lippen te hooren, Hem gedurende eenen kortstondigen storm naar Gadarra te zien oversteken, waar Hij de werken des duivels verbreekt, terwijl Hij zijne terugkomst door de opwekking van Jairo's dochter en andere wonderen (Matth. 9: 18—24) verheerlijkt. Nu verandert het tooneel. Wij zien Hem, in ontferming over Israëls herderlooze kudde bewogen, de twaalf uitzenden tot hunne eerste, kortstondige reize, en na hunne terugkomst en het doodsberigt van Johannes, de woestijn tot het schouwtooneel zijner voedende wonderkracht maken. Zijne rede, den volgenden dag in de synagoge te Kapernaüm gehouden, bekoelt de overspannen verrukking, brengt onder zijne jongeren eene tweespalt, of liever scheiding te weeg, en ontlokt de eerste belijdenis van Petrus in naam van den vereenigden kring der discipelen. In Dekapolis maakt Hij

de dochter eener syro-fenicische en een doofstomme tot getuigen zijner wonderkracht; vierduizend mannen spijzigt Hij in eene eenzame plaats op wonderdadige wijze. Zijne jongeren waarschuwt Hij echter ernstig tegen de geveinsdheid van Farizeën en Sadduceën, die een teeken uit den hemel begeerden, en slechts in eenzame afzondering geeft Hij eenen blinde buiten Bethsaida het gezigt (Mark. 8: 22—26). In de deelen van Cesaréa Filippi doet Hij nu onderzoek naar der Discipelen denkwijz omtrent Hem, begint zijn lijden te voorspellen, maakt drie hunner van zijne verheerlijking op den bergtop getuigen, en geneest aan den voet een bezeten knaap, dien zijne jongeren vruchteloos hadden beproefd te herstellen. Rondreizende door Galilea (Matth. 17: 22a) herhaalt Hij de lijdensaankondiging, roept te Kapernaüm uit de diepte der zee den schatpenning te voorschijn, en nadat Hij de rangzucht der zijnen door het zoo bekende voorbeeld gestuit heeft, wekt Hij door vermaning en gelijkenis tot zevenvoudige vergevensgezindheid. Zoo nadert het Loofhutfest (Joh. 7: 2). Onverwacht vertoont Hij zich te Jeruzalem, waar Hij zijne hooge waardigheid in verschillende opzichten uitspreekt en een blindegeboorne geneest (Joh. 7 en 10). Nu treedt echter de vijandschap der Joden nog meer ondubbelzinnig te voorschijn. Men zendt dienaars uit om Hem te vangen, neemt steenen op om Hem te dooden, en besluit ieder, die Hem voor den Christus erkent, uit de synagoge te werpen (Joh. 7: 32; Hand. 8: 59; Hand. 9: 22). De weken tusschen deze feestviering en het tempelfeest, waarop Hij weder te Jeruzalem is (Joh. 10: 22) brengt de Heer in Galilea door. In de drie eerste Evangelien zijn ons verscheidene woorden en daden uit dit tijdperk zijns levens bewaard. Na het tempelfeest treffen wij den Heer in Peréa (Joh. 10: 40) in het rouwdragend huisgezin van Bethanië en in het stedeke Efraim (Joh. 11). — En zoo nadert dan de tijd tot de laatste Paaschfeestviering. — Onnoodig zal het zijn te herinneren, hoe Jezus over Jericho en Bethanië zich naar de hoofdstad begeeft, aldaar zijne plegtige intrede doet en na eenige hoogst merkwaardige dagen de bange lijdensweek ingaat. De Evangelisten hebben dit immers uitvoerig genoeg geschetst.”

„En zoo,” aldus besloot de bejaarde leeraar, „heb ik u, waarde hoorders, ingevolge uw verlangen en naarmate van mijn vermogen, in korte trekken de volgorde der gebeurtenissen van 's Heeren openbaar leven voor oogen gesteld. Mogten uwe harten opgewekt worden, om in het dierbaar Bijbelwoord meer en meer tot de kern der waarheid door te dringen, onzen Heer in zijne grootheid en zondaarsliefde vollediger te leeren kennen, ten einde, in weerwil van al de tegensprekingen onzer dagen, Hem te blijven erkennen als: „de Christus, de Zoon des levenden Gods.”

Dat de vrienden, na deze hartelijke woorden van hunnen leeraar, hem geroerd ten dank de hand drukten, en met de beste voornemens beziel huiswaarts keerden, zal wel niet noodig zijn te betoogen, zoo zij ten minste deze schoone regelen tot de hunne maakten:

„Hoor onze smeekebeden!
Heer! red uit allen nood!
Sterk onze wankle schreden,
En leer ons tot den dood
Op uwe hoed' en zegen
Vertrouwen, vroom van zin;
Zoo voeren onze wegen
Gewis ten hemel in.”

(Gez. 273: 11).

H. N. v. T.

ZONDAGSCHOOL-STATISTIEK.

ENGLAND. — In Groot-Brittanje schat men het aantal kinderen op de Zondagscholen op 3 millioen, die door 300,000 vrijwillige onderwijzers en onderwijzeressen geleerd worden.

DUITSCHLAND. — Hier telt men tegenwoordig 145 Zondagscholen met 1860 onderwijzers en onderwijzeressen en 22,988 leerlingen. Behalve de in 1826 reeds in Hamburg en in 1852 te Emden opgerigte Zondagscholen, zijn de deutsche Zondagscholen slechts 10 jaren oud. De meeste zijn in de laatste 5 jaren tot stand gekomen, in 1870 alleen 52 met 507 onderwijzers en onderwijzeressen en 6093 kinderen; terwijl tot in 1866 slechts 22 Zondagscholen hebben bestaan.

NOORD-AMERIKA. — Men rekent dat in de Vereenigde Staten 4 à 5 millioen kinderen de Zondagschool bezoeken.

**GROOTMOEDIGHEID VAN EEN SURINAAMSCHEN
SLAVENJONGEN.**

Het is nog niet lang geleden dat er in onze West-Indien slaven waren, en dat al de negers daar in dit ongelukkige lot deelden. Zij werden dikwerf hard behandeld en stonden aan allerlei willekeur bloot.

Bovenstaand plaatje stelt u eene tentboot voor, waarmede men aldaar de rivieren op- en af vaart, om van de eene plantage tot de andere te komen. Gij ziet die boot wordt bestuurd en voortgeroeid door negers. In den tijd toen deze negers nog slaven waren, verhaalde iemand het navolgende:

— Het was in den kleinen regentijd, dat ik op zekeren dag het plan maakte, om een bezoek te brengen aan een mijner vrienden, directeur eener plantage, op eenige uren afstand van de mijne gelegen. Ik gaf den bastiaan ¹⁾ 's avonds bevel, om daartoe een kleine korjaal ²⁾, die tevens geschikt was om er een zeil op te zetten, in gereedheid te brengen, en te zorgen, dat ik er den volgenden morgen gebruik van kon maken.

Reeds vroeg in den ochtend had ik alles zoodanig geregeld, dat ik kon vertrekken. Toen ik dus de noodige bevelen voor dien dag gegeven had, vroeg ik den bastiaan: — „Hebt gij gezegd, dat de korjaal in orde is?“ — „Ja, Massa ³⁾,“ antwoordde hij, „ik heb dat aan Dirk opgedragen. Hij is dan ook aan 't werk gegaan; maar nu zegt hij, dat het roer weg is, en indien dat niet terug wordt gevonden, zult gij niet kunnen vertrekken.“

Ik was door dit bericht, gelijk gij wel begrijpen kunt, niet weinig teleurgesteld. Als men van mening is, een aangenaam uitstapje te maken, en men wordt plotseling in de uitvoering verhinderd, dan heeft dat bij de meeste menschen een ongunstigen invloed op het humeur. Daarbij kwam, dat een ellendige slaaf oorzaak was van mijne teleurstelling.

— „Roep Dirk hier!“ riep ik in hevige gramschap den bastiaan toe.

Dirk was een jonge slaaf van nauwelijks zeventien jaren, een Afrikaan van onvermogen ras. Hij was nu reeds een goed arbeider. Ofschoon zijne krachten nog niet volkomen ontwikkeld waren, werkte hij reeds zoo goed als een volwassen neger.

— „Waar hebt gij het roer van de korjaal gelaten?“ riep ik hem toe, toen de bastiaan hem bij mij bragt.

— „Ik heb het niet gevonden, meester!“ was zijn antwoord.

— „Maar gij hadt het moeten vinden! Nu zijt gij oorzaak, dat ik niet gaan kan!“

— „Ik niet, Massa! Ik kan geen roer maken!“

— „Brutale hond! Ik zal u vinden!“ zoo schreeuwde ik het uit, mijn drift niet langer meester; en ik gaf den bastiaan bevel, hem twintig zweepslagen te geven.

Aan dat bevel werd voldaan. Maar nauwelijks had de arme jongen de straf ondergaan, of 't viel mij in, dat ik zelf het roer had geborgen, ten einde naar dat model nog een tweede te laten maken. Ik schaamde mij voor mijzelf, om het onrecht, dat ik begaan had — maar 't was maar een slaaf! een neger! Onmiddellijk liet ik het roer naar de korjaal brengen, en ik begon mijne reis.

Onder de slaven, die mij vergezelden, was ook Dirk. Ofschoon hij zoo even eene strafstelling had gehad, zat hij thans weder te pagaaien (roeijen), alsof er niets gebeurd was.

Toen wij een half uur waren voortgeroeid, begon een ons gunstig windje zich te verheffen. Het zeil werd uitge-spannen en het ligte vaartuig scheen door het water te vliegen. Naarmate wij de zee meer naderden, nam de wind toe, zoo dat hij weldra tot een storm klom. Daar brak plotseling de mast, en in een oogenblik sloeg de korjaal om.

Daar ik niet kon zwemmen, had ik een zekeren dood voor oogen. Ik zonk oogenblikkelijk en verloor weldra het bewustzijn.

¹⁾ Een neger die zelf slaaf is, doch opzigt over de andere slaven heeft, en altijd met de zweep gewapend is, om de strafvoeningen te voltrekken.

²⁾ Vaartuig, boot.

³⁾ Meester.

Toen ik weder tot mijzelf kwam, lag ik op het strand in de armen van denzelfden Dirk, dien ik eenige uren te voren onrechtvaardig had laten slaan. Hij was bezig mij te wrijven en mij zijnen adem in mond en neusgaten te blazen. Nauwelijks had ik de oogen opgeslagen, of hij riep mij toe:

— „Hoe is het, meester?“
— „Beter, mijn jongen,“ was mijn antwoord, „maar hoe kom ik hier? Wat is er met mij gebeurd?“

Hij verhaalde mij nu, dat hij, op het oogenblik waarop hij mij zag zinken, mij had willen grijpen, maar door de snelheid van den stroom was weggedreven, gelijk zijne makkers. Hij had zijnen meester echter niet willen verlaten en 't was hem, ofschoon met de uiterste krachtsinspanning en, gelijk men denken kan, niet zonder levensgevaar, eindelijk gelukt, mij te vatten, en al zwemmende naar den wal te slepen.

Ik had mijn leven aan mijnen slaaf, mijnen nog kort te voren door mij mishandelenden slaaf, te danken. Een vurig dankgebed steeg uit mijnen boezem tot God, maar tevens de belofte, dat ik voortaan een goede heer voor mijne slaven zou zijn. Ik heb woord gehouden, en 't heeft mij volstrekt geene moeite gekost; want ik heb ondervonden, dat, hoe zachter en billijker men zijne slaven behandelt, zij des te gemakkelijker te regeren zijn, en men de orde des te beter onder hen kan bewaren.“

VOOR DEN ONDERWIJZER.

MEI. — VIJFDE WEEK.

De uitstorting van den Heiligen Geest.
Handelingen 2.

Vs. 1 en 2. Waar waren de discipelen bijeen? Het verband maakt het nauwelijks mogelijk aan eenige andere plaats dan aan den tempel zelven te denken.

Het geluid, gelijk een geweldigen wind, mogt in dit gedeelte des jaars terzegt verbaring wekken. De hemel is dan in Palestina altijd helder, zoodat alleen een teeken, een getuigenis van hooger magt daarin kon worden opgemerkt. Het ontstaan van dit geluid, het karakter der vuurtongen (vs. 3) en het spreken met andere talen, niet als blijvend vermogen maar als openbaring van de werking van Gods Geest in dien stond op des mensche geest, is voor onze wetenschap geheel overklaarbaar. Dit overklaarbare nochtan geeft het ongelooft geen recht, en mag het geloof niet verleden om te spreken van een verbreken van natuurwetten door het wonder. Wanneer het Gode behaagt zich als de levende God te openbaren aan zinnelijke wezens, wanneer Hij zondaren wil doen verstaan, dat eene levende betrekking tusschen den mensch en zijn Schepper mogelijk is, en de Hemelsche Vader daartoe zijne heerlijkheid op buitengewone wijze openbaart, wie zal dan zich vermeten om te zeggen, dat zulk eene daad Gods met zijne eigene wetten, dat is met zijn heilig wezen in strijd is?

Vs. 14—36. Petrus' eerste apostolische rede staat daar steeds als een heerlijk gedenkstuk van de eerste evangelieprediking. Hij doet, wat Paulus beschrijft (2 Kor. 4: 2) als zich „door openbaring der waarheid aangenaam te maken aan aller menschen conscientie,“ en dit met de uitkomst, welke dezelfde Apostel teekent (1 Kor. 14: 24, 25).

Welk doel toch zocht Petrus te bereiken?
Blijkens vs. 36, dat het gansche huis Israels zekere ijk wete, of liever kennende (met conscientieovertuiging bekenne) dat God Jezus, den gekruisigde, tot Heer en Christus heeft gemaakt.

Petrus wil overtuigen, niet eenige waarheid als wet opleggen, maar alleen de conscientie zijner hoorders voor goddelijken invloed vormen. Hij poogt te spreken naar aller behoefte en vatbaarheid, zoodat door zijne schuld niemand van den indruk der waarheid verstoken worde. Hij tracht te brengen tot eene zekere overtuiging door geheel in te gaan in de behoeften en eigenaardigheden van het standpunt zijner hoorders. En hoe doet hij dit alles?

Eerst herinnert hij wat Joel als voleinding des ouden Verbonds en openbaring van het Messiaistijperk heeft aangekondigd. Aan deze voor iederen Israëliet verstaanbare profetische schildering verbindt hij a. het door hen aanschouwde van Jezus' leven, heerlijkheid en uitende; b. hun getuigenis aangaande Jezus' opstanding als een feit in overeenstemming met zijn heilig leven, en profetisch voorzien door den zelf als zondaar steeds in zijn graf rustenden patriarch David. Niet maar van eene enkele op hun getuigenis te gelooven gebeurtenis, maar van eene van den volmaakt Heilige te verwachten en profetisch van hem vooruitgeziene heerlijkheid waren zij de getuigen. Bovendien had hun dus in het verleden vooruit gecrediteerd getuigenis zijne bevestiging in de anders overklaarbare getuigenissen van het heden. Zij hadden gezien en gehoord wat hun deed vragen: „wat wil dit toch zijn?“ Als Israëlieten kenden zij allen het door den Heiligen Geest in Psalm 110 bebloofde. Die belofte had heden hare vervulling erlangd. Op

velerlei wijze en op voor aller conscientie verstaanbare wijze had alzo God zelf getuigd. Niets werd hun met menschengezag te gelooven opgelegd. Zelf moest de innerlijke mensch in hen oordeelen, de zaak lag nu tusschen hen en God, hun leven en behoud rustten als in hunne eigen hand. — In vrije onderwerping aan de waarheid vroegen dan ook velen: wat moeten wij doen? — Deze betooning van gehoorzaamheid was onderwerping aan het gezag der waarheid, want zij droeg eene betere vrucht dan een slaafsch aannemen van leervorm of kerkgezag. Hun vrij geloof werkte als vrucht en genadegift des Heiligen Geestes door in hun leven. Der eerste gemeente ontbrak niet de vereenigende, mild en blijde makende LIEFDE, zonder welke elke andere heerlijkheid zielloos en voorbijgaande is.

C. S. A. v. S.

„BREEK AAN, GEWENSCHTE DAG!“

Breek aan, gewenschte dag! waarin de Vorst des levens In heerlijkheid verschijnt en wederkeert naar d'aard! Breek aan, gewenschte dag, waarin de vrome tevens Aan d'uitroep heiliger vrees een blijden juichtoon paart! Alsdan smelt uwe Bruid, o Jezus! zaamvergaderd Beide uit deez' wereldzee en uit der graven nacht, U juichend te gemoet, waarop zij blinkend nadert, Tot 's Vaders troon, alwaar een stoorloos heil haar wacht.

Breek aan, gewenschte dag! maak aan ons bitter lijden En strijden hier op aarde een eind, zoolang begeerd! Verbreek der zonde magt, o Jezus! schenk verblijden Aan 't volk dat U verwacht en steeds tot U zich keert! Hoe zalig zal het zijn, hoe zalig in die ure, Wanneer ons oog U ziet bekleed met majesteit! Hoe grievend ook de smart die thans de ziel verdure, 't Is met dien éenen blik vergeten voor altijd.

Breek aan, gewenschte dag! Maar zien we alreë niet blinken Den reinen purpergloed van 't nieuwe morgenlicht? En waar het boek des tijds ons weldra dreigt te ontzinken, Rijst snel een schooner aard' voor ons verbaasd gezigt. Aldaar zal 't heerlijk zijn voor hen die U verachten. Die aan uw Woord getrouw U dienen hier op aard', Die, trots den tegenstand, bij dagen en bij nachten Uw liefde roemen, Heer! die ken voor 't kwaan bewaart.

Breek aan, gewenschte dag! ja, 'k wil mij voorbereiden Opdat ik in dien dag onstraflijk zij voor God; Gij, Jezus! zijt mijn hulp, Gij zult getrouw mij leiden Tot waar uw hand mij schenkt een eeuwig heilgenot. Mijn lamp zij dus gevuld met de olie der genade, Wanneer: „de Bruidgom komt!“ mij luide wordt vermeld; Dan slaat Gij ons, o Heer! met liefde en blijdschap gade, Dan worden wij door U voor 's Vaders troon gesteld!

C.

ZIE, DIE DAG KOMT.

Gedenk den dag, dien 't menschedom wacht, Den dag van schrik en groote kraecht, Die aard en hemel zal ontzetten. Als bij der Cherubs rigtgeshal, De almachte Schepper van 't Heelal Gript in de schepping en haar wetten. Wanneer het vlammend lichtapeet Te zalmgerold wordt als een kleeid, En in de vonkenzee verslonden. Heel de aardbol vlamt; en graf en zee Hun dooden roepen; 't driewerf „Wee.“ Den dag des torens zal verkonden. O, dag, die trots en hoogheid velt, Door Magier en Bard voorspeld, Door Ziener en Profet verkondigd, Wie leeft er die uw gloed zal zien, En niet van angst versmeltend vliën? Wie?

Hij slechts die door Hem ontzondigd, Den Hoogepriester kent, wiens bloed Zijn schuld en zonden heeft geboet; Tot vorst en priester hem geheiligd. Fier heft hij 't oog naar Sions kruin; De schepping vall' tot rookend puin, Zijn Heiland komt, die hem beveiligd. Des nieuwen levens deelgenoot Juicht hij bij graf en hel en dood, Tot overgankelijk zijn herboren.

Welzalg dien Gij hebt verkoren! Die, moog' de ontbindingsure slaan. In Christus, Heer, voor U zal staan. Hem zal het licht des levens gloren, De zon die nooit zal ondergaan!

C.

DE BROEDERS VAN OLMETA.

HOOFDSTUK III.

Nadat Luigi Maddelena vaarwel had gezegd op den morgen, toen zij vroeg op was gestaan, om afscheid van hem te nemen, en hem in Gods bescherming aan te bevelen, voordat hij zich op weg begaf, om Carlo Ricardo, zijns broeders moordenaar, op te sporen, daalde hij allereerst den berg af, en rustte niet voordat hij aan het altaar van de Madonna gekomen was. Dit altaar was eene soort van doos, die bijzonder geleeke op een duivenhok, waarin de beeldtenis van de H. Maagd, in ruw hout gesneden, zich bevond. Zich door smart overstelpt op de kniën werpende, stootte de arme misleide jongeling zijne ziel uit in een vurig gebed voor het behoud dergenen, die hem lief waren; hoe gelukkig ware het geweest, zoo hij in plaats van de Heilige Maagd aan te roepen, zich tot den Zaligmaker gewend had! Zijn reiszak en hoed weder opnemende, vervolgde hij weldra zijne reis. Nadat Luigi en Antonio den geheelen dag door een dicht kastanjewoud getrokken waren, gevoelden zij zich eindelijk vermoeid en hongerig, en zochten daarom naar eene geschikte plaats, om de kastanjes, waarmede zij onderweg hunne zakken gevuld hadden, te roosteren en zich daarna voor eene wijle ter ruste neder te leggen.

Antonio raapte spoedig wat drooge bladeren en rijnshout bijeen, om vuur aan te maken, en bereidde daarna voor Luigi een ruw bed van bladeren en mos, waarop deze zijne vermoeide leden uitstreekte. Op eens deed echter het geluid van stemmen onder aan den berg Luigi oprijzen, om te zien wie toch de komenden konden zijn. Weldra zagen zij een paar jonge herders langs het bergpad naar boven klimmen, hunne schapen en geiten voor zich uitdrijvende. Zij groetten Luigi en Antonio zeer vriendelijk, en ziende dat zij bezig waren hun avondeten gereed te maken, boden zij hun wat geitenmelk aan, dat in dank aangenomen werd.

Het was Luigi's voornemen geweest, den korten zomernacht onder dezen of genen grooten boom door te brengen; doch wetende, dat als de herders op Corsica hun nachtverblijf opzoeken, er altijd in de nabijheid eene hut is, waar zij eene beschutting kunnen vinden, begon hij de hoop te koesteren, dat zij hem het aanbod zouden doen om hunne

schuilplaats te deelen, daar gedurende het laatste uur de wind was komen opzetten en de felle bliksemstralen bij oogenblikken het geheele woud verlichtten. Op Corsica hebben de herders gedurende den zomer geene vaste woonplaats, doch trekken, om weide voor hunne kudde te vinden, door het gebergte, waar zij dan hunne met mos en takken overdekte hutten tegen de eene of andere vooruitspringende rots bouwen. Bij het verlaten dezer hutten laten zij ze staan ten dienste van de herders, die na hen mogten komen.

„Het schijnt, dat wij zwaar weder krijgen,” zeide de jongste der herders, „wij deden beter onze hut op te zoeken,” en voorttrekkende, kwamen zij kort daarop terug met de aangename tijding, dat er vlak bij eene gevonden was. Zij volgden nu de eenvoudige gastvrije herders en smaakten weldra de voldoening van voor den storm, die inmiddels was komen opsteken, beschut te zijn. Een helder vuur verlichtte kort daarna de hut, zoodat zij door het knappen van het vuur en het spatten der bradende kastanjes zeer weinig hoorden van het woeden der elementen.

„Hoorde ik daar niet iemand roepen?” zeide een der herders, „zou het ook een arme reiziger kunnen zijn, die door het onweder overvallen is? stil, luister.”

„Ik hoor niets dan het bruisen van den stroom, die hier boven onze hoofden vloeit,” zeide Antonio, „en toch — ja iemand roept, ik zal eens gaan kijken.”

Eer Antonio de deur bereikt had werd er tweemaal hard tegen aan gebonsd, en riep eene stem om hulp, die Luigi deed opspringen en naar zijn geweer grijpen.

Het zwakke beschot, dat voor deur diende, bezweek onder deze slagen en vloog open, en ziet, daar op den drempel stond Carlo Ricardo, die op zoo laaghartige wijze den jongen Enrico Martellini vermoord had. Voor een oogenblik staarden de twee mannen elkander aan, terwijl Luigi zijn geweer gereed maakte om het af te kunnen schieten; doch Carlo, die dadelijk gezien had, wie een der bewoners van de hut was, zag wat Luigi wilde doen, en zich met een doordringenden angst-kreet omkeerende, vlugtte hij in het kreupelhout, om alzo het gebergte te bereiken, waar hij zich in de vele bergpassen gemakkelijk schuil kon houden.

Overbluft en teleurgesteld vloog Luigi hem achterna, en kwam twee uur later terug, doornat van den regen, die, zonder dat hij het

bemerkte, in stroomen nederviel. Zich hierop bij het half uitgebluschte vuur nederleggende trachtte hij zijne gedachten bijeen te brengen, om te zien wat hem nu te doen stond.

Arme Luigi, hadt gij nu nog geen oog voor de genadige hand, die u van bloedvergieten terughield, spoedig zou die gelukkige tijd komen. Luigi's ongedurigheid deed de slaap van hem wijken, hij stond daarom vroeg en onverkwikt van zijn leger op, om zijne reis zoo spoedig mogelijk voort te zetten. De zon was nog niet geheel op, toen hij de hut verliet en voor eenige minuten stilstond op een der overhangende rotsstukken. Alles zag er even frisch en bekoorlijk uit. De wilde rozen, die hier in menigte groeiden, waren zwaar van de dauwdruppels. De morgendampen hingen nog over het dal, en toen de zon te wegdreef, had men zich bezwaarlijk een bekoorlijker tafereel kunnen voorstellen.

Vóór hem strekte de lange bergketen zich uit, die Kaap Corsaals in tweeën splitst, terwijl aan den voet eene kleine vlakte was, met smaakvolle kleine woningen, wier tuintjes onder aan de helling begonnen, om zich over het geheele dal uit te strekken.

Verder noordwaarts zag men eene reeks van bergen, vertakkingen van de middenketen, aan wier voet de blauwe golven der Middellandsche zee speelden, en wier toppen zich al verder en verder aan den gezigt-einder verloren. Luigi verwijderde zich echter van deze lieflijke plek, die voor zijn ontstemden geest geene de minste bekoorlijkheid had.

Nadat hij de melk, hem door de herders aangeboden, opgedronken had, nam hij afscheid van hen, en hen bedankende voor hunne gastvrijheid, daalde hij, door zijn getrouwen Antonio gevolgd, haastig den berg af.

Spoedig daarna ontdekte hij, dat Carlo naar Italië gevlugt was. Het was zeer moeilijk hem daar te vervolgen. Overal ondervroeg hij de reizigers, die hij hier en daar ontmoette, of zij ook iemand gezien hadden, die beantwoordde aan de beschrijving, welke hij van Carlo gaf. Sommige daacht hij hem op het spoor te zijn, en dan reisde Luigi dag en nacht door, om den vermeenden Ricardo te vinden; zeer dikwijls gebeurde het echter, dat hij een geheel anderen persoon voor hem nam, hetgeen dan tot menig onaangenaam tafereel aanleiding gaf.

Eindelijk bereikte Luigi Napels. Een zeker voor gevoel, dat hij daar zijn vijand vinden zou, deed hem het besluit nemen er eenigen tijd te vertoeven, te meer, daar hij van Napels uit zeer vele wegen en steden onder zijn bereik had, waarheen hij kon gaan, zonder zich te veel van zijn hoofdkwartier te verwijderen. Hij huurde dien ten gevolge eenige kamers in een der kosthuizen, die men daar in menigte vond. Zijn goed gesternte, of laat ons liever erkennen, Gods Voorzienigheid deed hem zijn intrek nemen in het huis van eene achtingswaardige half engelsche, half italiaansche familie. De vrouw des huizes was eene engelsche van geboorte, die met haar italiaanschen echtgenoot gedurende zijn verblijf in Engeland in het huwelijk getreden was, omstreeks vier jaar voordat wij kennis met haar maken. Signor Leporelli, haar man, werd op liefdevolle wijze onderwezen in de waarheden van de godsdienst zijner vrouw, waarvan het gevolg was, dat hij een ootmoedig Christen werd en het roomsche geloof afzwoer.

Eene zuster van Signor Leporelli was met hen uit Engeland gekomen. Dit kleine huisgezin vervulde op getrouwe wijze hunne godsdienstige pligten, en werd voor menige ziel in Gods hand het middel om vrede in Christus te vinden. In dit vreedzame gezin had Luigi zijn intrek genomen; hij bewonderde in stilte de goede inrigting zijner kamers, die in orde en netheid zoozeer verschilden van alle, die hij vroeger gezien had; en later erkende hij, dat een gevoel van vrede, waarvan hij zich toen geen rekenschap kon geven, over hem kwam zoodra hij deze kamers in bezit nam. Terwijl Luigi 's avonds in zijne kamer zat, werd hij op eens uit zijne mijmering gewekt door het uitspreken van een italiaansch gebed in de aangrenzende kamer. Eerst dacht hij, dat het de avonddienst ter eere der Maagd was, en knielde daarom om mee te bidden; doch weldra bemerkte hij, dat van haar in het geheel geen sprake was, zoodat hij gedurende eenigen tijd niet wist wat hij hiervan denken moest. Eindelijk hoorde hij verscheidene stemmen het Amen uitspreken, en daarna het „Onze Vader." Toen begreep hij, dat zij waarschijnlijk Protestanten waren, daar de vrouw des huizes van engelsche afkomst scheen te zijn en dacht er over na, in hoe verre het hem geoorloofd was daar te blijven; doch een blik slaande op de netheid zijner kamer, voelde hij niet den minsten lust om te vertrekken, en met die gedachte ging hij naar bed.

Signora Leporelli en hare zuster Clara waren oprechte Christenen, en voordat eerstgenoemde er in bewilligde, om met Leporelli te trouwen, had zij alle hoop, dat hij in waarheid een Christen was geworden, volkomen overtuigd van de dwalingen zijner kerk.

Toen Luigi den volgenden morgen ontwaakte, voelde hij zich zoo ziek, dat hij te vergeefs trachtte te doen alsof hij het niet bemerkte. Een uur later beproefde hij op te staan, doch eene flauwte overviel hem en noodzaakte hem weder naar bed te gaan. Antonio was geheel uit het veld geslagen, en zocht dadelijk de vrouw des huizes op, om haar te zeggen, dat zijn meester ziek was, en haar te vragen hem eens te gaan zien, aan welk verzoek zij dadelijk gehoor gaf door hem onmiddellijk te volgen.

Signora Leporelli zag in een oogenblik, dat Luigi in het geheel niet wel was. Overprikkeling, verdriet en blootstelling aan weer en wind hadden eindelijk onzen jongen bergbewoner op het ziekbed geworpen, en het was zeer waarschijnlijk dat de koorts hem niet zoo spoedig weder zou verlaten. Door christelijke liefde gedrongen, gaf zij hem de geneesmiddelen, die den voortgang der ziekte konden stuiten, en liet hem verder aan Antonio's goede zorg over.

HOOFDSTUK IV.

Het werd avond en nog was Luigi niet beter; inwendig verzette hij zich krachtig tegen het denkbeeld, dat er nu zulk eene vertraging kwam in het zoeken van zijn vijand, en terwijl hij lag te peinzen over het bittere verlies van zijn broeder, hoorde hij op eens in de naaste kamer het avondgebed uitspreken.

De lieflijke meesteres des huizes had van Antonio gedeeltelijk Luigi's geschiedenis gehoord; ja, zij had reeds met de vlugheid, die vrouw eigen, begrepen, dat haar logeest niet alleen lichamelijk ziek was, maar ook innerlijk leed had. Daarom werd dezen avond een hartelijk gebed opgezonden voor den vreemdeling, die onder hun dak was, en smeekten zij den almachtigen God, Luigi's hart te verteederen en om Christus' wille den Heiligen Geest in zijn hart te doen werken, opdat de vrede Gods daarin mogt nederdalen.

Luigi luisterde, terwijl hij te bed lag, met aandacht naar hetgeen gebeden werd; eindelijk hoorde hij duidelijk, dat het hoofd des huisgezins voor hem bad! Doch, dacht hij bij zichzelf, hoe komt het toch, dat toen ik verleden zomer ziek was, Pater Joachim in het geheel niet zoo voor mij bad. Hij vroeg niet aan God, mijn hart te verteederen, Ben ik dan zoo goddeloos? Daar hij echter te zwak was om lang over iets na te denken, viel hij langzamerhand in een verkwikkenden slaap.

Gedurende eenige dagen kwam er geene verandering in Luigi's toestand; onderwijl verzorgden mevrouw Leporelli en Antonio den zieke, zoo goed zij konden.

Elken avond luisterde hij naar het avondgebed en begon zelfs naar dat oogenblik te verlangen, met dit gevolg, dat hij reeds twee of drie gebeden, tot de H. Maagd gerigt, die zijn vader hem bij het afscheid meegegeven had, als te weinig beduidend, ter zijde had gelegd.

Het was mevrouw Leporelli's gewoonte, elken dag eens bij Luigi te komen, om te zien hoe hij het maakte en hem te vragen of er ook iets was, dat zij voor hem doen kon; het lag echter volstrekt niet in haar, hem te dwingen, haar zijn vertrouwen te schenken, hoewel het haar zeer aangenaam geweest zou zijn, indien hij zijn hart voor haar geopend had.

Des zondagsmorgens vroeg, nadat Luigi dingsdag te voren ziek was geworden, kwam de signora, voordat zij naar de kerk ging, nog even bij hem, om te zien of hij iets noodig had. Hij betuigde haar zijn leedwezen, bij het zien dat zij voornemens was uit te gaan; „want," zeide hij op zeer droevigen toon, „ik zal voelen, dat gij niet te huis zijt."

„Niets dan ernstige krankheden kunnen mij terughouden van mijn plicht om God in zijn huis te aanbidden," antwoordde mevrouw Leporelli. „Indien Antonio niet bij u bleef, zou ik u niet alleen laten; daar er echter nu geene reden bestaat om te huis te blijven, ga ik, doch beloof u, dat ik bij mijne terugkomst spoedig bij u zal komen."

Gedurende dit gesprek had de huisknecht aan het voeteneinde van het bed, waarop Luigi lag, eene van die welbekende rollen opgehangen, waarop men met groote letters toepasselijke schriftuurplaatsen gedrukt heeft. De teksten, die er nu hingen, luiden als volgt: „Gij zult liefhebben den Heer, uwen God en Hem alleen zult gij dienen." „Ik ben de weg, de waarheid en het leven." „Daar is één Middelaar Gods en der menschen, de mensch Christus Jezus." „Komt tot Mij allen, die vermoeid en belast zijt en Ik zal u rust geven."

Luigi had na het vertrek van mevrouw Leporelli, bloot voor den vorm, van onder zijn kussen een klein stukje papier genomen, en deed moeite dit te lezen; hij werd er evenwel duizelig van, daar het zoo klein

gedrukt was. Op dit stukje papier was een gebed aan de Maagd te lezen, dat aldus luidde: „O, Heilige Maagd, moeder Gods, vol van genade, kom ons te hulp in ons leed en onze rampen, zoo zullen wij u liefhebben en zegenen tot in eeuwigheid, Amen!”

Luigi keek op en bemerkte voor het eerst de plaatsen uit de Heilige Schrift, die op zijn bed hingen; opmerkelijk las hij die na, om te zien of hij er den naam der Maagd in kon vinden; doch daar dit natuurlijk niet het geval was, begon hij ernstig na te denken, hetgeen niet vreemd was, daar hij gedurende zijne ziekte voortdurend verlangde naar iets, dat zijn geest bezig kon houden. Het eerste wat hem trof, was het gebed: „Gij zult liefhebben den Heer, uwen God en Hem alleen zult gij dienen.”

Luigi peinsde lang na over dat woordje: Hem alleen. De priesters leeren ons, dacht hij, dat wij de Maagd moeten dienen, zoo als uit mijn gebed blijkt; doch, hoe komt het dat deze Bijbel ons leert, dat wij God alleen moeten dienen? Ik zal het eens aan de signora vragen, want nooit ondervond ik iets dergelijks. Als hunne gebeden in mijne ooren weerklinken voel ik mij verlicht, zoo als nimmer te voren.

Toen mevrouw Leporelli terugkwam, verwelkomde hij haar daarom met blijkbaar welgevallen, vooral toen zij aanbod bij hem te blijven, terwijl Antonio zich door eene wandeling wat verfrischte, ten minste zoo hem dit aangenaam kon zijn. Luigi verzekerde haar dadelijk, dat het hem bijzonder aangenaam was, zoo zij hem gezelschap wilde houden, terwijl inmiddels de gastvrouw eene stille hoop voedde, dat hij langzamerhand zijn hart voor haar open zou leggen.

„Hoe hebt ge den morgen doorgebracht, zijt gij beter?” vroeg zij belangstellend, „hebt gij de plaatsen uit de Heilige Schrift, die ik daar voor u ophing, gelezen? Doch misschien, hebt gij liever, dat ik u stil laat liggen!”

„O neen,” zeide Luigi, „ik voel mij zoo neerslagtig en ellendig, dat het mij veel eer goed zal doen een weinig met u te praten.”

Mevrouw Leporelli ging hierop zitten, haalde haar Testament voor den dag, en vroeg aan Luigi of zij hem iets voorlezen mogt; hij bewilligde hierin, waarop zij hem die gedeelten der Schrift voorlas, die zij meende, dat het meest zijne aandacht zouden trekken.

Nadat zij verscheidene teksten voorgelezen en uitgeleegd had, keerde Luigi zich tot haar, en zeide: „Indien alles, wat gij zegt, waar is, ben ik de grootste zondaar die er leeft.”

„In dat geval zijt gij een dergenen, voor wie Christus stierf, om u te reinigen van de zonde en u het leven weder te geven. Luister, mijn vriend! ieder gebed, dat gij tot de maagd Maria opzendt, is eene beleediging den Zaligmaker aangedaan. God bragt uwe verzoening te weeg door het bloed van zijnen Zoon, voor u op Golgotha vergoten.”

„Ach! dit is mij nog zoo duister, en ik zie nog geene redding voor iemand zoo als ik,” antwoordde Luigi.

„Geloof dit, mijn vriend,” hernam zij op zachten, doch vasten toon, „dat Jezus Christus alle zondaren, die door Hem tot God komen, kan redden. Die als boetvaardigen tot Hem naderen worden nooit afgewezen, en indien Hij zijn licht over u doet opgaan, zal de duisternis voor altijd van u wijken.”

„Doch,” antwoordde Luigi, „ik ben nooit onderwezen in deze dingen, en ik kan den weg, die tot Christus leidt, niet vinden, zonder tusschenkomst zijner heilige moeder.”

„Vraag het Hem en Hij zal het u leeren, want Hij heeft gezegd: „Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen.”

„Doch ik ben niet waard om tot God te naderen. De priester heeft mij geleerd, dat wij niet tot den Zoon mogen komen dan door tusschenkomst der Maagd Maria.”

Mevrouw Leporelli antwoordde slechts door zich op de kniën te werpen en in een kort gebed God te smeeken, dat het Hem om Christus' wil mogt behagen, licht en waarheid te zenden in het hart van dezen armen boetvaardige, opdat hij geen anderen naam mogt kennen dan Jezus Christus en dien gekruist.

Toen zij opstond, bedankte Luigi haar met betraande oogen, en haar aanziende, zeide hij: „Gij weet het niet, neen gij kunt het niet weten, hoe onwaardig ik ben, om tot onzen Zaligmaker op te zien.”

„Hij weet dat, en toch noodigt Hij allen, zelfs u, om tot Hem te komen, Hij heeft het rantsoen onzer zonden betaald, Hij heeft de schuld en vloek op zich genomen. Hij heeft alles volbragt. Werp u in Christus' armen, erken Hem als uw Verlosser, en wees zeker, dat zijne genade u niet zal verstoeten.”

De zieke wendde zijn gelast naar den muur, en zeide na eenige oogenblikken met eene gebroken stem: „O indien ik u mijne geschiedenis kon vertellen, zou ik misschien eenige verlichting vinden.”

„Ik wilde u niet dwingen mij uw vertrouwen te schenken,” zeide mevrouw Leporelli, „maar ik heb reeds bemerkt, dat u iets op het hart ligt, en ik wil gaarne naar u luisteren, zoodra gij wat verfrischend zult zijn door het nuttigen van een mijner engelsche middeljes, een kopje thee. Ik zal bij u komen, en dan moet gij mij eens vertellen, wat u zoo bezwaart; misschien zal dit u eenige verlichting geven. Bid intusschen tot God, dat Hij zijn Heiligen Geest zende, om u te troosten en aan Jezus' voeten te brengen. Corraggio, Addio. (Houd moed, goeden dag).”

Het was Luigi alsof hij droomde. Al hetgeen voorgevallen was gedurende de laatste maand na zijns broeders dood kwam hem zoo onwezenlijk voor; daarbij kwam nog het gevoel dat zijn geheele leven *éene* dwaling was geweest, dat zijne gebeden tot de Heilige Maagd en Antonius slechts een ijdele klank geweest waren; al deze gewaarwordingen bragten eene onrust in zijne ziel te weeg, die hem deed weenen.

Mevrouw Leporelli zag, toen zij terugkwam, dat Luigi zeer ontroerd was; doch door de tact, der vrouw eigen, gelukte het haar zeer spoedig hem tot bedaren te brengen; zich daarop bij hem nederzettende, verzocht zij hem, haar deelgenoot te maken van zijn verdriet.

Hij begon met haar te vertellen van het regt der vendetta, dat door de Corsicanen in praktijk wordt gebracht, en hoe het hem was opgedragen, den dood zijns broeders te wreken. Toen zij de geheele geschiedenis gehoord had, besloot hij met deze woorden: „En nu te denken, dat ik al dien tijd niets heb kunnen doen en mijn vijand nu misschien reeds is, waar ik hem nooit zal kunnen vinden, terwijl ik mij niet weder in mijne geboorteplaats durf vertoonen, voordat ik ronduit kan verklaren: Ik heb mijns broeders dood gewroken.”

Mevrouw Leporelli had wel eens van de vendetta gehoord, doch zich nooit te voren rekenschap gegeven van de ware beteekenis. Luigi aanziende, riep zij uit: „De Heer is bijzonder genadig, ja, zeer genadig voor u geweest, dat Hij u terughouden heeft van het bedrijven van een moord. In mijn vaderland mag niemand zich door bloed wreken. Mijne is de wraak, ik zal het vergelden, spreekt de Heer; al is het dan niet door het openbare regt, dan toch zal de moordenaar gestraft worden door de kwelling van een schuldige geweten en door eene vreeselijke wedervergelding hier namsaals. Doch persoonlijke wraak wordt door de wet verboden en is geheel in strijd met de leer des Evangelies. Wentel uwen weg op den Heer. Hij kent al uwe verkeerdheden en zorgen. Ik, mijn goede vriend, heb, zoolang ik leef, op God vertrouwd en nooit heb ik zijn woord zien falen, en nu beveelt Hij u door mij, de gedachte aan deze booze wraakneming te laten varen, daar het tegen Gods gebod strijdt.”

Luigi luisterde aandachtig naar al hetgeen zijne hartelijke leermeesteres zeide, hij bedankte vurig voor hare voorbeding, er evenwel bijvoegende, dat hij vreesde door zijne betrekkingen als een lafaard gebrandmerkt te worden, zoo hij terugkwam, zonder zijne gelofte vervuld te hebben. „En toch,” voegde hij er bij, „wat gij zegt beantwoordt aan eene flauwe stem in mijn hart, die mij zegt, dat ik liever mijns broeders moordenaar zou hooren verklaren, dat hij zich schaamt over zijne misdaad en haar diep betreurt, dan dat ik hem het leven zou willen benemen!”

„God zij geloofd!” riep de signora uit, „als ik u zoo hoor spreken, ben ik overtuigd, dat uw hart zich allengs ontsluit voor de liefde van onzen Goddelijken Meester. God wil niet, dat er iemand, wie dan ook, zou verloren gaan. Hij heeft een welbehagen in genadig te zijn; Hij heeft geen lust in den dood des zondaars, maar daarin, dat hij zich bekeere en leve. Ik moet u nu voor eenigen tijd verlaten, door voordat ik heenga, wil ik u nog vragen of het u wellicht aangenaam zou zijn, indien dezen avond de huisgodsdienst in uwe kamer gehouden werd.”

Si Signora, con motto piacere. (Ja, met groot genoegen.)

Alleen gelaten, nam Luigi het boek, dat mevrouw Leporelli op den stoel, die voor het bed stond, had laten liggen, en begon daarin te lezen. Het licht brak langzamerhand door in dit toetoe zoo verduisterd hart, want hij begon te begrijpen welk eene wonderlijke godsdienst hij tot nog toe beleden had, geheel in strijd met hetgeen ons de Bijbel leert. De droefheid over zijns broeders dood bleef even diep, doch de dorst naar wraak was verdwenen. Indien alles wat hij van de signora gehoord had waar was, zou het zondigen tegen God zijn, en in die zonde kon hij niet volharden. Hij was ziek, hij kon sterven en dan, ja wat dan! Bij deze gedachte kwam het eerste gebed tot den almachtigen God uit den grond zijns harten over zijne lippen, in de woorden van den Psalmist, die hij dien dag voor het eerst gelezen had.

DE ARME SCHOENMAKER.

Een mijner vrienden vertelde mij onlangs het volgende: Sedert eenige dagen was ik naar een ander gedeelte onzer stad verhuisd; en daar het altijd mijn verlangen is, om zooveel mogelijk met mijne bureu kennis te maken, zoo had ik die gewoonte ook thans gevolgd en reeds menig praatje met sommige hunner aangeknoopt, dat, gelijk ik hoopte, later aanleiding zou kunnen geven tot eene nadere bekendheid, of den grond zou leggen tot eene zekere vertrouwenheid, die ik zoozeer wenschte, en die mij de gelegenheid zou kunnen verschaffen om hun nuttig te zijn, indien zulks in mijn vermogen was. Van uit de achterkamer mijner woning had ik het uitzigt op pakhuizen en stallen, waarlijk niet bijzonder vrolijk en opwekkend; te meer trof het mij dus, dat ik reeds op den eersten dag mijner aankomst in mijne nieuwe woning, een hartelijk, ofschoon toch naar het mij toescheen, ernstig lied van tusschen die pakhuizen hoorde opstijgen; meermalen op dien eersten dag hoorde ik het, evenzoo den volgenden, en den derden dag, ofschoon het mij maar niet mogt gelukken om te ontdekken, van waar die toonen kwamen. Eindelijk na lang staren bemerkte ik op een avond tusschen een paar stallen een klein eenigzins verlicht vensterje, en daar het mij toescheen, dat het gezang altijd uit dezelfde richting kwam, dat ik den zanger achter dat raampje zou kunnen vinden. Het gezang was niet mooi noch melodieuze, nog veel minder volgens de regelen der kunst; het was integendeel zeer eentonig en klonk dikwijls vals, maar toch waarom zou ik toen niet hebben kunnen zeggen, doch ik voelde er mij door aangetrokken, en wilde meer van dien onvermoeden zanger weten. Den volgenden morgen bracht ik mijn besluit ten uitvoer, en na eenig zoeken gelukte het mij, het huisje tusschen de pakhuizen te vinden; het was zeer klein en onaanzienlijk, en als het ware in een der pakhuizen ingebouwd, waar het zeker vroeger tot eene soort van woning had gediend voor den een of anderen workman, aan wien de nachtelijke zorg voor de in het pakhuis aanwezige koopwaren was toevertrouwd, en dewijl waarschijnlijk het pakhuis later eene andere bestemming had gekregen, waardoor die voorzorg niet meer noodig was, zoo had men eenige verandering in den ingang van het huisje aangebracht, en was het op die wijze verhuurd geworden. Inderdaad, veel wordt er aan de woningen der armen over het algemeen niet ten koste gelegd, als zij maar een dak boven het hoofd hebben, en geen gevaar loopen om door de stortregens overstromd te worden, of bij iederen rukwind voor het instorten van hun armzalig verblijf te moeten vreezen, hebben zij, volgens sommiger oordeel, reeds reden tot dankbaarheid. Onze schoenmaker was van deze vrees bevrijd, droeg en digt was het huisje, stevig stond het ook te midden der groote pakhuizen, maar donker en somber was het niet weinig; het eenige kleine en daarbij vrij verweerde vensterje gaf het uitzigt op stallen, en daar tusschen een zeer smal strookje van den hemel, en als men de deur openliet, om wat meer frische lucht te kunnen inademen, zoo genoot men het uitzigt op eene of zeer morsche of anders bij droog weder zeer stoffige smalle laan, of steeg, waarin niets dan die hooge sombere gebouwen te zien waren, die alle uitzigt versperden. Het was nog vroeg, toen ik mijne wandeling begonnen was, en ofschoon het niet regende zoo was de lucht toch mistig en zeer donker. Toen ik het huisje gevonden had, geleid door het mij tegenklinkend gezang, opende ik de lage deur en vond den schoenmaker bij het licht eener walmende smeerskaars aan het werk; want ofschoon de dag reeds was aangebroken, hadden de lichtstralen geene kracht genoeg, om in dat donkere verblijf het kunstlicht overbodig te maken. Bij het binnentreden zag ik een man van middelbaren

leeftijd, van zeer forschen lichaamsbouw en met sterk sprekende gelaatstreken; hij stond op toen ik binnentrad en scheen mij, waarschijnlijk ook in vergelijking van het kleine lage kamertje, van eene buitengewone lengte, en daaraan geveentredige breedte en spierkracht. Zijne levendige oogen en krachtige gestalte waren echter eenigzins in tegenspraak met zijn reeds sterk grijzend haar, en de diepe rimpels, die door lijden of andere mij natuurlijk onbekende oorzaken in zijn gelaat gegroefd waren. Ik groette hem bij het binnentreden, en daar ik bemerkte dat hij verwachtte de reden van mijne onaangemelde verschijning te vernemen, zoo zeide ik: „Gij schijnt zeer opgeruimd te zijn, mijn vriend, wil het werk dan beter bij u vloten, als gij er onder zingt?“ — „Ja, voorzeker,“ zeide hij; „en buitendien, hoe zou het ook mogelijk zijn, dat iemand, die van den dood in het leven overgebracht is, zijn hart niet op deze wijze lucht gaf; ik geniet zoo veel gunstbewijzen van God, dat het: „Loof den Heer mijne ziel, en vergeet geene van zijne weldaden,“ mij wel altijd op de lippen moet zijn.“ Ik zag onwillekeurig het armoedige kamertje eens rond, en dacht bij mijzelf, dat de bewoner daarvan wel met zeer weinig moest tevreden zijn.

De schoenmaker scheen mijne gedachten te raden, en hernam: „Dat kunt gij voorzeker niet begrijpen, Mijnheer, doch wanneer gij mijne lotgevallen kent, zou u dit mischien minder vreemd voorkomen; evenwel de geschiedenis van een armen man, gelijk ik ben, zal voor u weinig aantrekkelijks hebben.“ De man had iets bijzonder beschaafds in zijne manier van spreken, dat weinig overeenkwam met zijn handwerk, noch met de armoedige woning, waarin ik hem vond. „Integendeel,“ was mijn antwoord, „alles wat ik hier zie en hoor wekt mijne belangstelling op, en gij zult mij recht veel genoegen doen, indien gij mij uwe geschiedenis wilt vertellen.“ Hij bood mij een stoel aan en begon zijn verhaal, hetwelk ik zooveel mogelijk in zijne eigene woorden zal trachten weder te geven.

„Ik ben de zoon van welgestelde lieden uit den burgerstand; mijn vader was schoenmaker, doch had het door vlijt en oppassendheid zoo ver gebracht, dat hij met verscheidene knechts werkte, en dewijl mijne moeder ook eenigzins bemiddeld was, had hij er eenen handel in leder bijgevoegd, die hem ruime winsten gaf. Ik was hun eenig kind, dewijl verscheidene andere kinderen reeds vroeg werden weggenomen; al hunne liefde en zorg bepaalde zich dus tot mij, en reeds in mijne jeugd bemerkte ik al spoedig, dat mijne wenschen, om zoo te zeggen, eene wet voor mijne ouders waren. Mijne vader was een goed en oppassend mensch, maar wel wat hooghartig, en wilde van zijnen eenigen zoon wat meer maken dan hij zelf was; hij dacht er over om mij te laten studeren, en mij aldus den weg te banen tot de hoogere sporten op de ladder der maatschappij. Moeder daarentegen was eene eenvoudige maar brave vrouw, en schoon niet bederft met groote bekwaamheden, bezat zij een buitengewoon gezond verstand en een zeer goed oordeel; zij was zeer tegen deze verheffing boven onzen stand, en in een gesprek, dat ik eens toevallig in eene andere kamer beluisterde, hoorde ik haar aan vader hare redenen voor den tegenzin blootleggen; want, zoo sprak zij, er is en voor Willem en voor ons zeer veel verdriet van te wachten; de jongen is eenvoudig opgevoed, hij kent de wereld en al hare verleidingen niet; komt hij nu op de akademie, zoo wordt hij spoedig omgeven door jongelieden, die veel verdringen maken, en dit ook gaarne op de beurs van anderen willen doen; wij zijn niet onbemiddeld, gij zoudt dus onzen jongen gaarne in staat stellen, om niet minder dan andere jongelieden te zijn; wat zal daarvan het gevolg worden?

zij zullen hem medeslepen in hunne uitpattingen, en hij zelf, geleid door de voorkeur, die zulke aanzienlijke heeren voor hem betoonen, en te jong en te onervaren om te willen gelooven dat die voorkeur alleen zijne beurs geldt, geeft aan die lokstem gehoor, en gaat verloren, zoo als reeds met zoovelen vóór hem gebeurd is. En denk niet dat zijne burgerlijke afkomst ooit zal vergeten worden; de wereld vergeet zulke dingen niet, en als eenmaal zijne beurs uitgeput raakt, zullen de schijnvrienden hem verlaten, en hij voelt zich bepaald ongelukkig. — Maar, hervatte vader, hij behoeft immers niet te zeggen dat hij de zoon van een schoenmaker is. Dus zoudt gij dan kunnen verlangen, was moeders antwoord, dat ons eenig kind zich over zijne ouders en uw eerlijk beroep zou leeren schamen? zou dit overeenkomstig Gods heiligen wil zijn? Neen, laat hem leeren wat hem later nuttig of aangenaam zijn kan, daar heb ik niets tegen, wij hebben er de middelen en de gelegenheid toe; maar laat hem blijven in den stand waarin wij zijn, en onderwijs hem in uw vak en onder uwe eigene oogen, dan hebben wij hoop, dat hij met Gods hulp onze steun in onzen onderdom zal worden. Vader zweeg, maar was toch niet overtuigd. Er bestond echter tegenover vaders plan met mij een grootte hinderpaal, en dat was ik zelf; ik hield niets van leeren, het denkbeeld om naar de akademie te gaan, paardrijden en pret maken, lachte mij zeer aan; maar om daarvoor eerst eene latinsche school te moeten bezoeken, dikke boeken door te lezen, vreemde moeilijke talen aan te leeren, en examens te moeten doen, neen, die opoffering was te groot; de fransche school en alle lessen daaraan verbonden was voor mij al erg genoeg; ik was een grootte sterke jongen, hield veel van allerlei lichamssoefeningen en was daarin ieder de baas; maar het leeren ging niet van harte; de eenige les die ik gaarne bezocht was de gymnastiek, die zeer met mijne neiging strookte, en ook de dansles, ofschoon mijne eenvoudige brave moeder tot dit laatste maar zeer moeilijk, en nog altijd tegen haar zin hare toestemming had gegeven; en niet ten onrechte, want daardoor kwam ik in aanraking met jongelieden, die later een verderfelijken invloed op mij uitoefenden. Moeder trachtte bij voortdurende de zaden van geloof en godsvrucht in mijn jeugdig hart te strooien; zij las met mij in den haar zoo dierbaren Bijbel, sprak met mij over haren Heer en Zaligmaker, wien kruis en vergoten bloed haar eenige steun was, en al hare hoop in leven en sterven; zij liet mij hare liefkoosde psalmen en gezangen van buiten leeren, alsmede die bijbelteksten, die haar zoo dierbaar waren. Ik deed het, om mijne goede moeder, die ik waarlijk lief had, genoegen te geven; maar het ging altijd even oppervlakkig, en drong niet tot in mijn hart door. Evenzoo ging het met het afleggen mijner belijdenis; de predikant, een oud enwaardig man, deed wat hij kon, om mij daartoe voor te bereiden, en toen de dag mijner bevestiging als lidmaat der kerk gekomen was, sprak hij ons allen nog eens ernstig toe, en hield ons de pligten voor oogen, die onze plegtige belofte ons voor het vervolg zouden opleggen. Dit deed hij ook met vernieuwden aandrang in de kerk en bij het avondmaal; wel maakten die uren eenigen indruk op mijn hart; wel bad ik toen, zoo als ik dacht in oprechtheid des harten, om mijnen Heer en Heiland getrouw te mogen blijven; maar weldra gingen in de beslommeringen des dagelijkschen levens die goede indrukken weer verloren, en werd mijn hart even koud en ongevoelig voor de hoogste belangen des levens, als het te voren geweest was.

Mijne goede moeder hield niet op voor mij te bidden, en ofschoon ik toen weinig gevoel had voor hare liefderlijke woorden en ernstige smeekingen, zoo weet ik toch nu dat haar gebed niet vruchteloos geweest is.

Zoo gingen de jaren voort, en werd ik allengs een volwassen mensch; maar ofschoon ik mij gedurende het leven mijner ouders niet aan buitensporigheden schuldig maakte, zoo bleef ik toch in slecht gezelschap verkeeren, en raakte meer en meer verslaafd aan het gebruik van sterken drank. Moeder, die nooit sterk geweest was, begou meer en meer te verzwakken, en kwijnde langzaam weg. Omtrent dien tijd heerschte er eene kwaadaardige koorts in onze stad, vader werd er door aangetast, en de krachtvolle man bezweek in weinige dagen voor het geweld der vreesdelijke ziekte. Die slag was voor moeder te zwaar in haren lijdenden toestand; zij kwijnde nog eenige weken, en volgde toen mijn vader in het graf. Nog op haar sterfbed smeekte zij mij, om mijne gewetenlooze makkers en slechte gewoonten te laten varen, om God voor oogen te houden, en mijn hart te verbinden aan dien Heer en Heiland, die ook voor mijne zonden gestorven was; zij had mij, onder tranen van weedom en liefde om toch dagelijks Gods heilig woord te lezen, en het ootmoedig gebed om den bijstand van den Heiligen Geest niet te verzuimen; zij hield mij voor, wat het zijn zou, als eene eeuwige mij van haar zou moeten scheiden, als ik door eigene schuld geen deel zou hebben aan het groote offer van onzen Heer.

Wel had ik toen goede voornemens en belofde haar alles; wel trof mij het zalige afsterven mijner lieve moeder, die zoo vol vertrouwen op haren Zaligmaker ontsliep; maar ook op mij waren de woorden van Jezus toepasselijk; de vogelen des hemels kwamen en aten het goede zaad op, en het droeg geene vrucht.

(Fervoly, zie Madz. 80.)

EVANGELISCHE KERK TE FLORENCE.

FRANCESCO EN ROSA MADIÀL.

De namen van Francesco en Rosa Madiàl zijn bij sommigen van onze lezers bekend; die ze hoorende zich terstond herinneren de belangstelling, welke bijna twintig jaren geleden het bericht van de vervolging in Toskane en de gevangenzetting van velen om het lezen van Gods Woord, onder de protestanten verwekte.

Onder de lijdens ter wille der waarheid waren Francesco en Rosa Madiàl, die nu de hemelsche rust zijn ingegaan. Uit de „Ecco della Verità” nemen wij verkort het volgende beknopte levensbericht van hen over.

Rosa Madiàl is geboren te Rome den 4^{den} Maart 1796. Haar eigen naam was Pulini. In hare jeugd woonde zij als kamenier in Engeland. Wie haar kende, beminde en achtte haar om hare welgemanierheid, opregtheid en vlijt. Geboren en opgevoed in de roomsche kerk hield zij, hoewel in protestantsche familiën levende, met ijver en trouw aan hare kerk vast. Hare bekeering was blijkbaar Gods werk in haar hart door den Heiligen Geest, die haar in den geest haars gemoeds vernieuwde.

Onderwijl God aldus het hart van Rosa Pulini bewerkte, gevoelde Francesco Madiàl, die nabij Florence geboren was, zijn vertrouwen in het pausdom geweldig geschokt door eene bestraffing van zijn biechtvader, welke, hoorende dat hij op raad van zijn dokter vleesch in de vasten gegeten had, hem zeide dat hij om die zonde voor eeuwig verdoemd was. Kort daarop vertrok hij naar Amerika om een broeder te bezoeken; daar leerde hij een weinig engelsch en ging met zijne broedersvrouw naar eene protestantsche kerk. Toch was hij toen nog niet ten volle door het Evangelie verlicht.

Te Florence teruggekomen trad hij in dienst als kourier bij eene engelsche familie, bij welke Rosa Pulini in betrekking was. Hij verzocht haar hem den bijbel in het engelsch voor te lezen, en het in het italiaansch te verklaren, daar hij eerstgenoemde taal niet genoeg magtig was. Zóó werden zij allens meer en meer verlicht; en zóó elkander leerende kennen en liefhebben, traden zij in den echt. Nadat zij hunne dienst verlaten hadden, betrokken zij een huis, waarvan zij vertrekken verhuurden aan engelsche familiën die te Florence kwamen. Zij leefden zeer gelukkig; en biddende in de Schrift lezende, wisselen zij op in de genade en wandelden waardiglijk hunne christelijke belijdenis.

In 1833 begon er eene godsdienstige beweging in Florence, toen een edele Florentijner voor de eerste maal een bijbel in handen kreeg. In 1846 werd een schoenmaker lezende gevonden in den bijbel, dien een

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

reiziger hem tien jaren te voren gegeven had. Van dien tijd af groeide het aantal geloovigen aan, en in het begin van 1848 klom het tot veertig. Van het korte tijdvak van vrijheid dat men toen genoot, werd vlijtig gebruik gemaakt om de Schriften te verspreiden; maar daar volgde spoedig eene staatkundige reactie op. Signor Geymonat, die toen te Florence kwam, werd gearresteerd omdat hij eenige Italianen uit den bijbel had voorgelezen, en deswege gevangen gezet; vervolgens uit Toskane verdreven. Dezelfde bejegening overkwam signor Malan, graaf Guicciardini en vele anderen. Weinige maanden later werden Francesco en Rosa Madiàl in de gevangenis geworpen, en in 1852 bij regterlijk vonnis veroordeeld, Rosa tot 42 maanden confinement in de gevangenis te Lucca en Francesco tot 56 maanden dwangarbeid in de gevangenis te Volterra. Zij verdroegen de verdrukking met Gods hulp, terwijl zij niet ophielden hun Heer te belijden voor de overheid, voor den aartsbisschop van Florence en voor allen die hen in hunne gevangenis zochten over te halen om hun geloof af te zweren.

Hun lijden en de belangstelling die zij bij de protestanten van alle landen vonden was groot. Door tusschenkomst en de bemoeijingen van de Evangelische Alliantie werden zij eindelijk ontslagen, en door zooveel lijden gefolterd en afgemat, maar altijd vast in het geloof, namen zij de wijk naar Nizza. Toen de godsdienstvrijheid in Toskane hersteld was keerden zij naar Florence terug, alwaar zij nu een bijbeldepôt van het britsch en buitenlandsch bijbelgenootschap openden. Het duurde echter niet lang of daar openbaarden zich bij Francesco verschijnselen van de ziekte die hem ten grave sleepte. Rosa bragt hem naar Zwitserland; maar hij werd niet beter en God riep hem tot zijne ruste.

Rosa keerde daarop naar Florence terug, alwaar zij vervolgens een stil, maar in christelijke liefde werkdadig leven leidde. Eindelijk werd ook zij door eene zware ziekte aangetast; eigenlijk was sedert hare inkerking hare gezondheid nooit goed geweest. Zij herstelde in zekeren zin van hare hevige krankte, in antwoord op het voor haar aanhoudend gedane gebed; maar werd spoedig weer ziek, totdat zij op den 24sten Maart 1871 omringd van biddende vrienden, en vertroost door het gedurig lezen van Gods Woord, kalm en in vollen vrede in haren Zaligmaker ontsliep. Zij had den ouderdom van 75 jaren bereikt, en was gedurende de laatste 25 jaren daarvan een levend getuige van den Heere Jezus geweest.

T. M. L.

ZONNESCHIJN IN HUIS.

UIT HET ENGELSCH

DOOR

J O H A N N E S.

Zonneschijn is voor huisplanten een even groot vereischte als voor die welke in den tuin groeien, en van hoe menig huis nogtans is hij desniettegenstaande gebannen. Niemand verwondere het dan ook, dat zoo vele kinderen zedelijk worden verwaarloosd, of met eene sterk eenzijdige ontwikkeling van karakter opgroeijen.

Zonder zonneschijn des harten, van vriendelijke aangezichten in huis afstralende, is het onmogelijk dat er bloesems van liefde en goedwilligheid gevonden worden, welke hoop geven op goede vrucht. Dit is iets dat zoozeer van zelf spreekt, dat elke bewijvoering gerustelijk kan achterwege blijven. Ieder zal dit gereedelijk willen toestemmen. Nogtans zou eene voorstelling uit het werkelijke leven haar nut kunnen hebben voor het hart van sommigen, welke anders misschien blijven rondwalen in de duisternis hunner eigene ziekelijke verbeelding, in plaats dat het heldere zonlicht bij hen zou doorbreken.

„Maar,” vraagt welligt iemand, „hoe kom ik aan zonneschijn in mijn huis?”

„Open slechts deuren en vensters en hij zal binnenkomen.”

„Hoe kan ik de deuren en vensters openen? Het is zeer gemakkelijk te zeggen: doe het! maar hoe? — hoe?”

Laat ons uw geval eens van naderbij beschouwen, vriend. Wij erkennen er het moeilijke van; uwe deuren en vensters zijn zoolang reeds gesloten geweest, dat de bouten en hengsels verroest zijn. De retsen, waar nog enkele stralen gewoon waren door te dringen, zijn sedert lang begroeid met mos en allerhande onkruid, en digte klimop bedekt thans die openingen, waardoor in vroeger tijd de zon in twee of drie uwer kamers haar licht wierp. De huisplanten, uwe kinderen, wier ontwikkeling zoo onverstandig is verwaarloosd, zijn ziekelijk en zedelijk misvormd. Zij versieren geenszins uw huis, noch vervullen het met hunne zoete melodiën. Er bestaat slechts weinig hoop voor hen, tenzij gij de deuren en vensters opent, waarvan wij gesproken hebben, en het zonlicht laat binnenstralen.

Het is avond en gij rigt uwe schreden huiswaarts. Wat hebt gij gedaan den ganschen dag? Zeer veel gehoord en opgegaard wat u de opgewektheid om te genieten ontnomen heeft. Raadpleeg uw eigen hart en zeg mij: geniet gij waarlijk al de goede dingen, voor welker bezit gij u voortdurend inspannt? Gij geniet, indien het dien naam dragen mag, de inspanning om ze te verkrijgen, maar wanneer de tijd daar is om de vruchten daarvan te smaken, ziet ge u droevig teleurgesteld. Wanneer gij uw kantoor den rug toekeert en den weg huiswaarts inslaat, beginnen de schaduwen rondom u te vallen en brengt gij deze, in plaats van zonlicht in uwe woning. Ook thans omringen zij u. De voeten die u voortdragen zijn niet als gevleugeld door eenig heerlijk vooruitzicht, maar schijnen zwaar te zijn als lood. Alle ligte hartklonpingen zijn verdwenen. En dit is niet alleen nu zoo het geval, maar het was zoo vóór maanden, wij mogen zeggen: voor jaren. Gij weet wat gij bij uwe thuiskomst vinden en niet vinden zult. Geen geluid van rappe voetjes op den trap en door den gang, als een blijde weérklank op uw eersten stap, waar reeds zoolang op gewacht is. En toch zijn er in uwe woning kleine voeten en kinderstemmen. Zoo zal het niet zijn. Maar integendeel zijn de scherpe toonen van twistenden en het wanluident geschreeuw van hartstogtelijken de muziek, die uwe ooren onaangenaam zal aandoen.

De herinnering van het verledene leeft nog te duidelijk in uwen geest om aan vergetelheid te kunnen denken. De schaduwen beginnen meer en digter om u te vallen; er drukt een gewigt op uw hart. Het ergste duchtende, gaat gij naar huis, u op het ergste voorbereidende.

Dit mag niet. Beproof eens of gij niet een weinig zonneschijn met u kunt voeren. Het zal zoo iets nieuws zijn, dat we aan eene goede uitkomst niet kunnen twifelen.

„Het is zeer gemakkelijk te zeggen: voor hem met u; maar waar vind ik dien zonneschijn, waarvan gij spreekt?”

Gij hebt geen haast om t'huis te komen, gaan we nog een oogenblik zamen het park in. Gij komt er slechts zelden, geloof ik. Daar is overvloed van hart-zonneschijn te vinden op dit uur van den dag. Het kon zijn dat door de wolken die u omschaduwen eenige stralen heendrongen en uw hart verwarmden.

Welk eene prettige wandeling! Wij verwisselen in één oogenblik de stad met het land, de beslommingen van het beroep met het volle getooneer eener boschrijke omgeving. Laten we hier een oogenblik gaan zitten. Is het tooneel niet schoon en kalmeerend? Bespeurt ge niet reeds zijn weldadigen invloed in eene kalmere stemming des harten? Zie nu op die groep kinderen, vrolijk zingende, terwijl zij in een kring dansen rondom een hunner, een blaauw-oogig, schoon, klein ding met goudkleurig haar. Laat ons nog een weinig blijven zitten. Ik twijfel geen oogenblik of het zal u goed doen. Ik geloof dat het u reeds goed doet. Het doffe, onverschillige is uit uwe oogen verdwenen. Een nieuw leven wordt er in zichtbaar. Gelukkige kinderen zijn als bloemen, zij vermaken ons door hunne schoonheid en frischheid.

Daar komt een der lieve kleinen aan; zij is van hare kameraadjes afgezwoven en rigt hare schreden thans naar dezen kant. Gij hebt uwe hand naar haar uitgestoken, en thans zit zij op uwe knie en doet u kinderlijke vragen, die gij het een genoegen vindt te beantwoorden. Uwe hand ligt te midden harer zonnige krullen, gij blikkt in haar half verwonderd gelaat, het oude vaderlijk gevoel komt wederom op in uw hart, en zoo gij gevolg geeft aan deszelfs aandrift zoudt gij de kleine vast aan uwe borst drukken.

Het kind wordt geroepen; er wordt eene hand naar haar uitgestrekt; gij neemt een kus van die roode lippen en daar gaat zij dansende heen, niet echter zonder een venster van uw hart te hebben geopend en eenige zonnestralen onder het stof en de spinnewebben te hebben doen doordringen. Sluit het niet te schielijk weér. Laat het eenigen tijd openstaan, totdat gij den invloed van hunne prettige warmte ontwaart.

Hoe gelukkig zijn al deze kinderen! — Hoe lieflijk in het betooneer hunner genegenheid. Niet eenmaal wordt de harmonie door een toornig woord verbroken.

Een vader gaat voorbij, aan iedere hand een kind, een jongen en een meisje, juist in den leeftijd van twee uwer kinderen. Zij praten zamen en met hem in de gelukkigste gemoedsstemming, en hij deelt met hen in al wat ze bespreken met zooveel ernst, alsof hij niet ouder was dan zij. Daar staan zij stil op weinige passen van ons. Wat is er gaande? Er is verschil van gevoelens gerezen tusschen de beide kinderen, en beide volharden bij hunne begeerte. De jongen wenscht dezen weg in te slaan naar de poort en het meisje genen.

„Wel! wat nu aan te vangen?” vraagt de vader. Zijne stem klinkt niet ongeduldig maar kalm en ernstig, en is meer geschikt om de kinderen neer te zetten dan op te wekken.

„Ik zou gaarne dezen weg willen gaan,” zegt de een. „En ik dien,” zegt de andere.

„We kunnen niet beide wegen tegelijk gaan, dat is uitgemaakt, tenzij we ons zelve in tweeën snijden en het eene deel dezen en het andere dien weg laten gaan.”

Er is iets deftig-kluchtigs in stem en gebaren des vaders, terwijl hij dit zegt, waardoor beide kinderen hartelijk beginnen te lachen.

Gij zoudt in dit geval gezegd hebben, op eene wijze geschikt om alle vriendelijke gevoelens van 't hart te bannen: Ik verlang geen krakeel over den weg dien wij gaan zullen. De eene weg is zoo goed als de andere. Kom!

En gij zoudt daarop zijn voortgegaan met verhaasten stap, den naasten weg naar de poort kiezende, zonder acht te slaan op hunne bede om nog langer te mogen blijven. Maar deze vader stelt meer prijs op het behoud van den zonneschijn. Hij kan niet dulden dat deze verdwijnt, indien het slechts kan worden voorkomen, zelfs niet voor een oogenblik. Hij heeft groot vertrouwen in zonnestralen. Gij zoudt verstoord en toornig geworden zijn. Gij zoudt hen hebben gestraft voor hun gekibbel. Gij zoudt bij u zelve gedacht hebben: Indien zij het schoone en aangename rondom hen niet kunnen waarderen, moeten zij voortaan maar thuis blijven, en dien ten gevolge hunne harten hebben verbitterd, en deze bitterheid diepe wortelen doen schieten.

„Wij kunnen niet beide wegen te gelijk gaan.”

De vader staat stil, geduldig wachtende of de kinderen het zullen eens worden over den weg, dien zij nemen zullen. Zijn half schertsend, half ernstig voorstel heeft hen vermaakt en hunne opgeruimdheid bewaard.

„Laat vader kiezen,” zegt de kleine meid.

„Ja, laat vader kiezen,” laat de jongen er op volgen met blijkbare verrassing over dezen inval.

„Dan kies ik een geheel ander pad,” zegt de vader; „dat lage daar.”

Gij hebt thuis een even aardig kind als dat met goudkleurig haar, dat weinige oogenblikken geleden op uwe knie zat, en een jongen en meisje van denzelfden leeftijd als de twee, wier vrolijke stemmen u nog aangenaam in de ooren klinken, terwijl zij in de beste harmonie heen-

gaan. Hebt gij ze ooit hier gebracht? Deze vraag verwondert u eenigzins. Natuurlijk niet. Gij hebt aan ernstiger dingen uwe aandacht te wijden. Ernstiger! Denk eens een oogenblik daarover na. Is niet het leven meer dan het voedsel en het ligchaam dan de kleeding? Welke zijn die ernstiger dingen? O, zij zijn allen opgesloten in het woord: „Zaken.” Zij behooren tot het voedsel en de kleeding. Gij beïjvert u onder zwaren arbeid en zelfverloochening om eene fortuin op te bouwen voor uwe kinderen, aan niets anders denkende dan aan hunne groote stoffelijke belangen. Maar zal het gebouw dat gij optrekt, voor hen een tempel of eene tombe zijn? — open aan alle zijden voor zonneshijn en blijdschap, of vensterloos als een praalgraf? Wat beteekenen de goede dingen dezer aarde voor dezulken, die het vermogen missen ze te genieten? Begin met dit vermogen, de vatbaarheid voor levensgenot, bij uwe kinderen aan te kweeken, indien ge hun geluk wilt verzekeren voor de toekomst. Gun hun den zonneshijn van een teeder, verstandig, liefdevol hart. Ga nog dezen zelfden dag naar huis met een bedachtzaam, opgewekt, zichzelf beheerschend hart, en laat dit onverstoord in aanraking komen met het verstoorde leven, dat daar gevonden wordt, vol disharmonie. Het wacht op u, om de dingen te zien veranderen in uwe huishouding, om uwe kinderen te leeren elkander lief te hebben en te verdragen en hunne ouders te eeren en te gehoorzamen. Het is de zonneshijn, waaraan zij behoefte hebben en zonder deze zijn zedelijke ontwikkeling en welvaart onmogelijk.

Thans ziet gij het geheele onderwerp in helderder licht. Uw hart is warm en opgewekt. Gij wilt, indien mogelijk, een zonnestraal met u naar huis voeren.

Gij zijt uwe eigene deur thans genaderd. Gij bespeurt eene schaduw in uwe nabijheid. De staat van uwen geest ondergaat eene verandering. Wij bidden u: laat geene zwakheid u terugvoeren tot de oude sleur. Breek met deze slechte gewoonte. Laten betere gedachten bij u doorwerken. Laat uw oordeel heerschappij hebben over uw gevoel. Zorg voor een lach op uwe lippen en vriendelijke woorden op uwe tong. Indien ge tweedragt vindt, tracht er de oorzaak van weg te nemen, in plaats dat uw hartstogt brandstof worde voor hare vlammen.

De deur gaat achter u digt. Hoe stil is het rondom u. Eene stilte, die weinig goeds voorspelt. Gij gaat door den gang, verwonderd over deze stilte. Thans verneemt gij fluisterende stemmen: „Daar is vader!”

De toon, waarop dit gezegd wordt, houdt eene bedreiging in van onaangename gevolgen. Er is zeker iets verkeers aan de hand. Gij begint de vensters te sluiten, waardoor nog zoo even de zon scheen. Open ze schielijk weer. Haast u!

Gij bevindt u thans in 't midden uwer kinderen. Onderzoekende blikken worden op u gevestigd en daarna gewend naar Jan, die daar zit met een bleek, ontsteld gelaat. Hij heeft iets misdaan en verwacht de uitbarsting uwer gramschap en de straf, die maar al te waarschijnlijk met toornige gestrengheid volgen zal. Hij heeft op geen zonneshijn gerekend, maar ziet slechts uit naar eenen storm.

„Scheelt er iets aan, Jan?” Hoe vriendelijk spraakt gij deze woorden, maar zie ook hoe plotseling de wolk van zijn gelaat opklaart.

„Ja, vader.” De toon waarop dit gezegd wordt ontwapent u geheel, want hij drukt beide droefheid en hoop op vergiffenis uit.

„Wel, wat scheelt er aan, mijn zoon?” Ook deze vraag klinkt vriendelijk, zoo vriendelijk voor u.

„Gij zult boos op mij worden, vader....” Hierbij houdt hij op.

„Misschien niet, mijn jongen.” Waart gij het wezenlijk, die dat zeidet? Met welk eene vreemde uitdrukking blikken aller oogen op u.

„Gij zult u niet kunnen weerhouden toornig te zijn,” zegt Jan; „het was zoo stout van mij. Maar waarlijk, vader, ik deed het niet uit moedwil. Ik wist niet wat mij overkwam en o, het speet mij zoo. Misschien kan ik genoeg opsparen tegen Kerstmis om een nieuwe te koopen.”

„Een nieuwe wat, mijn kind. Vrees niet het mij te vertellen. Ik zal niet boos worden. Indien gij berouw hebt over hetgeen gij misdaan hebt, zal alles weer tusschen ons goed zijn.”

Hoe zonderling weet ge u zelve te beheerschen. Het is alles even nieuw voor u als voor de leden van uw gezin. Hunne blikken zijn met klimmende verwondering op u gevestigd.

Jan treedt voorwaarts en staat thans digt bij u. Hij heeft uwe hand gegrepen — hij laat zijn hoofd tegen u aanleunen — gij kunt hem niet aanzien, terwijl hij zijne schuld belijdt. Gij schrikt op. Eene toornige opwelling doet uwe polsen sneller slaan. Dat hadt gij niet verwacht! Jan voelt den schok en hij gist te wel dat er toorn opkomt in uw hart. Nog houdt hij uwe lijdelijke handen vast, maar waagt ze niet te drukken, uit vrees dat die beweging zou veroorzaken dat ze weggenomen werden. O! tracht nu meester te blijven over u zelve.

Laat den gewonnen grond niet weder verloren gaan. Sluit het venster niet, waardoor het zonlicht begon te stralen. Verwijder niet in toorn het kind van u, dat tot u gekomen is met droefheid en berouw.

„Jan!” Hij slaat zijne oogen onmiddellijk op, en gij ontdekt thans dat zij vol tranen zijn. „Uw misdrijf is ernstig, maar ik wil gelooven dat gij het niet uit moedwil gedaan hebt.”

„O, neen, neen, vader, het was geen moedwil, maar bij ongeluk.”

„Ik vergeef het u, mijn jongen!”

Lachtet gij waarlijk goedhartig, terwijl gij dit zeidet? Het moet zoo geweest zijn, want plotseling vertoonde zich een lichtstraal op aller gelaat. Denk nu eens een oogenblik na welk een contrast het zou geweest zijn, zoo gij in uwe gewone sombere stemming waart thuis gekomen; wanneer geene zonnestrallen waren doorgebroken om de bevroren fonteinen der liefde te ontdoojen. Thans hebt gij eene magt bekomen over het eigenzinnig hart van uwen jongen, welke, indien gij haar behoudt, van invloed zijn kan op geheel zijn volgend leven. Gij hebt evenzeer een overwigt bekomen in uw huis. Van dit oogenblik af zult gij met meer gewilligheid worden gehoorzaamd, er zal meer acht worden gegeven op uw gemak en begeerte en eene meerdere opgeruimdheid zal bij allen gevonden worden. En alleen aan u zal het kunnen geweten worden, indien de thans verkregen invloed niet van duurzamen aard is.

Heeft ons antwoord u bevredigd op de vraag hoe de deuren en vensters kunnen worden geopend, zoodat de zonneshijn uwe woning kan vrolijk maken? Indien niet, dan beschouwen wij uw geval als hopeloos. Vergeet niet dat de deuren en vensters van uw eigen hart eerst moeten geopend worden. De zonneshijn moet eerst de kamers van uw eigen duister hart verlichten, anders hebben wij geene verwachting dat hij ooit de duistere kamers uwer woning zal binnenstralen.

DE KONINGIN VAN ZWEDEN.

De onlangs overleden koningin van Zweden was eene nederlandse vorstin, dochter van prins Frederik. Het deed mij goed aan het vaderlandsche hart, het volgende van haar van een schrijver uit Zweden aan een engelsch blad te lezen, waaruit ik het vertaald overneem, vertrouwend dat het den lezers van de Christelijke Familiekering ook zeer aangenaam zal zijn.

„Dit geheele land is in droefheid gedompeld over het onverwacht overlijden van de koningin. Zij was de dochter van den oom des regerenden konings van Nederland, en was in 1850, op den ouderdom van 22 jaren, met den tegenwoordigen koning (destijds kroonprins) van Zweden gehuwd. Zij was bemind geworden bij het volk van haar aangenomen land door hare deugdelijkheid, vriendelijkheid en eenvoudigheid. Het schijnt dat zij hare krachten overspannen heeft door het waken bij den koning gedurende zijne jongste zware ziekte. Na eene ernstige ongesteldheid van slechts drie dagen is zij in den namiddag van den 30sten Maart j.l. bezweken.

„In den morgen van den dag waarop zij stierf, nam zij niet alleen een teeder en hartelijk afscheid van haren gemaal en de betrekkingen die rondom haar waren, maar gaf haar geloof en vertrouwen te kennen, door uitdrukkingen als deze: „Ik geloof in God, in Jezus Christus. Mijne hoop is op mijn God; Hij is mijne sterkte geweest.” Op een anderen tijd zeide zij tot de hertogin van Ooster-Gothland, de gemalin van een van 's konings broeders, eene vrouw van beslist christelijke beginselen: „Lees meer uit den bijbel; lees met uwe duidelijke, ophelderende stem.”

„Zij nam belangstellend deel aan zulken voor wie zij eene helpende hand uitstak. Een brief, dien zij slechts weinige dagen voordat zij ongesteld werd, aan eene dame schreef, die zij somtijds gebruikte om hare giften uit te reiken, laat een blik slaan in haar liefdevol hart: „God zij geloofd, dat de koning beter is. Het is sinds November een harde en droevige tijd voor mij geweest; maar ik dank de Voorzienigheid, die mij eerst vergunde bij eene geliefde moeder in hare laatste oogenblikken te zijn, en mijn vader en zuster te troosten, en na mijn terugkeer in het dierbare Zweden mij weer vergund heeft mijn koning op te passen die bij den dag in beterschap toeneemt.”

Het huis van Oranje heeft door Gods genade zijne telgen die op den Potentat aller potentaten hun vertrouwen stellen. Er zijn meer Oranje-vorstinnen geweest, die in andere landen het licht der waarheid hebben doen schijnen. Geve God dat zij nimmer ontbreken!

T. M. L.

DE ARME SCHOENMAKER.

(Vervolg van blz. 76.)

Na den dood mijner beide ouders was ik in het bezit van een vermoogen, dat veel grooter was dan ik had durven hopen, en in plaats van hun voorbeeld in ijver en gepaste spaarzaamheid na te volgen, dacht ik dat het voor mij onnoodig was om te werken; ik verzuimde mijne zaken en liet alles aan de werklieven over. Wel had ik een ouden knecht, die reeds jaren bij mijn vader gewerkt had, en die mij meer dan eens mijne verkeerdheid onder het oog bragt; doch in plaats van naar zijne vermaningen te hooren, verdrotten zij mij hoe langer hoe meer, zoodat ik besloot hem zijn ontslag te geven, en een ander in zijne plaats aan te stellen, die het niet zou wagen mij de les te lezen. Ik koos daartoe een mijner makkers, die mij steeds met allerlei mooie woorden en vleijerijen trachtte te behagen, mijne kunde prees, en mij herhaaldelijk voorhield hoe dwaas ik zou doen met te werken, en een moeilijkelijk leven te hebben, daar ik alles kon genieten wat de wereld aanbod. Maar al te gaarne luisterde ik naar die verleidelijke woorden; ik gaf hem het bestuur over alles, en zette mijn losbandig leven onbekommerd voort. De gevolgen daarvan bleven ook niet lang uit; de knechts volgden het voorbeeld van hunnen meester; het werk leed er niet weinig onder, de klanten begonnen te klagen en verlieten mij weldra, om bij anderen beter werk te vinden. Met den handel in leder ging het nog erger, mijn meesterknecht, of lever mijn makker op den weg der ongerechtigheid, deed steeds, volgens zijn zeggen, nieuwe aankopen, waartoe ik het geld moest leveren, en die hij beweerde later als het leder in prijs steeg met groote winsten te kunnen omzetten. Ik betaalde, leefde van den hoogten boom af, en dacht aan geene toekomst. Zoo ging het geruimen tijd voort; 's avonds was ik altijd in het gezelschap mijner losbandige makkers, bleef daar tot diep in den nacht, en kwam gewoonlijk beschonken te huis, om den volgenden dag tot laat op den middag mijnen roes uit te slapen. De knechts werden wekelijks betaald, ofschoon zij bijna niets uitrichtten. Op eene dag echter toef ik weder zeer laat was opgestaan, kwam een der knechts mij zeggen, dat de opzigtter (zoo werd mijn eerste bediende genoemd) reeds sedert eenige dagen niet in de werkplaats, noch in het pakhuis was verschenen. Ik zond naar zijn huis, maar ook daar was hij niet; zelfs zede de vrouw, bij wie hij kamers gehuurd had, dat hij die reeds voor eenigen tijd had opgezegd, en nu sedert bijna eene week geleden vertrokken was, zonder dat zij wist waarheen. Dit bericht trof mij, ofschoon ik toen nog niet begreep, in hoeverre hij mij bedrogen had. Ik ging naar het pakhuis, maar er was bijna geen leder meer voorhanden; ik sloeg de boeken open, en zag tot mijn schrik, dat er in den laatsten tijd geene aankopen gedaan waren, en de schelm mij dus voor eene zeer groote som bestolen had.

Wat nu gedaan? Mijn vroeger handwerk weer op te vatten, hiertoe ontbrak het mij aan lust en moed; ik besloot dus mijn winkel benevens het huis en den weinigen nog overgebleven voorraad leder te verkoopen en dan in eene andere plaats te gaan wonen, waar men mij niet keude en dus niets van mijne verandering zou kunnen weten. Dit gebeurde, en ofschoon ik ook met schade verkocht, zoo hield ik toch, nadat alles geregeld was, nog een aardig sommetje over. Hiermede trok ik naar deze stad, die vrij ver van mijne vorige woonplaats gelegen was. Gelijk gij u wel zult kunnen voorstellen, mijnheer! gevoelde ik mij erg verlaten; ook had mijne onmatige levenswijze, vooral het ellendige gebruik van den verpestenden drank, eene nadeeligen invloed op mijne gezondheid gehad; mijn van natuur sterk gestel was als geheel ontzenuwd. Zoo vond mij de eerste zondag van mijn hier zijn. Den vorigen avond had ik wederom eenen roes gedronken, om zoo als ik dacht mijn leed te verzetten. Ik had lang geslapen, en was onangenaam en niet verfrist opgestaan; ik besloot eene wandeling te doen, om de mij nederbuigende loomheid en lusteloosheid te verzetten. Het was een prachtige zomersche dag, en alles om mij heen was met de heerlijkste kleuren getooid en schitterende in vollen zomerglans. Ik had echter geen gevoel voor de schoonheden der natuur; het verveelde mij buiten, en ik keerde even neergedrukt in de stad terug als ik haar voor een uurtje verlaten had. Op weg naar mijne woning kwam ik voorbij eene kerk; waarvan de deur juist stond open; in geene jaren had ik het huis des gebeds betreden. Nu echter dreef de verveling mij naar binnen, en voorzeker het was Gods hand, die mijne schreden bestuurde, en die mij ellendige en van Hem afgewekene nog niet had losgelaten. De predikant gaf juist de tekstwoorden op; het was uit den Heidelbergischen Katechismus deze woorden: "Gij zult niet doodlaan." Van natuur had ik geen aanleg tot eenige wreedheid, en zon zelfs geen redeloos diep eenig leed hebben kunnen doen; ik voelde mij dus rein van deze zonde, en dacht niet dat ik eenige toepassing zijner woorden op mijzelven had kunnen maken; en toch, ik voelde mij als geboeid aan de plaats waar ik stond, en bleef aandachtig luisteren. Eerst schilderde de predikant die vreeselijke zonde meer in groote trekken, maar kwam al eens meer en meer in kleine bijzonderheden, totdat hij

eiendelijk overging in het spreken over een moord, wel niet door de wereld zoo beschouwd, maar toch niet minder schuldig in het oog van God, namelijk in het verwoesten van eigene gezondheid en het zedelijk vermoorden van anderen door een slecht voorbeeld. Hij bepaalde zich voornamelijk bij de zoo menigvuldige moorden, zoo lichamelijke als geestelijke, door het gebruik van sterken drank veroorzaakt. Zijne woorden waren indrukwekkend en doorboorden mij het hart, en bij iedere vraag van des leeraars lippen: "zijt gij die man? hebt gij zulk een moord op uw geweten?" was het mij alsof hij mij aanzag, en alsof de geheele gemeente op mijn gelaat kon lezen, wat er in mijn hart omging; ik was, in één woord, verbijzeld. Bij het uitgaan der kerk vroeg ik naar den naam van den leeraar, en besloot zoo spoedig mogelijk mijn hart voor hem te openen, en hem raad te vragen, hoe ik doen moest om een ander mensch te worden. Met deze gedachten bezield keerde ik huiswaarts en zocht den lang vergeten en verwaarloosden Bijbel mijner lieve moeder op. Zij had er gedurende haar leven zoo veel in gelezen, en er ook een lijstje ingelegd van hare meest geliefde teksten. Bij het opzoeken dier schriftuurplaatsen troffen mij vooral deze woorden: "Al waren uwe zonden als scharlakken, Ik zal ze wit maken als wol;" en: "Komt tot Mij, gij die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven;" alsmede: "Het bloed van Jezus Christus reinigt van alle zonden." Ik bragt een bijna slapelozen nacht door, dewijl de woorden: "Geen moordenaar zal het koninkrijk des hemels beërven" mij aanhoudend in de ooren kloeken, en de gedachte hoe het met mij gesteld zou zijn, als mij eens een plotselinge dood overviel, mij geen oogenblik rust liet. Den volgenden morgen meldde ik mij reeds vroeg bij den predikant aan; hij ontving mij vriendelijk, en luisterde met aandacht naar mijne oprechte belijdenis ten opzichte van mijn vervolgen leven. Toen ik geëindigd had, wees hij mij op de lankmoedigheid en goedheid Gods, die ook mij armen, ellendigen zondaar niet had losgelaten; op Hem, die ook mijne zonden aan het hoofd gedragen had, en die mij ook nu nog wilde sannemen. Hij scheen te zien, dat mijn berouw oprecht was, maar wees mij toch op de vele verleidingen der wereld, op de arglistigheid van ons eigen hart en op de broosheid van goede voornemens zonder hulp en steun van boven. Hij raadde mij aan, om vooreerst weer met ijver aan mijn vorig handwerk te beginnen, en al zou het mij in den aanvang ook veel moeite en strijd kosten, toch den ganschen dag door ijverig te werken, ten einde door de ledigheid geen voedsel aan mijne verkeerde neigingen te geven. Hij deed mij beloven om iederen morgen mij ootmoedigheid voor God neder te buigen, en Hem te vragen mij te helpen door: "Jenen Heiligen Geest, om den wil van onzen eenigen Heer u Zaligmaker Jezus Christus; raadde mij aan om daarna, al ware het slechts eenige verzen uit den Bijbel, biddend te lezen en te overdenken, onder mijn werk die voor ogen te houden en te bepeinen, en als zij mij nog in het geheugen gebleven waren, een of ander vers van een Psalm of van een gezang te zingen. De brave man liet het niet bij dien raad blijven. Toen ik de noodige gereedschappen had aangekocht bezorgde hij mij klanten, hielp mij voort waar hij kon, en bezocht mij veel, praatte met mij en bemoeide mij, wanneer ik bijna bezweek onder den last van schuldgevoel, die mij nog steeds drakte; bad met mij en ondersteunde mij in alles; waarlijk ik heb veel, zeer veel aan hem te danken. Hij had mij doen beloven, geen druppel sterken drank, ja zelfs geen wijn of bier meer te drinken, dewijl ook dit laatste in mijn toestand eene soort van prikkeling zou zijn, om weer naar sterken drank te verlangen; zelfs het vele rooken dat ik deed raadde hij mij af, dewijl ook dit eene opwekkende kracht is, die aan het lichaam geen voordeel geeft, vooral niet voor iemand, die zoo als ik, met alle oude verkeerde gewoonten en heblijkheden moest breken. Wat mij dit alles in het begin kostte kan ik u niet zeggen, mijnheer; mijn uitgeput lichaam scheen er onder te zullen bezwijken; toch hield ik vol, en bij iedere afgelegde week ging het beter en gemakkelijker; mijne gezondheid begon te herstellen, mijne krachten keerden weder, en hiermede mijne opgewektheid. Allengs herinnerde ik mij ook meer en meer de als kind van buiten geleerde psalmen en gezangen, en zij werden mij tot troost en vreugde; ik zong ze gaarne onder mijn werk. De goede predikant bragt mij ook in kennis met ware Christenen, die tevens leden der onthouding waren, en toen hij overtuigd was, dat het mij met mijne verbetering ernst was, veroorloofde hij mij ook te teekenen, en een lid dier vereeniging te worden. Eene zaak drunkte mij nog al zwaar op het hart, namelijk, het kwaad dat ik vroeger door mijn slecht voorbeeld bij anderen gesticht had, de zedelijke moord aan mijne knechten en onderhoorigen gepleegd, waarvan de herinnering mij in de eenzaamheid vele bittere tranen kostte. Ook deze droefheid deelde ik aan mijnen trouwen vriend mede, die mij weer op nieuw op Jezus wees, en hoe Hij magtig was, om ook dien schuldenlast van mij af te nemen, en mij zelfs nu nog een middel in zijne hand kon doen worden, om anderen van den weg der zonde af te brengen. Ik beproefde het weldra om een jong mensch in mijne buurt, die zich aan dronkenschap overgaf, tot inkeer te brengen, en ofschoon met veel moeite, en na een herhaaldelijk terugkeren tot zijne verderfelijke gewoonte, gelukte het mij toch eindelijk, door de hulp des Heeren, om hem geheel tot andere gedachten te brengen, en hem aan de maatschappij als een nuttig en arbeidzaam burger

weder te geven. Reeds dikwijls had ik opgemerkt dat in deze zoo bedrijvige handelstad, de spouwers en mindere knechts der pakhuizen al het verdiende geld aan loon en fooijen meestal in de herbergen verkwistten, en vrouw en kinderen gebrek lieten lijden. Ik dacht er dus over om mij meer bepaaldelijk tot die soort van menschen in betrekking te stellen, en eens deze staart doorgaande, ontdekte ik dit kleine huisje, dat toen te huur stond. Dit scheen mij tot mijn doel geschikt, ik sprak er met den predikant over, die mij wel is waar de bezwaren voorhield, die aan deze woning verbonden zijn, maar mij niet wilde terughouden van hetgeen ik als mijn pligt beschouwde. Nu woon ik hier reeds sedert eenige jaren, en ofschoon gelijk gij ziet, dit huisje donker en somber is, zoo mag ik toch in vol vertrouwen zeggen, dat het licht des evangelies er in schijnt. Velen dier arme verdoelden heb ik reeds door hoogere hulp tot andere gedachten mogen brengen: ik opende mijn huisje voor hen en ontving hen steeds vriendelijk; zij vonden hier op natte en koude dagen een vriendelijk vuurtje, een warm kop koffij met een stuk brood, of wat ik hun anders geven kon; ik praatte met hen, en mijne vroeger zoo weinig getelde boeken, alsmede die mijner ouders, die ik niet verkocht had, werden eene bron van genot. Tweemaal in de week vereenigen zij zich hier; wij lezen en praten zamen, en mannen, die anders op iederen avond naar de herberg gingen, om het zuur verdiende loon te verteeren, zitten hier nu genoegegelijk bij elkander, zijn veel gezouder en opgeruimder dan vroeger, en zorgen voor hunne huishouding gelijk het behoort. Van velen hunner heb ik een spaarpot in de gindsche kast, waarin zij wekelijks iets opleggen, om daarvan tegen den winter warme kleeders voor vrouw en kinderen, of eenigen voorraad aan te koopen, en het is ongelooflijk welk een aardig sommetje dit telkens uitmaakt. Dikwijls komt onze goede predikant ons bezoeken, spreekt vertrouwelijk met ons, en gaat ons voor in het gebed, zoo zijn wij gelukkig met elkander, en trachten ook anderen op te wekken, om dien vrede te vinden, die alle verstand te boven gaat. Verwonderd het u nu nog, mijnheer! dat ik onder mijn werk zing, nu gij weet wie ik geweest ben, en hoe genadig de Heer voor mij was? Hier zweeg de schoenmaker, en zag mij met een blijmoedig en open gelaat aan; ik drakte hem de hand tot antwoord, en toen ik hem verliet, was het met het verzoek om hem weldra weer eens te mogen bezoeken; en op mijnen weg huiswaarts, was de bede in mijn hart: "Heer help mij, om even als die eenvoudige en oprechte man te mogen arbeiden in uwen wijngaard, en velen te mogen brengen tot het kruis van onzen eenigen Heer en Heiland Jezus Christus."

ANNA.

OVER DE DOORNEN.

Op de ruwe dorrentwijgen,
Die zijn hand tot stapels kruit,
Giet de mensch het bronvocht uit;
Door de distlen moet het zigen.
Schoon hem 't kind belaghen moog,
Verder ziet des meesters oog.
Langzaam daalt de druppel neer,
Steeds van doorn op doren springend,
Trag — maar zeker voorwaarts dringend.
Hoe hij wende, keer op keer,
Immer doornen biedt het pad,
Tot hij in den gaarbak spat.
Maar niet vruchtloos was zijn tocht:
Zon en wind en lucht onttoogt
't Water; — sterkten zijn vermogen,
Wrochten toch uit 't zilte vocht.
Zij de tocht nog vaak herhaald,
Straks is 't werk voleind — betaald.
Zoo, mijn broeder, werkt ook Hij,
Die getrouw is ons geslachte;
Of u menig doren wachte,
Rein, gelouterd, keert ook gij
Uit de bange diepte weêr,
Juichend: O, ik dank U, Heer!
Als de druppel op zijn pad
Over doornen groeide in waarde,
Wast in smart het kind der aarde,
Rijpt het voor des Vaders stad;
Strijd, verdrucking, nood en kruis
Voeren hem in 't eeuw'g huis.

HOOGENBEEK.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JUNIJ. — EERSTE EN TWEEDE WEEK.

(Zie Jaargang 1870. Dl. V, blz. 72, 88 en 96.)

DE BROEDERS VAN OLMETA.

HOOFDSTUK V.

Luigi sliep en ontwaakte eerst toen de avondzon de golf van Napels in vollen glans bescheen. De stralen wierpen hun goud over het water; het zingen der roeijers werd in melodischen klank door de opene vensters vernomen en de geur van oranjebloesem en heliotrope vervulde de lucht. Daar begon de klok van het naburig klooster te luiden, de vesper was daar. Kalme schoonheid allerwege; ligte vaartuigen met rood witten wimpel zweefden op de rustige wateren, terwijl de bemanning bij wijze van treurzang het avondlied aanhief ter eere der Heilige Maagd.

Luigi gevoelde toen hij ontwaakte, dat het hem goed was in deze woning, waar hij was onderwezen in de liefde Gods. Zoo gestemd verwachtte hij de leden des huisgezins, welke spoedig binnentraden tot het gezamenlijk gebed.

Signor Leporelli had Luigi nooit gezien, maar naderde hem thans met vriendelijken welkomstgroet als zijn gast. Toen allen gezeten waren las hij den 46sten Psalm: „God is ons eene toevlugt en sterkte; Hij is krachtelijk bevonden eene hulp in bensaauwheden;” alsook eenige verzen uit Lukas' Evangelie. Na dit lezen sprak hij met regt christelijke gevoelens over de vreugde die er is in den hemel wanneer zich een zondaar bekeert, en er van hem kan gezegd worden wat de vader van den verloren zoon zeide: „deze mijn zoon was verloren, doch is gevonden.” Toen wees hij het zondige der wraak aan, en drukte op den pligt zijnen vijanden te vergeven; daarbij herhaalde hij de bede: vergeef ons onze zonden, gevloeid van de lippen des Meesters, die ons als voorwaarde stelt anderen te vergeven, opdat wij om zijnentwil vergeving vinden.

Na het lezen zong het kleine gezelschap:

Jezus neemt de zondaars aan,
Mij ook heeft Hij aangenomen;
Mij den hemel opgedaan,
'k Mag vertrouwend tot Hem komen.
'k Juich dan zelfs aan 't eind der baan:
Jezus neemt de zondaars aan.

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

Luigi had met een kloppend hart toegelusterd; het was hem alsof in dit oogenblik het geheele liefdevolle verlossingsplan hem werd ontrold.

Hij gaf mevrouw Leporelli de hand en sprak met eene stem, die niets aan mannelijkheid verloor, al trilde zij van aandoening: „Van dit oogenblik af helpe mij God, om mijn leven mijnen gezegenden Verlosser toe te wijden, dien ik in mijn toestand van verblinding niet heb gekend.” Daarop ontstond de gevoelvolle stemming aan de zuidelijke naturen eigen: hij nam van onder zijn peluw het uit Corsica medegebragt Mariabeeld, brak het in stukken, en zeide: „Ik heb den Heer onteerd door zijne liefde en bereidwilligheid om zondaren aan te nemen te mistrouwen; Heer, neem de dienst aan, die ik U ootmoedig bied!”

Arme mevrouw Leporelli! Zulk eene bekrooning harer zwakke pogingen had zij niet durven hopen, althans niet zoo spoedig; maar één ding had zij in haar nog kort leven geleerd, namelijk dat de Heer algenoegzaam is en wij met Hem alles vermogen.

De tijd spoedde voort en Luigi kon het bed verlaten. Elke dag bestudeerde hij het boek, dat mevrouw Leporelli hem in de ure der benuauidheid had gegeven. Eens terwijl hij aan het venster zijner kamer zat, zag hij Antonio, die een brief in de hand hield. Deze getrouwe man had zich verplicht geacht de familie van Luigi met zijne ziekte bekend te maken, en haar tevens niet onkundig te laten van enkele bijzonderheden, welke eene verandering aangaven betreffende de godsdienstige gevoelens zijns jeugdigen meesters.

Bij het openen van den brief las hij alras eene waarschuwend zinnede tegen het zondige van langer verblijf te houden bij ketters; men smeekte hem bij alle heiligen, toch vast te houden aan kerk en priesterschap.

Doch Luigi stond vast; hij dacht minder aan den inhoud van dezen brief dan aan het beramen van middelen, om huiswaarts te keeren en den zijnen mede te deelen door welke opmerkelijke keten van gebeurtenissen hij voor groote schuld was bewaard.

Eene week later kon hij de reis aanvaarden, en maakte Antonio daartoe het noodige gereed. „En Carlo Ricardo, wat moet er van hem worden?” vroeg Antonio, „hoe zult gij mijne meesteres en uw vader ontmoeten, en de arme Maddelena, zoolang hij nog hier op aarde is?”

„Ik hoopte dat gij genoeg gehoord zoudt hebben, om mijne zienswijze te deelen,” antwoordde Luigi; „had ik mijne ziel bevlekt met zijn

bloed, zoo zou ik geenszins in de gebeden mijnen hemelschen Vader durven naderen, noch zijne hulp zoeken in nood — dit ware in mijn oog van veel grooter gewigt dan het onder de oogen komen van mijn aardschen vader; ik vertrouw dat dezelfde God, die mij langs eenen mij onbekenden weg de zonde deed inzien, waardoor mijne arme ziel was bevestigd, mij zal onderwijzen hoe ik mijn volk zal aantoonen, dat Hij die boven allen is, de eenige wreker wil zijn! Antonio haalde de schouders op, bleef onvoldaan en prevelde: „wij zullen zien.”

Des avonds vóórdat Luigi Napels zou verlaten, vroeg hem mevrouw Leporelli, of hij haar wenschte te vergezellen bij een bezoek in het gasthuis, waarheen zij gewoon was kleine verklikkingen voor de zieken te brengen; onder die zieken kende zij er één uit haar eigen land, en deze had haar met vele anderen bekend gemaakt.

Luigi had een liefdevollen eerbied voor zijne gastvrouw en stemde gaarne toe. Spoedig waren zij op weg.

Luigi had deze plaats in 1861 bezocht, toen geheel Napels vervuld was met de overwinning van Garibaldi; Engelschen, Italianen en Franschen ontmoetten elkander in die schoone omgeving; zijn oog zocht gretig naar Carlo Ricardo. — Hoe verschillend was alles nu! Hij kon nog niet zeggen dat hij de man, naar wiens bloed hij voorheen dorstte, zonder eenige boosheid zou wederzien, maar hij was gereed om de straf over te laten aan dien Heer, welken hij diende.

Het gasthuis der Jezuiten binnentredende, waar mevrouw Leporelli hare vriendjes had, ontmoetten zij eenige priesters, die de hun bekende engelsche dame wilden verhinderen; zij kenden hare goedheid en wilden haar smart besparen; doch zij gaf niet op, en trad met Luigi voort.

Zij sprak met een armen lijder, wiens been was afgezet en gaf hem vruchten en een zeker licht gebak, dat zij zelve had gereed gemaakt. Daarna zocht zij een ander bed, terwijl zij den man vroeg: „hoe is Carlo van daag?”

Luigi schrikte op bij dien naam, doch het zien van den kranke verdreef deze gedachte. Na enig rondzien trof hem een vreemd denkbeeld: mevrouw Leporelli kende hem niettegenstaande de zwachtels en pleisters hem bijna onkenbaar maakten.

Toen Luigi hem naderde deed zich een kreet hooren, die getuigde van een dieper dan van lichamelijk lijden; hij zag in dit omwonden ge-
laat Carlo Ricardo!

De goede mevrouw Leporelli had op een harer liefdebezoeken vernomen, dat een zwaar gewonde was binnengebragt, wiens toestand gevaarlijk was. Met hare gewone bereidwilligheid was zij die kamer ingetreden, en had, toen 's mans kleederen tegen hospitaalsgewaad werden verwisseld, den naam Carlo Ricardo gelezen op de lijst der dienstdoende zuster.

Dadelijk wetende wie de gewonde was, had mevrouw Leporelli eene kleine list beraamd, om het nieuwe geloof van Luigi op de proef te stellen, eer hij haar dak zou verlaten en bij menschen zou wonen, die God niet kenden. Daartoe had zij hem gevraagd haar te vergezellen en hem bij Carlo gebragt.

Luigi zag de arme gewonde gedaante aan zonder de plek te kunnen verlaten. Na den zoo natuurlijke indruk van toorn bij het zien van zijns broeders moordenaar, werd hij overmeesterd door een gevoel van dankbaarheid bij de overweging, dat welke ook de oorzaak dezer wonden zijn mogt, hij daaraan geen deel had en zijne ziel zuiver was van zijn bloed. Zachtkens fluisterde hij: Heer, ik dank U!

HOOFDSTUK VI.

Terwijl deze denkbeelden zich in hem verdrongen, naderde hij het bed, waarop de trotsche slechte Carlo Ricardo lag. Naast hem zat mevrouw Leporelli, die met handigen ijver den zwachtel bevestigde, waardoor de arm werd opgehouden.

Zij ontwaarde dat de beide jongelingen elkander hadden erkend; zij rees op, en fluisterde Luigi dezelfde woorden in, die zij hem bestraffend op het ziekbed had toegesproken: „Mijne is de wraak, Ik zal het vergelden.”

Doch dank zij de vernieuwing des harten en deszelfs heiligen invloed, Luigi kon den lijder naderen met een zacht: „Vrees niet, Carlo Ricardo;” daarop eerbiedig het hoofd ontblootende ging hij voort: „Mogt dezelfde God, die mij in zijne grondeloze liefde belette de voorgenomene zonde te volbrengen, u even als mij vergeving schenken! Ofschoon ik geene gemeenschap met hem denk te hebben, die mijnen moedigen

broeder een ontijdig graf bereidde, zoo vergeef ik u en laat de straf Hem over, die stierf om zondaars te redden.”

Carlo kon dit zachte verwijt en woord der vergiffenis nauwelijks gelooven. Met de pijnlijke hand schoof hij het dek over het verwonde gelaat, en schreide bittere maar toch verkwikkende tranen van opregt berouw, terwijl woorden dit berouw vertolkten, woorden die zoo bewogen en ernstig werden uitgesproken, dat men ze niet mogt mistrouwen. Een kreet volgde: „Ontferming, ontferming, o Heer, wees barmhartig!”

Het hart van Luigi werd geroerd door de onuitgesprokene smart des mans; hij viel op de kniën tussehen het bed en de gordijn, en vroeg den Heer Jezus met zachte stem, dien man te vergeven en tot kennis zijner zondaarsliefde te brengen, even als de Heer hem daartoe had gebragt. Carlo durfde hem niet aanzien en verborg zijn aangezicht gedeeltelijk onder de dekens. Toen de eerste zenuwchok voorbij was, vroeg hij vergeving, en deelde aan Luigi mede dat hij sedert Enrico's dood dikwijls de Moedermaagd om den dood had gevraagd. Hij was voortvlugtig geweest, zich over dag verbergende uit vrees voor den man, die hem den dood had gezworen. Eerst liep hij alleen door de bosschen, waar elk bewegend blad, elke zingende vogel hem een schrik aanjoeg, waar hij in rots en geboomte een gezigt meende te herkennen; kwam de nacht en schenen de sterren, dan zag hij den hemel aan; doch zie de sterren schenen hem toe beschuldigende oogen te zijn, die zijne schuld ontdekten, ja vertelden. Vrees en slapeloosheid bragten hem bijna tot krankzinnigheid. Daar wilde hij nederliggen totdat hij met vastberaden wil den man zou zoeken en vinden, wiens wraak hij was ontvloden. Hij zou opstaan, de reis aanvaarden — maar de gedachte aan de openbare straf op de marktplaats overstelpte hem en tranen wilden zich een weg banen — tranen zonder troost — want slechts de traan uit waar berouw ontstaat, terwijl het hart zich keert tot Hem, die de zonde alléén kan vergeven, zal verkwikking aanbrengen; — weenen uit angst, niet uit berouw, vermeerdert de droefheid, en lenigt haar niet.

Mevrouw Leporelli zag dat het te veel was voor den gewonden man, en deelde Luigi mede, dat het beter zou zijn den kranke te laten rusten.

Ricardo bemerkte dit, en vroeg haar haastig of Maddelena Cordoni nog leefde. „Laat mij dit weten,” bad hij, „want mijne groote vrees is deze, dat ik verantwoording heb te doen van twee doden.”

Luigi verheugde zich in staat te zijn een deel van den last te kunnen opheffen, welke op dit bezwaard gemoed drukte; hij naderde het ziekbed en verhaalde hoe zijn vader hem tien dagen geleden had medegedeeld, dat Maddelena steeds treurde en slechts op de komst van Luigi wachtte, om haar geliefd.klooster der Madonna dei Dolori in te treden.

Verademing kwam over de beklemd borst; daarop zeide hij tot mevrouw Leporelli: „Vraag hem eer hij gaat, of hij mij waarachtig vergeeft — en zoo ja — ofschoon ik daarop nauwelijks hoop — hij mij indien ik genees niet zal doden.”

Het antwoord van Luigi was: „Inderdaad mijne droefheid over mijn broeder Enrico is niet ligter, mijn afschuw van moord niet minder — daarvoor beware mij God! Gij weet het niet, Carlo Ricardo, hoe mijn hart breekt bij de gedachte aan dat jonge leven, zoo wreed door uwe hand gebroken, dat leven zoo vol vooruitzigt!”

Luigi verdiepte zich in smart; „hoe dikwijls,” riep hij uit, „heb ik dat jeugdige gelaat aangestaard en had ik zoovele plannen voor zijne toekomst gereed — en nu, nu ik zelf den hemelschen troost geniet van een Zaligmaker tot vriend te hebben, en in zijnen schoot het pak mijner schuld en den last der droefheid vertrouwend te mogen nederleggen, nu treur ik duizendmaal meer om hem bij de gedachte, dat zijn mond mij nimmermeer deze woorden zal doen hooren: ook ik wil Jezus zoeken.”

„Dat moeten wij aan God overlaten,” was het antwoord van mevrouw Leporelli. „Uw arme broeder werd door degenen, die zijne leeraars zijn moesten, wij hopen in onweten dheid, van Christus afgeleid in plaats dat zij hem tot den Heer zouden hebben gebragt; alzoo heeft hij gehandeld zonder de betere dingen te kennen; vergeet dat nooit. Zal de Regter der gansche aarde geen regt doen? Verlaat u op zijne wijsheid!”

Vóórdat Luigi het gasthuis verliet, schonk hij Ricardo vergeving, en smeekte hem belijdenis zijner schuld aan God te doen, opdat hij verligting mogt vinden.

„De Heer zij u genadig en vergeve u, dat is mijne oprechte bede, want het boekgeschenk der edele vrouwe spreekt: Al waren uwe zonden rood als scharlaken, zij zullen wit gemaakt worden als sneeuw; ja door Christus' bloed.”

DE DOOD VAN EEN GODVREEZEND KRIJGSMAN.

Schetsten wij in N°. 1 van De Christelijke Familiekring van 1870 op welk eene wijze een vroom jongeling op Ruslands sneeuw- en ijsvelden den laatsten adem uitblies, zoo willen wij nu een dergelijk voorval mededeelen, ten bewijze, dat waarlijk godsdienstige gevoelens onder alle standen worden aangetroffen, en wanneer zij bij den krijger, te midden van zoo vele tooneelen van moord, verwoesting en doodsgerevaren, eenmaal vasten grond hebben gevat, nimmer worden verdoofd.

Na den voor de Pruisen zoo ongelukkigen slag bij Jena (1806) trok het leger in eene verwarde vlugt over de Saale terug. Alle orde en regel was verbroken, en dus dwaalde ook een uit Langensalza geboortig trompetter van zijne kompagnie af, en werd spoedig door verscheidene fransche jagers te paard woedend vervolgd.

Onze dappere trompetter wilde zich echter niet overgeven, maar rende regtstreeks naar den oever der Saale, welke hij hoopte te kunnen overzwemen en zoo doende leven en vrijheid te redden.

Maar helaas! het lot voerde hem naar een punt van den oever, dat door een loodregten rotswand werd gevormd, van waar men in de rivier op eene verbazende diepte nederzag, terwijl de tegenovergestelde kant vlak en zandig was.

Tijd tot bedenken was er echter niet. Onze man had alleen tusschen vrijheid of dood te kiezen. Moedig en vastbesloten slaat hij het oog ten hemel, beveelt zijne ziel in Gods genade, drukt zijn doodelijk vermoed paard de sporen in de zijden en steigerend storten ruiters en paard in de diepte neder.

Een kreet van verwondering en ontzetting ontsnapt de vervolgers. Zij houden aan den rand der rots stil en zien naar beneden hoe hun vijand met den stroom worstelt.

God hielp evenwel den dapperen man met zijne sterke hand en beschaamde zijn vertrouwen niet. Al zonk ook zijn ros in de diepte neder, de man werd door de baren voortgedreven en op den vlakken oever der Saale geworpen.

Dankbaarheid aan God was het eerste gevoel dat 's mans ziel doordrong. Zonder aan zijne verdere veiligheid te denken, knielde hij op het vlakke zand neder, trok zijne trompet naar voren en blies met bevende toonen de wijs dier heerlijke woorden:

„God is mijn lied,
Hij is de God der krachten,
Heer is zijn naam, groot zijn zijn werken t' achten;
Het gansch heelal is zijn gebied!”

De uitwerking van zulk eene zichtbare bescherming, de aanblik van zoodanige vrome handelwijze en van een zoo diep godsdienstig gevoel, troffen het hart dergenen, welke hem onmiddellijk op de hielen hadden gezeten. Zij lieten de reeds aangelegde karabijnen zakken en luisterden aandachtig naar de Godgewijde toonen. — Maar andere krijgslieden, in middels genaderd, aanschouwden in onzen man slechts den vijand, gaven vuur, en de gewijde toonen des lieds van den trompetter waren nog niet verstorven, toen hem een doodelijk schot trof en zijne vrome ziel voor den troon des Eeuwigen voerde.

H. N. v. T.

HOE DE VROUW VAN PHOCION OVER HAAR ECHTGENOOT DACHT.

Wispelturiger volk dan de Atheners, door wier toedoen wij Christenen die schoone rede van den apostel Paulus (Hand. 17: 22 enz.) nog met zoo veel stichting kunnen lezen, bestond er in de oudheid niet. Te ontkennen valt het evenwel niet, dat onder hen de grootste mannen dier dagen leefden en handelden. Men denke slechts aan eenen Sokrates, Plato en dergelijken, die de stralen van een helder licht deden schitteren te midden eener duisternis, die alleen door den lichtgloed des Evangelies geheel kon worden opgehelderd.

Te midden dier wispelturige, naar kennis dorstende menschen, leefde Phocion, die het volk wezenlijk niet spaarde, en toch meer dan veertig malen tot opperbevelhebber was verkozen, ofschoon hij steeds tijdens de keus afwezig was, of er nimmer om gevraagd of verzocht had. Op zekeren dag kwam eene der voornaamste grieksche vrouwen uit een ander landschap aan Phocions gade een bezoek brengen en verwijlde eenige dagen te haren huize. Deze vrouw had geen grooter genoegen

dan hare vriendin hare juweelen, sieraden en kleindodiën te toonen. Eens vroeg zij: „Maar, beste vriendin, wat kunt gij mij nu eens laten zien?” Het antwoord luidde: „Ja, was mijn dierbaarste kleinnood nu niet juist afwezig, dan toonde ik u Phocion, mijn echtvriend, die gedurende twintig jaren steeds, door zijne niet ligt te bevredigen landgenooten, tot hun opperbevelhebber is benoemd, en mij steeds een liefhebbend verzorger is.”

Er moge nu al eenige hoogmoed in dit antwoord doorstralen, bij deze vrouw, eene heidin, toch is het edel; want boven alle schatten der aarde waardeerde zij hem, aan wien zij hart en hand had geschonken. — Mogten dus vele christelijke vrouwen haar gelijken en hare echtgenooten, die in den waren zin des woords haar geluk wenschen te bevorderen, boven alle wereldsche genietingen schatten en hen liefhebben, want alleen toch:

„Waar liefde woont, gebiedt de Heer den zegen;
Dáár woont Hij zelf, dáár wordt zijn heil verkregen,
En 't leven tot in eeuwigheid!”

H. N. v. T.

EENE TROUWE DIENSTBODE.

De persoon welke wij hier bedoelen was de dienstbode van den wereldberoemden opvoedkundige Pestalozzi. Zij was als een arm boerenmeisje van het land in de stad gekomen. Beschaafde manieren bezat zij niet; van waar zou zij die ook bekomen hebben? Maar zij had een edel en grootmoedig hart, en door hare zelfopofferende trouw — vrucht van haar eenvoudig en groot geloof — verwiëf zij weldra de liefde en het volle vertrouwen van het geheele gezin. Tot haar wendde Pestalozzi's vader zich op zijn sterfbed, toen de zorg voor de zijnen hem drukte; want hij liet zijne vrouw een huisgezin na zonder middelen en zijnen drie kinderen eene doodgoedhartige en liefdevolle moeder, maar zonder kracht om te regeren. „Om Gods wil — sprak de stervende tot haar — verlaat mijne vrouw niet! Als ik dood ben, is zij verloren en mijne kinderen komen in harde vreemde handen.” Diep bewogen antwoordde het meisje: „Ik zal uwe vrouw niet verlaten, als gij sterft; ik blijf bij haar tot den dood toe, als zij mij noodig heeft.” Dit woord stelde den stervenden vader gerust. Het meisje bleef en trok zich de behartiging van het huishouden en de verzorging der kinderen met alle zorgvuldigheid eener moederlijke liefde aan. Vooral legde zij zich op zuinigheid en spaarzaamheid toe. Als de kinderen de straat op wilden, hield zij ze met de woorden terug: „Wat wilt ge? waarom nutteloos kleëren en schoenen vernielen? Zie toch wat uwe moeder om uwentwil al ontbeert; zij gaat nooit uit en spaart elken penning dien zij voor u gebruikt.” Voor heldere en schoone zondagskleeren werd wel gezorgd, maar zoodra de kinderen in huis terugkwamen moesten zij die weer uittrekken. Dit verheffend beeld van trouwe aanhankelijkheid droeg Pestalozzi zijn leven lang in dankbaar aandenken. Het meisje is hare belofte trouw nagekomen: zij is tot aan haren dood bij de weduwe gebleven, en heeft alle ontbering met haar gedragen en alle zorgen met haar gedeeld.

Mogt deze trouwe dienstmaagd vele navolgers vinden, liever dan eene die om een luttel, soms schijnbaar voordeel, ligtvaardig soms wel eene goede dienst verlaat.

T. M. L.

BLADVULLING.

Het Ridderkruis eens Christens is
Geen schitterend metaal,
Maar tegenspoed en droefenis
En een geduld van staal.

DAAR BOVEN IS RUST.

Dáár boven is rust! O dit deakbeeld heeft magt,
Om de grootste zorg hier op aard te verzachten.
't Is een lichtstraal te midden van donkren nacht,
Gelijk 't vaderlijk huis den zwerfer blijft wachten.
Het heelt alle zorg, vertrouwt ons het hart
Geneest alle droefheid, verbant alle smart.

Hoe zalig die troost! ja, daar boven is rust!
Één glimlach van hoop kan de tranen na droogen,
Als de engel des doods ons de lippen eens kust,
Dan wordt ons de borst door geen smart meer bewogen;
Niet als de lach, dien de mond hier vertoont,
Om smart te verbergen die innerlijk woot.

Dáár boven is rust! Vliegt hier 't zaligendat uur
Voorbij als der leste kortstondige bloemen,
Dáár boven heerscht vreugd van oneindigen duur,
Dáár mag men op stoorlooze zaligheid roemen;
Dáár zijn wij bevrijd van het zondige hart,
Dáár heeft liefde geen zorg, en 't leven geen smart.

Dáár boven is rust! Als ons alles ontviel,
Als wij hier op aard zoo veel dierbaars bewenen,
Zoo is die gedachte een balsem der ziel,
Dáár boven is 't leed toch voor eeuwig verdwenen.
Wij zijn dan vereenigd met Hem onzen Heer,
En vreesen voor droefheid en scheiding niet meer.

Hoe heerlijk dat troostwoord: dáár boven is rust!
Hoe hijgt steeds het hart om daarbinnen te snellen!
Dáár is men zich moeite noch zorgen bewust,
Daar boven kan zonde noch wereld meer knellen,
Hoe zalig de ziel aan die hemelse kust,
De woeling der aarde, voor hemelse rust.

Naar het engelsch. ANNA.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JUNIJ. — DERDE WEEK.

God zegent Noach en zijne zonen. Gen. 9: 1-16.

Den zegen dien God Noach en den zijnen uit genade schenkt, noemt Hij zelf een »verbond.» (6: 18; 9: 9), waarbij Hij zelf zich ongehouden »verbindt» om Noach, den nieuwen stamvader der menschen (verg. 1: 28), en in hem diens nageslacht te zegenen. Hierbij onderscheide men:

1^e. De verbonds-verordening (vs. 1-7), waarbij men opmerke de wederinstelling van het huwelijk (vs. 1, 7) — de heerschappij over het gedierte, hoewel, en dat niet zoo als bij Adam, door vrees en verschrikking (vs. 2), evenwel zonder regt van het te mishandelen, wijl het ook in het verbond is opgenomen (vs. 9, 10), — het verloop om vleesch te eten bij behoefte aan een krachtiger voedsel dan melk en plantenkost (vs. 3), hoewel met beperking (vs. 4), te meer omdat bloed het uiterlijk teeken en middel der schuld-verzoening was (Lev. 17: 10-12; Deut. 12: 23), — de instelling van de overheid, tot straffe der kwaaddoeners (vs. 4-6; verg. Rom. 13); instellingen waardoor de vroegere voor en door den zondloed verbroken orde van zaken gewijzigd en uitgebreid hersteld werd.

2^e. De verbondsbelofte (vs. 11; verg. 8: 21, 22), nu reeds meer dan vierduizend jaren door God gehouden; waarbij de onderwijzer aanmerke en door voorbeelden opheldere hoe God al zijne beloften trouwelijk houdt — ook zijne bedreigingen vervult. Werd de oude wereld verdeeld

om te strekken tot een gedenkteeken van Gods regtvaardigheid, deze wereld is tot op den huidigen dag in stand gehouden, als een gedenkteeken van zijne genade.

3^e. Het verbondsteekken: de regenboog (vs. 12-17), Ps. 89, 38 »de getrouwe getoete in of aan den hemel» geheeten (Verg. Rijms. vs. 15); waarop God later nog zinspeelt Jes. 54: 9, 10; Jer. 33: 25, 26. Tot op den huidigen dag betuigt en toont de regenboog ons Gods trouw en liefde. Reeds onze heidensche voorouders noemden den regenboog »eene brug, langs welke de goden uit den hemel op de aarde nederdaalen.» (Geen regenboog zonder wolken; en hoe donkerder de wolken, hoe helderder de regenboog, hoe schitterender zijne kleuren!)

Volgens regt zou de onheilige en onreine mensch voor eeuwig verwijderd geweest zijn van den God, die in een licht van vlekkelooze heiligheid woont. Maar God is weder de eerste om den zondaar te naderen. Hij is genadig en barmhartig. Die genade betoont Hij in de belofte: er zal geen zondvoed meer komen, ofschoon de mensch dien ook weer duizendvoudig verdient had, en in die tweede toezegging: »Voortaan al de dagen der aarde zullen zaaijng en oogst, enz. niet ophouden.» Zoo is dan nu ook de regenboog een getuige van Gods genade. Zóó zelfs dat God dit teeken voor zichzelf bestemde; hoewel Hij zonder dit zijn verbond niet zou vergeten hebben. Hoe voorkomend is de Heer in zijne nederbuigende genade! Hij steit voor zichzelf een teeken, opdat wij toch zouden gelooven, dat Hij inderdaad goed en barmhartig is! Zoo komt God ons klein geloof te hulp! Dat wij Hem dan leeren vreesen, liefhebben en vertrouwen! Welk eene vaste verzekering geeft God den zwakken mensch van zijne onveranderlijke trouw aan zijn eigen verbond! Maar het wel: zonder openbaring kan deze genadige verzekering niet gekend worden: en zonder geloof kan zij ons niet baten.

JUNIJ. — VIERDE WEEK.

Abram gelooft en wordt gezegend. Gen. 15.

Abram — uit Seths nakomelingschap, door God op 75 jaren ouderdom met Sarai uit het land der Chaldeen in Kanaän overgebracht, met de belofte van eene erfelijke bezitting van dat land voor zijne nakomelingen — Abram, die reeds vele blijken van vertrouwen op God en diens beloften had gegeven, en laatstelijk eene schitterende zegepraal op de vijanden van Sodom had behaald, waarbij hij zoowel van moed als van edelmoedigheid en belangeloosheid de onduidelzinnigste bewijzen had geleverd. — Abram had in zijn hart met inwendige aanvechtingen, twijfelingen en bedenkingen te worstelen. (»Vrees niet enz.») In een slapeloos nacht openbaart de Heer zich aan hem in een gezigt, en bemoedigt hem. Hij herinnert hem (»schild») dat die hem in den overwinningsoorlog, tegen vier koningen gevoerd, beschermd had, hem verder zou beschutten, en Hij zelf zijn »loon» zou zijn. God belooft zichzelf aan hem: eene volheid van geestelijke zegeningen en de aardse als toefgift. (vs. 1). — Abram klaagt (vs. 2, 3), hij had gehoopt op een eigen zoon, dien had hij en kreeg hij maar niet, en nu zou (vreesde hij) »de zoon van zijn huis» (d. i. huisbezorger), de slaaf Eliezer, dien hij als zijn kind zou moeten aannemen, zijn erfgenaam zijn. (Alhoewel wij nooit over God mogen klagen, hebben wij evenwel vrijheid aan Hem te klagen, Hem onzen drnk en aanvechtingen bekend te maken). Hier schijnt alle herinnering aan Gods belofte verdwenen te zijn, het vertrouwen voor twijfeling en vrees plaats gemaakt te hebben. Het antwoord van God is bevestigend (vs. 4). Nog is het donker voor zijne oogen. God leidde hem uit naar buiten, en zeide: »Zie nu op naar den hemel en tel de sterren, indien zij ze tellen kunt; — zoo zal uw zaad zijn» (vs. 5). Treffend zinnebeeld: nacht daar buiten en ook binnen in Abrams hart; maar het licht eenmaal door Gods woord te voorschijn geroepen schijnt in de duisternis: in den nacht vonkelen de sterren. God belooft meer dan Abram durfde en kon wenschen: niet enkel een zoon uit zijnen lijve, maar zelfs een groot ontelbaar volk. De sluimerende herinneringen ontwaken bij Abram met nieuwe kracht; helder licht vangt de duisternis, de vrees verdwijnt: vrede en vreugde komen weder bij hem in: Abram geloofde in den Heer (vs. 6). Hoewel de zaak reeds 3: 20 bij Abram wordt opgemerkt, en nog vroeger reeds bij Abel (Hebr. 11: 4), wordt hier voor het eerst in de H. S. het woord »geloof» gebezigd. Het hebr. woord beteekent ook: »vast, bevestigd zijn;» en het geloof is dan volgens de afleiding niet alleen een toestemmen, voor waar houden, maar veelmeer het onbepaald vertrouwen op den Heer en op zijn woord, ook dan als de natuurlijke loop der dingen alle verwachting schijnt te bespotten. Abram geloofde zonder te zien. En Hij rekende het hem tot gerechtigheid. Om der wille van dat geloof nam God hem voor regtvaardig aan (Rom. 4: 4); was hij in de schatting van God, niettegenstaande zijne zonden en tekortkomingen, zoo volkomen als de mensch in zijne betrekking tot God zijn moet. Dit deed God uit genade, Abram had het niet verdiend (Rom. 4: 1-8).

Vs. 7-12, 17. Geeft God Abram-nog nader berigt aangaande diens nakomelingschap, door middel van eene zin-

nebeeldige offerande, die hij op Gods bevel doen moet, en sluit een verbond met hem. Ook Jer. 34: 18 enz. vinden wij melding gemaakt van deze wijze van verbondsluiten. Een dier werd doorgedeeld, en beide partijen gingen door het midden der gedeelde stukken heen, als teken van onderlinge eenheid. Hier worden de verschillende diersoorten genomen, die uit de reine den Heer geouffert moesten worden, als vertegenwoordigers van het gehele nakroost van Abram, dat den Heer gewijd zou zijn. De beteekenis van dit gezigt blijkt uit vs. 16, 18-21. Hun ouderdom (drie jaren) ziet waarschijnlijk op de drie geslachten (vs. 16), die in Egypte verdrinking zouden lijden voordat de plechtige toewijding plaats greep. Gelijk de vogelen op het aas vielen, zoo zouden de nakomelingen van Abram op de tot aas geworden kanaänitische volken vallen, als strafwerktuigen van God, hetgeen door het vuur (vs. 17) wordt aangeduid. Maar eerst moesten zij zelve door angst gaan in de 400 jaren der vreemdelingschap. Die 400 jaren zien echter niet enkel op de verdrinking in Egypte, maar op den geheelen tijd der vreemdelingschap, die ook reeds gedurende het verblijf in Kanaän plaats vond. Van Abrams togt uit Mesopotamie tot op dien van Israël uit Egypte zijn volgens Gal. 3: 17 verlopen 430 jaren; van Isaaks geboorte (25 jaren na Abrams komst in Kanaän), van waar af hier (vs. 13) is gerekend, vermits er van Abrams zaad of nakomelingschap sprake is, zijn dan tot op den uittogt uit Egypte 403 jaren, of in eene ronde som 400 jaren verlopen.

Vs. 15. Dit geeft duidelijk een voortbestaan na den dood te kennen, (want Abrams vaders waren buiten Kanaän begraven) en onderstelt dat deze vaders nog ergens anders leven.

Vs. 16. Amorit vertegenwoordigen hier het geheele kanaänitische volk. Israël had geen menschelijk, wel (krachtens de hun geschonken belofte) een goddelijk regt op Kanaän. Uit genade ontving Israël van God dit land, naar regt hadden de Kanaänieten het verbeurd.

Vr. 18. De grenzen in het algemeen, van den egyptischen Nijlstrom tot den Eufrat.

(Bij de bewerking van de twee laatste weken van Junij heb ik gebruik gemaakt o. a. van het voortreffelijke werk van J. Nissen, getiteld: »Praktische handleiding bij het onderwijzen in de Bijbelsche geschiedenis, voor Scholen en Huisegezinnen, vrij bewerkt door L. H. T. en K. F. Creutzberg.» waarvan eene tweede verbeterde uitgaaf is aangekondigd; ook omdat ik den zondagschoolonderwijzer dit handboek niet genoeg kan aanbevelen.)

T. M. L.

NIET ALLEEN.

GEDACHTEN OP HET ZIEKBED.

En Jezus kwam, als de deuren
gesloten waren. Joh. 20: 35.

Jezus, HEILAND, nimmer verre,
't is mij zelfs in krankheid goed,
Want uw liefde mengt in 't lijden
Troost en kracht zóó wonderzoet.
'k Hoor uw fluistren:
»Gij zijt mijn!»
Amen, 'k wil ook
De uwe zijn.

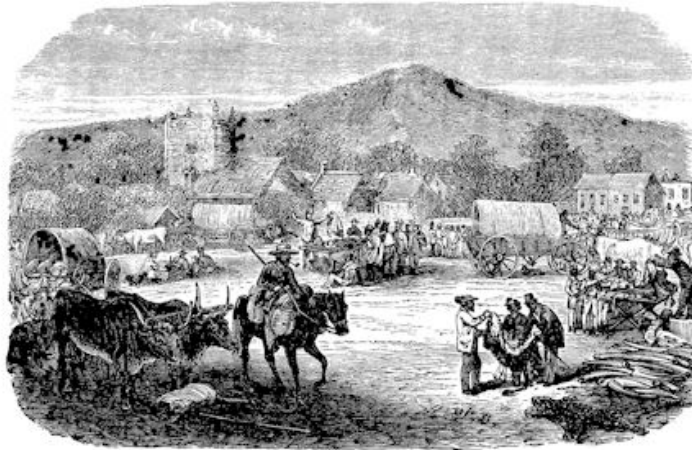
WACHTER, die nooit slaapt of sluimeri,
'k Veel, dat Gij nabij mij waakt,
Dat uw arm mij steunt en koestert
En mij vrees onmogelijk maakt.
'k Hoor uw fluistren:
»Gij zijt mijn!»
Amen, 'k wil ook
De uwe zijn.

LEIDSMAN, dag en nacht mij leerend
Wat Gods eeuwig waarheid wil,
Maakt Ge alle eigen wil of twijfing
In mijn vleeschlijk harte stil.
'k Hoor uw fluistren:
»Gij zijt mijn!»
Amen, 'k wil ook
De uwe zijn.

Heer, VOLEINDER van 't geloofswerk,
Dat ons God behagen doet,
Door uw bloed en Geest geheiligd
Juicht mijn hart in liefdesgloed:
»Dierbre Jezus,
Gij zijt mijn,
'k Zal voor eeuwig
De uwe ook zijn.»

Naar 't engelsch.

C. S. A. v. S.

EENE MARKT IN ZUID-AFRIKA.

Hebt gij wel eens eene markt bezocht, lieve lezer? Maar welk eene vraag! Wie uwer zou dat bedrijvige leven nooit gezien hebben; doch mijne bedoeling is eigenlijk deze: hebt gij wel ooit eene markt bezocht, zonder dat eenig persoonlijk belang u daarheen riep? zonder dat gij er iets te koopen hadt, dat dan toch in zeker opzigt uwe gedachten zoozeer bezig hield, dat gij niet met een onbevangen oog om u heen kondet zien, en dus die opmerkingen niet hebt kunnen maken, die den denkenden mensch moeten bezielen bij het aanschouwen der verschillende hartstogten, die als op het gelaat der verkoopers te lezen staan. Slechts bij weinigen is het de eenvoudige begeerte om iets te verkoopen, en daardoor eene kleine verdienste te verwerven ten einde het gezin te kunnen onderhouden; bij de meesten heerscht eene bovenmatige winzucht, en niet tevreden met eene geoorloofde winst, trachten zij van den eenvoudigen koper zoo veel mogelijk te verkrijgen, om, niet altijd, dat geld tot nuttige einden te gebruiken, maar het in verkeerde kwisting, ja zelfs in het zoo heillooze gebruik van sterken drank weer spoedig te verteeren. Er zijn er ook, op wier gelaat en in wier handelingen duidelijk het woord „bedrog” te lezen staat, die den ligtgelovigen koper misleiden, door hem slechte goederen of koopwaren aan te prijzen, en die er zich in verheugen als zij den onnoozelen man of de ligtgelovige vrouw hebben om den tuin geleid. Zou op zulk eene handeling zegen kunnen rusten? zouden zulke menschen met een oprecht hart de bede kunnen uitspreken: „geef ons heden ons dagelijksch brood?” Maar dan nu eene markt in Zuid-Afrika, zou het daár niet beter zijn dan in onze groote steden? O, lieve lezer, de menschen zijn overal hetzelfde; wel vertoonen zij zich hier en elders van verschillende zijden, wel heeft luchtgesteldheid, opvoeding, levenswijze enz. invloed op de vorming van den mensch, maar toch als wij hen oplettend gadeslaan, zullen wij bij veel verschil in geaardheid en handelingen, evenwel in hunne beweegredenen des harten nog oneindig meer overeenkomst dan verschil opmerken, en hetzij de mensch zwart of blank zij, beschaafd of onbeschaafd, slaaf of vrije, het hart, indien het niet door den Geest Gods is wedergeboren, blijft overal hetzelfde en is arglistig meer dan eenig ding.

En toch, dat ongelukkige Afrika, het vaderland der negers, hoeezer wekt het mijne sympathie op, hoe gaarne zend ik mijne geboden op voor een volk, dat nog zoo weinig Christenen bevat, ja nog zoo weinig gelegenheid bezit om het heerlijk geloof in den eenigen en algenoegzamen Zaligmaker te kunnen sannemen. Immers indien wij de zendingkaart openslaan en zien hoe weinig zendingposten zich in het groote Afrika bevinden, dan bloedt ons het hart, en wij kunnen de bede niet weerhouden: „Heer, zend arbeiders in uwen wijngaard!” Want, niet waar, lieve lezer! ik mag toch wel vertrouwen dat gij niet behoort tot hen, die beweren dat het beter zou zijn in het eigen vaderland een levend Christendom te wekken, eer men zich tot den vreemde zal bepalen; maar het eene zult gij doen en het andere niet nalaten, beide kunnen vereenigd worden, en ik vraag u: wanneer zal het dan de beurt der arme Heidenen worden, als wij eerst met ons vaderland zouden willen voldaan zijn? Ik vrees nimmer. Een ander bewert: „Het Christendom kan wel gepredikt worden daar waar reeds eenige beschaving bestaat;

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

maar voor wilden dient het tot niets, uit negers maakt men geene Christenen.” Doch hoe anders heeft de ondervinding dit bewezen; immers wij weten, niet alleen door de berigten onzer zendingen maar ook door andere getuigen, hoe zeer het ligt ontvlambare gemoed des negers gereed is om de blijde boodschap te ontvangen, hoe zeer zij, zoo weinig gewoon om op aarde liefde van medemenschen en nog veel minder van hunne opperhoofden te ondervinden, zich verheugen als zij hooren dat er een God bestaat, oneindig veel verhevener en magtiger dan alle goden te zamen, die zij hadden leeren aanbidden, een God die alles gemaakt heeft en onderhoudt, en dat diezelfde God niet alleen de Vader der blanken, maar ook de Vader der arme negers wil zijn, dat Hij zelf ook hen liefheeft, en voor hen zijnen eigenen Zoon in den dood gegeven heeft; en als zij dan van dien eenigen Heer en Zaligmaker hooren, die ook voor hen geleden heeft, waarlijk dan zou men die bewering wel spoedig laten varen, als men het kinderlijk geloof en de innige blijdschap dier arme wilden ziet, en hunne woorden gepaard met vreugdetranen hoort: „Massa, ook voor mij, voor mij o! Massa, dat is te veel, te heerlijk, hoe gelukkig ben ik nu!” Ja voorzeker, diep beschamend is hun kinderlijk geloof, en vurig blijft onze bede om vermeerdering van arbeiders op dit groote veld; immers wij weten het, de zuidpunt van Afrika of het Kaapland is bezet door de zendingposten der Broedergemeente, der engelsche methodisten, rijnsche en berlijnsche genootschappen en anderen, en kan een Christenland genoemd worden; verder rechts zijn nog verscheidene zendingposten, waarvan niet weinigen zeer ijverig zijn, en niet minder die ter regterzijde gelegen is, namelijk die der broeders van Barmen. Maar welk een afstand als men van daar uitgaande tot aan de kust van Kongo en van de andere zijde tot aan Zanguabar bijna geene zendingposten meer ontmoet. O! hoe veel werk is er nog te doen! wat moet er nog veel gebeuren eer het zal zijn ééne kudde onder éénen Herder! Doen wij dan wat wij kunnen om de zendingzaak te ondersteunen; en, zijn wij niet gezegend met aardsche middelen, eene groote en invloedrijke zaak is toch altijd in onze magt, zoowel van rijken als van armen, namelijk het gebed; laat ons dit dan niet verzuimen, maar onze arme broeders en zusters uit de heidenwereld opdragen aan Hem, die ook hun Heiland en Heer wil zijn, en die lust heeft in het behoud des zondaars. O mogten nog velen uit dat onmetelijk groote land worden toegebracht tot het kruis van onzen Heer, en uit het slavenjuk der zonde tot de eenige ware vrijheid, om een kind van God te mogen zijn en eenmaal de eeuwige gelukzaligheid te beërven.

ANNA.

LIEFDE EN VREES.

UIT HET ENGELSCHE DOOR JOHANNES.

„Hebt gij mij verstaan?” schreeuwde mijnheer Ramsay.

„Ik ben niet doof,” mompelde de jongen op een half fluisterenden toon, niet bestemd voor het oor zijns vaders, maar desniettemin staande toch door dezen gehoord.

Toorn kleurde het gelaat van den heer Ramsay; zijne oogen flikkerden onheilspellend; zijn arm maakte eene beweging om te slaan.

22

„Pas op!" De heer Ramsay naderde den jongen met eene dreigende houding, maar liet de half opgehevene hand weder zakken. „Scheer u dadelijk van hier weg!" riep hij met hartstogt uit; „en laat er geen gras onder uwe voeten groeien. Indien gij niet maakt dat gij binnen een half uur terug zijt, zal ik u slaan dat gij niet weet waar gij blijft."

De heer Ramsay trok zijn horologie uit om te zien hoe laat het was; waarop hij zich bevende van drift van den jongen afwendde.

Richard, zoo heette de jongen, openbaarde vrees noch haast, maar daarentegen eene soort van stompe onverschilligheid. Hij gaf geen antwoord. De onstuimige uitval zijns vaders scheen hem niets meer aan te doen dan het gemurmel van den wind in de boomen boven zijn hoofd. Van den grond oprijzende, waarop hij gezeten had, met een stuk hout in de hand, waaruit hij bezig was eene boot te formeren, verwijderde hij zich met langzame schreden. Behalve dit was er niets aan hem te bespeuren, dat kon doen veronderstellen dat hij zijn vader gehoord, verstaan of eenig plan had hem te gehoorzamen.

„Een half uur!" pruttelde Richard, terwijl hij zoo langzaam voortwandelde alsof hij den ganschen dag voor zich had. „Hij weet dat ik het niet doen kan in een half uur zonder hard loopen, en dit wil ik niet, zoo min voor hem als voor een ander. Laat hij mij slaan als hij wil. Lang houd ik het toch niet meer uit." Wanneer hij zijn best had willen doen, had hij de boodschap naar een naburig huis in minder dan vijf en twintig minuten heen en weer kunnen verrigten, maar toorn had toorn opgewekt en de op ruwe wijze toegepaste magt had een gevoel van tegenstand levendig gemaakt.

„Ik ben geen hond om geschopt te worden," murmureerde hij bij zichzelf, „of een muilezel om te worden gedreven. Dat is geene manier om een jongen te behandelen. Mij slaan dat ik niet weet waar ik blijf! Ik wou dat hij mij doodsloug, dan zou hij..."

Richard uitte de woorden niet, die zich aan zijn geest opdrongen. Zijn beter gevoel weerhield hem. Hij gevoelde een kleinen schok over de boosheid dezer gedachte. Hij wandelde daarop voort wat vlugger dan te voren, als om door gehoorzaamheid de slechte gedachte te verzoenen, die zijn hart een oogenblik gekoesterd had. Dit duurde echter niet lang. Hij bezat geen gewilligen geest, zijne natuur helde over tot verzet.

Van tijd tot tijd werd zijne aandacht geboeid door aantrekkelijke voorwerpen en stond hij eenige oogenblikken stil — deels zijne boodschap vergetende — soms ook met opzettelijke minachting van zijns vaders bevel — alzoo zijnen tijd zoek brengende en elk oogenblik de mogelijkheid der straf vermeerderende.

Volle dertig minuten waren er verstreken toen de jongen zijne bestemming bereikt had.

„Wilt gij even voor mij naar 't postkantoor loopen met dezen brief?" vroeg de heer, aan wien hij met eene boodschap gezonden was. De vraag werd met zulk eene vriendelijke stem uitgebragt, vergezeld van zulk een aangenaam glimlachje, dat Richard voelde dat hij — zoo als men wel eens zegt — voor hem toorn water en vuur zou willen loopen.

„Wel zeker, mijnheer," antwoordde hij met groote welwillendheid zijne hand naar den brief uitstrekken. „Met alle genoegen."

„Wat kan het ook schelen," prevelde hij bij zichzelf, terwijl hij den weg insloeg naar het postkantoor. „Het half uur is voorbij en de klappen verdiend. Het ergste dat hij doen kan is mij doodslaan en dan is alles voorbij."

Hij trachtte, al fluitende, zich in eenen staat van onverschilligheid te brengen, dat echter niet van harte ging, daar hij zich toch niet volkomen op zijn gemak gevoelde.

Nadat de brief op de post bezorgd was, drentelde Richard voort in eene lusteloze, besluiteloze houding. Aan naar huis gaan dacht hij niet. Daar vond hij een toornigen vader en wachtte hem de uitoefening der straf. Hij voelde niet den minsten trek dien een oogenblik eer te ondergaan dan volstrekt noodzakelijk was.

Een blik op de rivier, welke op korten afstand van de stad vloeide, gaf richting aan zijne slingerende gedachten, en weg vloog hij naar den prettigen stroom, waarop te roeijen zijn hoogste lust was.

„Gij verwacht hem natuurlijk niet binnen een half uur terug?" zeide een heer, die getuige geweest was van het voorgevallene tusschen vader en zoon en den opgewekten staat van mijnheer Ramsays geest had opgemerkt. Onderdom, karakter of verwantschap gaven hem regt tot deze vraag, welke dan ook niet als een indringer beschouwd, maar met beleefde welwillendheid aangehoord werd.

„Hij kent de straf." Mijnheer Ramsay fronste zijne wenkbrauwen met gestrengheid en drukte zijne lippen vast op een.

„Welke gij ook meent toe te passen!" zeide zijn vriend.

„Zoo zeker als er kracht in dezen arm is!" antwoordde mijnheer Ramsay, terwijl hij zijn rechterarm met forseheid uitstreekte.

„Ook zoo, dat hij niet weet waar hij blijft?" Een paar kalme oogen waren op het gelaat van den toornigen vader gevestigd; eene zacht berispende stem klonk in zijne ooren.

„Ik zal hem buigen of breken, mijnheer?" zeide hij. „Dat is mijn pligt. Welk vooruitzicht bestaat er voor een halstarrig, ongehoorzaam kind?"

„Geen zeer best, vrees ik," zeide de ander.

„Is mijn pligt dan niet duidelijk?" vroeg mijnheer Ramsay.

„Afgesehen van uw pligt in het afgetrokkenene, om uw jongen tot onderdanigheid te brengen, waarop niets valt af te dingen, is het alleen de vraag of gij de juiste middelen daartoe aanwendt. Mevr. Howitt heeft in een enkelen regel zeer juist eene waarheid uitgedrukt, die welligt u eenen beteren weg zou kunnen aantoonen ter bereiking van uw doel. Herinnert gij u welke?"

Mijnheer Ramsay schudde het hoofd.

„Want liefde is beste medicijn."

„Liefde." Er heerschte een geest van verwerping in de stem van den heer Ramsay.

Niets noodzaakt ons om streng te zijn,
Want liefde is beste medicijn.

Zijn vriend herhaalde het couplet op een zachten, ernstigen toon, den klemtoon leggende op die woorden, welke bijzonderen nadruk vereischten, ten einde de volle meening te beter te doen uitkomen, en zoo mogelijk daardoor te overtuigen. De uitdrukking van mijnheer Ramsays oogen werd minder stout. Hij bewoog zich een weinig ongemakkelijk. Het strenge van zijn blik werd van lieverlede minder.

„Op eenvoudige, maar niet minder krachtige wijze is dezelfde waarheid weergegeven in de oude spreuk," zeide zijn vriend, „toen men langs den kortsten weg zijne gedachten uitdrukte: „Men vangt meer vliegen met honig dan met azijn." Daar ge nu, mijn waarde heer, gedurende langen tijd het met den azijn beproefd hebt, zonder eenig gunstig resultaat, raad ik u uwe toevlugt eens te nemen tot den honig. Met andere woorden, wijzig uwe methode van opvoeden. Spreek vriendelijk tegen Richard, wees zacht en flink tevens, en laat na dien driftigen, gebiedenden toon, waarin ge u meestal tot hem rigt. Doe hem gevoelen dat gij hem wezenlijk liefhebt, dat uw karakter eene zachte, aangename zijde heeft, en ik verzeker u dat hij voor u vliegen zal. Ik heb naauwlettend acht op hem gegeven en edele hoedanigheden in hem opgemerkt. Alleenlijk heeft hij van zijnen vader geërfd zeker gebrek aan zelfbeheersching, gepaard met een sterk verzet tegen alle onregtvaardige toepassing van gezag. Door liefde alleen zult gij hem kunnen winnen, waar het stelsel van vrees alleen daartoe leiden zal dat gij hem geheel van u zult vervreemden. Vergeef mijne vrijmoedige woorden. Ik had u dit reeds eer willen zeggen, maar het ontbrak mij tot dusverre aan eene geschikte gelegenheid."

De geheele zaak kwam den heer Ramsay thans in een ander licht voor. Hij zag dat hij den jongen onbillyk, liefdeloos en onvriendelijk bejegend had. Zijne gedachten vlogen terug in het verledene, en levendig herinnerde hij zich in welken staat hij menigmaal door harde behandeling was gebragt geworden, waaruit hij door geene straf, hoe ernstig ook, was te brengen geweest. Waar strengheid hem immer verhard had, had een vriendelijk woord altijd goeden ingang bij hem gevonden. Richard was zijn evenbeeld. Hoe vreemd dat hij daarbij nog nimmer had stilgestaan.

De heer Ramsay slaakte een diepen zucht. „Indien ik slechts wist dat het baten zou!" zeide hij. „Maar de stijfhoofdige eigenzinnigheid heeft bij den jongen zulke diepe wortelen geschoten..."

„Dat gij die onmogelijk met geweld zult kunnen uitroeijen," zeide zijn vriend. „De eenige weg is hem door liefde te winnen."

„Misschien hebt gij regt," zeide mijnheer Ramsay. „Maar wat staat mij n u te doen? Ik gaf hem een half uur voor het doen van eene boodschap, en dreigde met straf indien hij niet in tijds terug was. Zal ik mijn woord tot nul maken? Zal mijn eigen jongen mij trotseren?" riep hij uit, terwijl toorn bij vernieuwing zijne gelaatskleur verhoogde.

„Behandel den schuldige met zachtheid, geduld en vergevensgezindheid," antwoordde zijn raadsman, terwijl hij zijne hand legde op den arm van den heer Ramsay. „Laat liefde en geen toorn heerschappij voeren. Daarbij is hij wel geheel te beschuldigen? Ik geloof neen. Ligt de oorzaak van het verkeerde niet in uzelf. Is zij niet voortgesproten uit uwe onverstandige handelwijze? Begin met het zuiveren van de bron. Tracht eerst u zelve en dan hem te overwinnen. Wanneer gij

in dit geval oorzaak hebt gegeven tot ongehoorzaamheid, weerhoud dan den straffenden arm."

"Maar daardoor zou ik aan mijn woord te kort doen," zeide de heer Ramsay.

"Indien gij den jongen straft, zult gij dit desniettemin doen," zeide zijn vriend.

"Hoe zoo?" vroeg mijnheer Ramsay.

"Omdat gij hem toch nimmer slaan zult, dat hij niet weet waar hij blijft," was het kalme antwoord. Het woord werd in toorn gesproken, geheel buiten uzelf. Gebruik uwe rede. Hartstogt en trotsheid zijn slechte drijfveeren en voeren van het rechte pad af. Vergeet voor een oogenblik uwen wederspannigen jongen en laat liefde de drijfveer zijn, om alleen het goede voor hem te zoeken. Thans is hij ver van u verwijderd, breng hem weder tot u, ook binnen den kring van teeder omhelzende armen. Dit is uw pligt. Betrach dien, en alles zal weder terecht komen."

Nadat hij dit gezegd had, verliet hem zijn vriend, latende mijnheer Ramsay over aan zijne eigene overdenkingen. Het hart des vaders ging gebukt onder zwaarwigtige gedachten. De toorn was geweken en had plaats gemaakt voor bezorgdheid. Hij haalde zijn horologie uit; het half uur zou spoedig voorbij zijn; hij keek van het horologie naar het venster in angstige afwachting. Indien thans Richard was te zien geweest, welk eene verligting zou dit gegeven hebben! Maar geen Richard was nog te zien.

"Welk eene moedwillige ongehoorzaamheid! Welk eene plaag!" Terwijl de verontwaardigde man deze woorden uitte, steeg het bloed weder naar zijn gelaat. "Eigenzinnige, ongelukkige, koppige jongen." De toorn worstelde nog steeds met het hart van den zwaar beproefden vader.

Het half uur was verlopen. Richard was nog niet terug. Een ander half uur ging voorbij en nog immer was hij absent.

"Hij zal hiervoor gestraft worden!" zeide mijnheer Ramsay, terwijl zijne verontwaardiging de overhand kreeg.

De herinnering echter aan de wijze woorden zijns vriends drong op nieuw den stroom van verontwaardiging terug en deed medelijden en kalmte wederkeeren.

Thans was er een uur over den bestemden tijd vervlogen. Mijnheer Ramsay begon onrustig te worden. Het denkbeeld vloog door zijn geest, of welligt Richard in eene opwelling van toorn, verzet en ontmoediging, in verzoeking gekomen was om weg te loopen. Hij herinnerde zich zeer duidelijk hoe hij eenmaal in een verdrietig oogenblik daarvan gesproken en werkelijk reeds toebereidselen gemaakt had, om vader en moeder te verlaten en zijne fortuin in de wereld te beproeven.

Na verloop van twee uren bevond zich de heer Ramsay waarlijk in een zeer angstigen toestand en was juist op het punt om hem te gaan zoeken, toen hij, nog eens het venster uitkijkende, hem haastig en steelswijze zag voorbijgaan. Hij stond stil, luisterende om hem te hooren binnenkomen. De deur werd zachtjes geopend. Hij hoorde hem op de teenen door den gang en stilletjes den trap opgaan.

"Wat zal ik doen?" ziedaar de groote vraag voor den vader. Verscheidene minuten stond hij stil om zijne gedachten tot helderheid te brengen en tot kalmte te komen. Tot dus verre was het gebleken dat zijne strenge methode geene vruchten had gedragen. Dreiging en straf hadden niets goeds uitgewerkt; de jongen werd slechter in plaats van beter. Waar dit aan toe te schrijven was, was hem thans duidelijk geworden. "Arme jongen!" zeide hij met een zucht; de uiting van dit gevoel van medelijden leidde hem allens tot zachtere gevoelens. In plaats van langer te denken aan verzet en moedwillige ongehoorzaamheid begon de gedachte aan vrees en lijden bij hem boven te komen.

"Thans is het de tijd om hem te naderen met zachtheid en liefde." Terwijl mijnheer Ramsay deze woorden bij zichzelf sprak, opende hij de deur en trad den gang in.

"Hebt gij Richard ook gezien, Marie?" vroeg hij aan het dienstmeisje, welke zich juist op dat oogenblik daar vertoonde.

"Nee, mijnheer," was het antwoord.

"Ik dacht dat ik hem juist had hooren binnenkomen," zeide haar meester.

"Ik heb er niets van bespeurd," was het wederantwoord.

Mijnheer Ramsay ging aan den voet van den trap en riep "Richard!" met eene vriendelijke stem. Er kwam geen antwoord. "Richard!" zijne stem klonk luider, maar werd evenmin beantwoord. "Ik weet zeker dat hij thuis is gekomen," zeide hij.

"Mogelijk was het iemand anders," opperde Marie. "Ik heb sedert twee of drie uren niets van hem gezien."

Mijnheer Ramsay ging den trap op naar de kamer van zijn zoon.

Hij opende die en ging binnen. Hij zag Richard te bed liggen, kreunende als iemand die erge pijn heeft. Hij verroerde zich echter niet, maar zag doodelijk bleek. Er kwam eene uitdrukking van vrees op zijn gelaat toen zijne heldere oogen zich op den heer Ramsay vestigden, welke in den uitersten angst overging toen deze door de kamer trad.

"O, vader!" zeide hij op smeekenden toon, "doe het niet! — althans niet nu!" terwijl hij een arm opligtte, als om zich zelven te beschermen. Mijnheer Ramsay begreep hem.

Het beroep op hem gedaan en de gemaakte beweging roerden hem diep.

"Wat scheelt u, mijn jongen!" Des vaders stem was zacht, medelijdend en vol teederheid.

Oogenblikkelijk verdwenen de angstige trekken van het gelaat van den jongen. Zijne lippen beefden — zijne oogen vulden zich met tranen. "Ik heb mijn arm gebroken!" snikte hij en daarop biggelden de tranen over zijne wangen.

"O, Richard!" sprak mijnheer Ramsay, terwijl hij zijne hand op zijns zoons voorhoofd legde. "Hoe is dit gekomen?"

"Ik zag geen kans om in een half uur terug te zijn, vader, zonder den ganschen weg hard te loopen; — ik voelde mij hier verkeerd — hij legde zijne hand op zijne borst — en maakte geen haast. Ik ging naar de rivier en viel van een stapel planken bij den zaagmolen."

"Hebt gij een dokter gehad?" vroeg de heer Ramsay angstig.

"Ja, vader," antwoordde de jongen. "Zij bragten mij bij een dokter; mijn arm is gezet."

Mijnheer Ramsay boog zich over zijn kind, zijne hand nog immer met teederheid op zijn voorhoofd latende rusten. Hij zweeg eenige oogenblikken, daarop zich nog meer tot hem overbuigende kuste hij hem, terwijl de woorden over zijne lippen kwamen: "Mijn arme jongen!"

Richard begreep niet juist wat zijn vader met dezen uitroep bedoelde, maar hij gevoelde dat er medelijden, vergiffenis en liefde in zijn hart waren, en dit woog genoegzaam op tegen al zijn lijden, zoodat hij onder het genot hunner warmte en troost al zijne pijn vergat.

"O, vader!" zeide hij, terwijl er zich een lichtstraal op zijn gelaat vertoonde, "heb mij lief en ik zal goed voor u zijn."

Hoe sterk is de liefde toch! Toorn, berisping, vermaning, straf, zij zijn niets in vergelijking daarmede.

Als een scherp zwaard der veroordeeling ging door het hart des vaders deze bede om liefde van zijnen hardnekkigen, eigenzinnigen en wederspannigen zoon.

"Richard" — het was eene maand na den dag dat zijn arm gebroken was, "Richard, gij moet schielijk even voor mij naar mijnheer Baird."

De vader sprak vriendelijk maar op vasten toon. Richard, die las, sloot oogenblikkelijk zijn boek, en naast zijn vader komende staan, wachtte hij met een opgeruimd: "goed, vader!" op de boodschap.

"Ga even met dezen brief naar mijnheer Baird en breng mij antwoord."

"Ja, vader." Richard nam den brief en verwijderde zich van het kantoor met vlugge schreden.

"Liefde is beste medicijn!"

"Ha, goeden morgen!" zeide mijnheer Ramsay, zich omkeerend op het geluid eener welbekende stem, terwijl hij den binnenkomende met een vrolijk gelaat verwelkomde.

"Ik zie dat gij den beteren weg gevonden hebt," bemerkte zijn vriend.

"Ja, dank zij uwe tijdige tusschenkomst," luidde het antwoord.

"Een beteren en gemakkelijker weg tevens. Het schijnt dat een hard woord de voeten van dezen jongen bindt, terwijl een vriendelijk woord hem als de wind zoo vlug maakt."

Wanneer ouders slechts dit ter harte wilden nemen, welk eene verandering zou het teweeg brengen in duizende en duizende huisgezinnen. Hoe gemakkelijk zou het worden de kinderen te regeren! Waar liefde gewillig en vlug maakt dienen toorn, strengheid en het verwekken van vrees slechts om verzet in het leven te roepen. Het is de overmagt van den sterkere, die eene eindeloze tegenkating na zich sleept, en hand aan hand gaat met opstand en alle daaruit voortvloeiende onaangename gevolgen.

DE WEDUWE EN HARE DOCHTER.

O, Moederlief, o! welke heerlijke droomen,
Het is slechts van vreugd, dat mijn tranen nu stroomen:
Mijn vader, hij leefde, ik zag hem daar staan,
En vriendelijk staarden zijn oogen mij aan.

Hij vroeg mij naar 't pad, dat mijn voet had betreden,
Of ik u wel minde, en den Heer had beleeden,
Hij zeide: mijn antwoord behaagde hem zeer,
En fluisterde: „dochter! ras zie ik u weer.”

Maar of hoe veel leed zou de moeder verbeiden,
Zij zag op haar kind, ja, dat moest van haar scheiden,
Want, de glans in het oog en de blos der wang,
Voorspelde 't, haar liev'ling, zij leefde niet lang.

Een zucht zond zij op tot den Heer van haar leven,
„God,” sprak zij, „Gij neemt, maar Gij hebt ook gegeven,
O, schenk Gij mij kracht, verlaat Gij mij niet,
En leer mij te zeggen: „Uw wille geschied!”

't Was nacht — en het meisje, een blos op de kaken,
Sleef zacht, doch de moeder bleef rusteloos waken,
Het boek des levens in de siddrende hand,
Sprak tot haar in taal van 't volzalige land.

Haar dochterken sliep nog, een lach op de lippen;
Doeh eensklaps opent zij vrolijke bliken,
En wendde het hoofd ras, als zoekende om,
En fluisterde zachtjes: „mijn vader! ik kom!”

Het leven vlood heen, ondanks waken en zorgen,
En nauwelijks daagde de volgende morgen,
Zoo kwamen haar vrienden diep treurend bijeen,
En weenden met haar, nu zoo droevig alleen.

Maar moesten de tranen van weemoed ook stroomen,
Zij sprak: God gaf en God heeft ook genomen,
De droevige weduw vond troost in haar lot,
Zij wist wien zij diende, haar kind was bij God.

Naar het engelsch van miss Abbey. ANNA.

SCHRIJF DAAR NIET!

„Schrijf daar niet!” werd eens tot een knaap gezegd,
die met een diamanten ring op de glasruit van het loge-
ment schreef.

„Waarom niet?”

„Omdat gij het niet kunt uitvegen,” was het antwoord.
Er zijn nog andere dingen die volwassenen en kinderen
nooit moesten doen, omdat zij niet uitgevegd kunnen
worden. — Hoe menig hart verlangt naar kennis: een
koud, onvriendelijk, welligt hard woord wordt er gespro-
ken, en de indruk dien dat woord heeft gemakt, is vaak
duurzamer dan het graveersel van de diamant op het glas. —
Deze kan door het breken van de ruit vernietigd worden,
maar een schadelijk woord kan voor altoos in het hart
drukken. — In menig hart en gemoed zijn treurige op-
schriften zoo diep ingegrift, dat gene menschenhand ze ooit
kan uitwischen. Hoe voorzigtig behooren wij acht te slaan
op alles wat wij met woord en daad in de zielen van an-
deren schrijven! — Hoe innig behooren wij God te bidden,
dat het gene andere dan „Woorden der zaligheid” moge
zijn.

T. M. L.

DE WEESKINDEREN.

Toen de vrome Winfried, door den Heiligen Geest ge-
dreven, zijn vaderland en zijne bloedverwanten wilde gaan
verlaten om het Evangelie onder de afgodische Duitschers
en West-Priezen te verkondigen, trachtten zijne vrienden
en bloedverwanten hem daarvan af te brengen en zeiden:
„Blijf in uw vaderland; hier kunt gij ook nog goed genoeg
doen, zoo veel gij maar wilt.”

Maar Winfried antwoordde: „Luistert eerst naar eene
geschiedenis, en oordeelt dan. Voor eenige jaren had de
oorlog de grenzen van ons land verwoest. Een rijk man
trok door de verwoeste streken. Op het gebergte ontmoette
hij een troepje kinderen, geheel naakt en bloot, en zij
knaagden aan de wortelen die zij uit de aarde krabbelden.
Hen ziende, werd zijn hart bewogen en hij vroeg hun:
„waar is uw huis en waar zijn uw vader en moeder?” Zij
antwoordden: „Ons huis is verbrand, en wij hebben geen
vader en geene moeder meer. Zij zijn in den oorlog
omgekomen.” Daarop nam de rijke man de kinderen in
zijn wagen, bracht ze naar zijn huis en gaf hun alles wat
zij noodig hadden; ook leerde hij hun werken en deed hen
onderwijzen in allerlei kunsten en wijsheid. Na eenigen
tijd kwamen de kinderen tot hem en zeiden: „Gij zijt
groot en rijk; maar nog grooter dan uw rijkdom is uwe
goedheid, waarmede gij u over ons ontfermd hebt; maar
zeg ons, hoe wij u noemen zullen?” De barmhartige man
boog zich tot de kinderen en zeide: „Noemt mij vader;
want ik wil uw vader zijn, en gij zult mijne kinderen zijn.”

Toen de vrome Winfried deze geschiedenis verteld had,
prezen allen de goedheid van den rijken man. „Welnu,”
sprak hij toen opstaande: „daar ginds waar mijn hart naar
verlangt, woont een wees geworden volk. Goud en zilver
heb ik niet, maar ik wil hun wat beters geven. Ik wil
hen tot den Vader leiden.”

Daarom trok hij uit naar Deutschland en ons vaderland,
en deed de afgoden weg, en leerde het Evangelie van het
geloof en van de liefde. En zij heetten hem Bonifacius,
d. i. weldoener, en zeiden: „Hij heeft aan ons een goed
werk gedaan.”

T. M. L.

BETER EEN OPEN HAND DAN EEN GEBALDE
VUIST.

In de stad Straatsburg op de markt stond eene boerin
met eijeren. Daar liepen twee jongens, die aan het spe-
len waren, moedwillig de maand omver en ijden schaterend
van 't lagchen voort. Dat zag een andere jongen, en woe-
dend van toorn liep hij met gebalde vuist de beide jongens
na; en die waren reeds in angst. Maar op eenmaal bleef
de jongen staan, alsof hij zich bedacht, keerde zich om
en liep naar huis.

Onderwijl de boerin nog over hare gebroken eijeren
weende, wierp op eens eene kleine hand een spaarpot in
haren schoot uit. Het was de hand van dienzelfden jongen,
die de moedwillige jongens met gebalde vuist had nage-
loopen. En de jongen die eerst met gebalde vuist had
gestaan, maar daarna met dezelfde hand zijne laatste spaar-
penningen gegeven had, was al weer weg, eer de boerin
hem kon bedanken.

Wilt gij weten hoe die jongen heette? Hij heette Ober-
lin en werd later predikant in het Stendal digt bij Straats-
burg. Hij is reeds lang overleden. Maar in het Stendal —
en ver in den omtrek bij Franschen en Duitschers spreekt
men nog van den braven en vromen dominé Oberlin.

T. M. L.

R A A D S E L.

'k Heb menigmaal een brug aanschouwd,
Ver boven eenen donkeren vloed;
Uit paalen heeft zij zich gebouwd,
Terwijl haar hoogte doelden doet.
Het grootste schip met hoogen mast
Zeilt onder haren boog ligt door;
Maar niemand heeft haar ooit belast.
Want liep hij snel, zij bleef hem voor.
Het water vormt haar; zij vergaat
Terstond bij 't droogen van den vloed.

Nu zeg mij waar die brug toch staat,
En waar 'k haar bouwheer vinden moet.

SCHILLER.

ANTWOORD.

De Regenboog.

R E I S L I E D.

Wijd en zijd langs veld en banen,
Slingren zich de ruime lanen
Van des grooten Koning's stad:
Door de bergen, in de dalen,
Zendt zij, als de ster haar stralen,
Zegen uit langs pad bij pad.

Altoos rolt daar koets en wagen,
En de vlugge rossen jagen
Dag en nachten, nimmer moe:
Velen ziet men stadwaarts stroomen;
Andren, ongezind te komen,
Keeren haar de hiel en toe.

Wat toch doet hen dus ontvlieden?
Wat toch zoeken deze lieden?
Op het pad, waarop zij gaan?
Ach, 't zijn dolende gemoederen;
Dwazen, die gewaande goederen
Zoeken op hunne ijdele baan.

Al dat jagen, al dat streven,
Wat voldoening kan 't hun geven?
't Is alsof ze een waterbel
Met de vingers wilden vatten:
Straks zal ze uit elkander spatten!
Moeite en spijt is 't eind van 't spel!

Ziet, met eeuwige gloriekransen
Prikt de God'sstad, om wier tranen
't Licht der eeuwige Waarheid gloort;
En van ieder punt beneden
Opent zich, voor ieders treden,
't Pad naar haar Genadepoort!

Daar zit de onverwelkbre Lente
In hare altijd groene tente,
Rijk met dauw besproeid, ten troon.
Al onze aardse idealen
Zijn daar werkelijkheid, en stralen
In den glans van 't eeuwig schoon.

Wat al schatten, die daar blinken!
Wat al liedren, die daar klinken!
Welk een sabbat, daar gevierd!
Welk een glans om 't hoofd der vromen,
Die zich immer zien ontuomen
De eerkrone, die hun schedel siert!

Ach! hoe lang, hoe lang alreede
Duurt mijn reis! Hoe menig schrede
Heb ik op mijn weg gedaan!
Nogtans zijn, van al die stappen,
Wel de minste langs de trappen
Naar de Heilstad opgegaan.

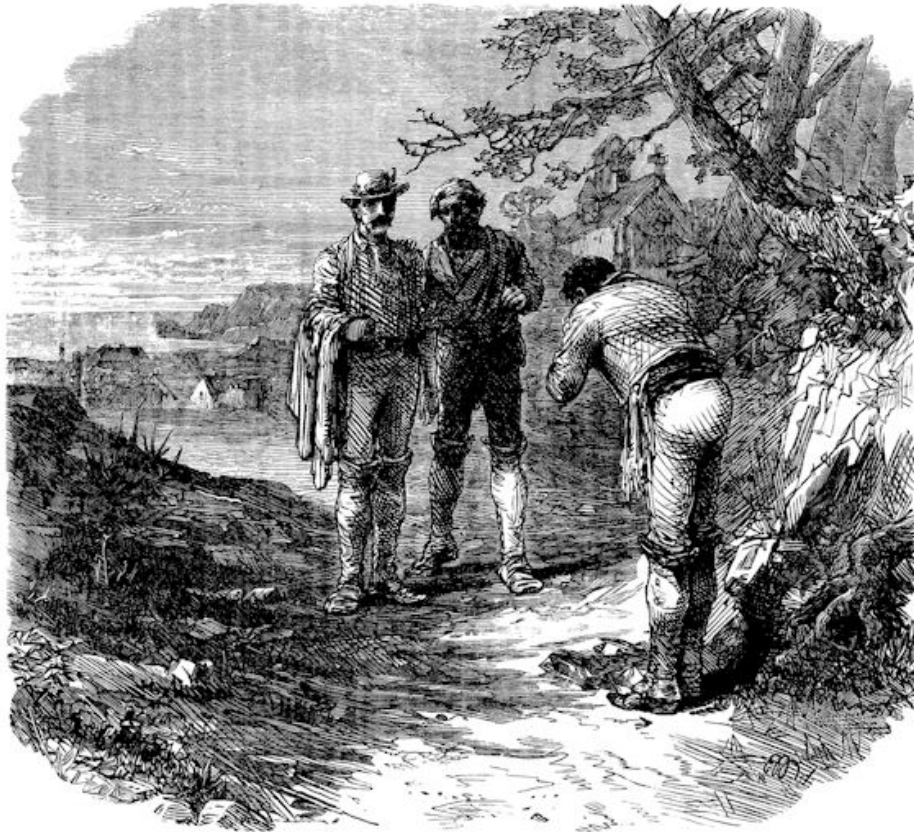
'k Ben vermoeid van de ijdelheden;
'k Smacht naar rust, die hier beneden
Toch maar vruchteloos wordt gezocht.
Ja, naar gindsche rust te streven,
Wordt nu 't doelwit van mijn leven,
't Eindpunt van mijn pelgrimstogt!

Gij, die vrede aan ons verkonddet,
En de stad des vredes gronddet,
Die Ge ons wijd geopend toont:
Leid, Gij Heiland, Heer en Herder!
Leid den pelgrim nu ook verder
Naar de God'sstad, waar Gij troont.

EEN JUIST ANTWOORD.

Eene dame nam hare toevlugt in het belang van een
knaap, die wees geworden was, tot een bekend christelijk
menschenvriend. Nadat hij boven hare verwachting haar
in hare goede voornemens had bijgestaan, sprak zij: „Wan-
neer hij wat ouder is, zal ik nu naam in zijn hart pren-
ten, opdat hij uwe weldaad nooit vergeete.”

„Wacht u daarvoor,” hernam de goede man: „wij dan-
ken de wolken niet omdat zij ons regen aanbrengen. Leer
hem hooger opzien en den Vader dankbaar zijn, die zoo-
wel de wolken als den regen beschikt.”

DE BROEDERS VAN OLMETA.

HOOFDSTUK VII.

Den volgenden dag verliet Luigi Napels. Eene huivering beving hem bij de gedachte aan den strijd, dien hij zou te strijden hebben tegen de vooroordeelen zijner aanverwanten. Welligt zou men hem als balling beschouwen!

Het afscheid van zijne vrienden en Leporelli was droevig; allermeeest de scheiding van hunne jongere zuster Klara, welke aandenken dreigde zijne rust te verstoren. Waren zij het niet geweest, die in Gods hand het middel voor hem werden om hem af te trekken van de bijgeloovige dwalingen, die het gemoed als gevangen houden en het verstand verlagen, om hem op te voeren tot een helder leven, beschenen door die zonnestralen, welke barten ontgloeijen en verlichten? Nu had hij den vrede Gods leeren kennen, als ook de stille vreugd, gelegen in het aanbeddend nederknielen voor Hem, die in de volheid der liefde ons leerde bidden: Onze Vader!

Hij herdacht die zalige avonduren, als alles zoo vredig was, terwijl men nederzat in het profetenkamertje, de Schrift las en de liederen zong! Dit plekje stond hooger in de oogen Gods dan het schoonste paleis, want daar werd de Heer der heeren door de vrome leden des huisgezins aanbedden.

Eenvoud en waardigheid sierde den huisvader als hij met gebogen hoofd en gevouwen handen bad; zijne stem klonk statig en zacht te midden van het ruischen der avondkoelte door de geurige lucht. Nog kende hij woordelijk het gebed, dat signor Leporelli op den dag zijner aankomst had opgezonden; nog wist hij hoe Leporelli na plegtig zwijgen den Heer smeekte den vreemdeling te zegenen, den jongeling door zijne hand herwaarts geleid niet ledig weg te zenden, en bad dat hij en zijne dierbare echtgenoot bekrachtigd mogten worden om een goed woord op de goede plaats te spreken, opdat vele zielen door Gods genade mogten worden gewonnen voor den Heer Jezus.

Dien avond vergat Luigi niet; vriendschap en vertrouwen vormden

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

een sterker band tusschen deze vrienden dan gewoonlijk menschen aan menschen verbindt, een band sterker dan dood en graf; — diep werd de scheiding door allen gevoeld.

Des morgens vroeg ving Luigi de reis aan. Na een hartelijk vaarwel, viermalen herhaald, bragt hem Leporelli naar de haven. Het was een schoone dag, Luigi stond op het dek en vergeleek de verwarmende zon en de blaauwe lucht bij de helderheid en den gloed, die in zijn vroeger zoo onbuigzaam koud en dor hart waren ontstaan — veel heerlijker nog was dit inwendig leven. „Ja,” zoo sprak hij, „de leeddragenden hebben eene rustplaats van hunne zorgen in den vaderschoot, en ontvangen van den Vader zelf een antwoord vol liefde en vrede; juichende in dezen nieuwen heilstand roept mijn hart tot God die leeft!”

Het hoera der bootslieden bij 't anker ligten waarschuwde Leporelli dat hij het vaartuig moest verlaten; menig goed woord spraken de beide vrienden tot afscheid, terwijl Luigi den dag waarop hij te Napels kwam, den gezegendsten zijns levens noemde.

De reis was kort, en toen Luigi voet aan wal zette op zijnen geboortegrond, knielde hij neder niet ver van de plek, waar hij vroeger wraak zwoer in het digte bosch. Nu wilde hij zijn leven niet der wrake, maar den Zaligmaker wijden, die zich genadig aan zijne ziel had geopenbaard.

Vier maanden geleden had hij die plaats verlaten met den bloeddorstigen wensch naar moord in zijne ziel; nu had diezelfde ziel vrede gevonden met God en menschen. Hoe dierbaar was hem de geboortegrond! de bloemengeur sprak van huis, van TE HUIS. Ware het niet de droeve herinnering aan Enrico, die hem kwelde, Luigi zou volkomen gelukkig zijn geweest. En toch was de dood des broeders zijn leven geworden, want daardoor had hij Corsika verlaten om meer dan een broeder te vinden, Hem die de hoop, steun en gids zijns levens zou worden — den Zaligmaker.

Op nieuw schrikte Luigi bij het naderen van het vaderlijke huis; zijne laatste woorden aldaar gesproken waren deze: „als ik wederkom, heb ik Enrico gewroken.”

Hij behoefde de gedachte aan zijn goed regt, het genot van het verkregen, de bewustheid des nieuwen levens, waarin hij zijne betrekkingen hoopte te doen deelen, om niet te versagen; de vrees werd gestild,

terwijl hij gevoelde dat wat ook geschieden mogt, zijn alomtegenwoordige Vriend alles wèl zou maken en hem zou steunen.

Alles was stil in huis, want zijn vader was op 't veld en de arbeiders druk aan 't werk voor allerlei herfstzaken. Luigi kon zich geene reukenschap geven van die doodelijke rust; hij luisterde en hoorde nu in de verte allerlei stemgeluid; hij herinnerde zich den zang van den wijnoogst, misschien was het de laatste groote dag; hij had gelijk in zijne veronderstelling; op den weg ontmoette hem een tal oude vrienden; zijne oude liefde voor hen leefde op, terwijl een stil gebed opging tot God, dat de Heilige Geest hunne zielen mogt brengen tot den Heer.

Het gezigt der omgeving was zeer vrolijk op dezen laatsten oogstdag; maar waar was Enrico? waar was de gebroekene van hart, Maddelena? De stoet kwam aan, door muzik begeleid, door wijngaardloof bekransd; alles ademde geluk. Luigi bezag het, staande achter een digten struik. Hij ontwaarde weldra beide ouders; onmiddellijk herkenden zij den zoon, en na de eerste omhelzing was de eerste vadersvraag: „Zeg mij mijn zoon, op welke hoogte hebt gij Carlo Ricardo verslagen?”

Het moederlijk gelaat werd zoo mogelijk bleeker dan te voren; de moedersmart sterft niet en verlaauwt niet; — doch tranen zoo haastig door de jeugd geschreid schijnen den ouden ontzegd; haar leed bragt in de oude oogen geen vocht, haar leed zoo haar stil ten grave slepen.

De vader stond met gekruiste armen in afwachting van het wraakverhaal, als verbeidde hij een geluk.

Luigi naderde de moeder met eenige schreden, strekte de regterhand uit en sprak: „Ik dank God, dat deze hand rein is van bloed. Ik heb de straf van Carlo Ricardo aan dien God overgelaten, die gesproken heeft: Mijne is de wraak.”

De tijdig zijner terugkomst had zich verspreid, velen kwamen om het verhaal der wrake te hooren, en meer dan een, verbaasd over deze laatste woorden, toonde duidelijk zijn afkeer van de nieuwe gevoelens, welke de wraakoefening hadden belet.

Wie zal de verontwaardiging des vaders schetsen over hetgeen hij noemde zijns zoons laffe handelwijze! „Ik vloek u niet, omdat gij mijn zoon zijt, maar mijn wensch is dat gij mij niet meer nadert; daar gij, o jongeling! de wet der wraak ongehoorzaam waart, of welligt zeggen zult die niet te kennen, zoo zal uw oude vader haar vervullen; vrouw, bereid mij wat mij noodig is; ik ga.”

Luigi durfde niet spreken. Hij wist dat de vader nu niet hooren zou, maar hij volgde de bedroefde moeder, en zijn gelaat met de handen bedekkende, bad hij en vraagde den Almagtige het vaderhart te verzachten en hem te bewaren voor deze zonde der wraak. Plotseling valt hem in, dat de vader niets weet van het gebeurde met Carlo en zijnen toestand. Met moeite vond hij bij zijn vader gehoor.

„Vader, ik vrees dat hetgeen ik te zeggen heb uw toorn tegen mij zal vermeerderen, maar ik moet u zeggen, dat ik in Napels de wijsheid heb geleerd, door welke ik den God die mij gemaakt heeft alléén aanbid gelijk zijn Zoon Jezus Christus, die mij uit genade door zijn bloedig offer zaligt. Om deze gave te ontvangen behoeven wij geene heiligen, noch madonna's, maar ons offer moet zijn een verbroken hart vol berouw over de zonden, welke wij nederleggen aan den voet van het kruis, sprekende: Heer, wees mij zondaar genadig.”

Martinelli waande zijn zoon krankzinnig, en vraagde wat dit alles te maken had met zijn pligtverzuim.

„Wij moeten,” was het antwoord, „de boosdoeners aan God en de wetten des lands overlaten; daarbij is hij, wiens leven gij zoekt, mijn vader, welligt nu reeds voor den registerstoel des eeuwigen Regters; eene kleine week geleden lag hij te bed in het hospitaal; een val in de bergen, alwaar hij mij trachtte te ontvlugten, heeft hem kreupel gemaakt.”

„De heiligen geloofd en gedankt!” antwoordde de wraakgierige vader. De mau had een groot leed doorstaan, maar nu bleek het, dat zijne godsdienst geenszins vrede, vergeving en goedheid wist in te storten, maar hem wraak, boosheid en haat voorschreef. Daarom kon hij de heiligen danken, dat zijn vijand krank was, terwijl de zuivere godsdienst leert liefderijk en traag tot toorn te zijn, ja zelfs vijanden te vergeven.

De grijsaard verbljdde zich dat Ricardo straf ontving, en gelastte zijne vrouw de toebereidselen te staken, aangezien de reis was uitgesteld.

De volgende dag was diep treurig voor Luigi; hij bezocht Maddelena, en vond haar even strak en verslagen als bij zijn vertrek; zij groette hem vriendelijk doch koel, want ook zij had vernomen, dat Luigi de nieuwe gevoelens was toegedaan en Carlo niet had gestraft; wie hem ontmoette, ontzegde hem den warmen groet en stelde zich tevreden met een ijskoud goeden dag!

De toorn van Maddelena was groot. Hij had de wet der wraak

(want dit was wet geworden) durven schenden en had haar verloofde niet gewroken. „Nu,” zeide zij in hun kort onderhoud, „zal ik haast maken met mijne intrede in het klooster van la Madonna dei Dolori, en wil volgens mijn pligt ijverig bidden, dat zijne ziel eenmaal door de tusschenkomst der maagd in de eeuwige tabernakelen worde opgenomen.

Luigi deelde haar de eenvoudige waarheden mede, die hij van mevrouw Leporelli had ontvangen; hij had ze ingedronken; zij integendeel bleef daarvoor doof, en toen vader Jachino eene boodschap binnenbragt van de abdis, verliet haar Luigi. Enkele dagen later trad de verdoolde jonkvrouw in het klooster.

Luigi zocht twee zijner vorige vrienden op en trachtte hen te overreden met hem zamen te komen in de onderaardsche gangen, waar hij wraak had gezworen. Allen kwamen in den bepaalden nacht. Toen allen gezeten waren nam Luigi uit een zak een stuk wit linnen, waarop met roode letters te lezen stond: „Mijne is de wraak, Ik zal het vergelden, spreekt de Heer.” Deze spreuk stelde hij op de plaats, waar de bovenkleeding zijns broeders in de vorige zamenkomst had gehangen. Alzoo stonden die woorden voor allen te lezen, waarna Luigi den Bijbel opende. Op dit oogenblik trad zijn bloedverwant Nicoli binnen, en beantwoordde den verbaasden blik van Luigi door te zeggen: „Ik kom om te vernemen welk ding in uw gemoed de plaats der wraak heeft ingenomen; ik ken uwen moed, uwe liefde voor den armen Enrico, weshalve ik zeker ben, dat gij niet ligtelijk of zonder grond uw voornemen van wraak zoudt opgeven.”

Luigi deed zijn reisverhaal, verhaalde hoe hij wraak had gewild, vervolgens zijne ziekte en zijne opname in den liefdevollen kring der Leporelli's. „In hun huis,” zoo ging hij eenvoudig voort, „leerde ik mijzelf kennen. Menigmaal noemt men zichzelf een zondaar, doch daar leerde ik de beteekenis en de schuld der zonde kennen. Mijn vertrouwen in de Maagd gaf mij vrede noch vreugde, totdat ik op het ziekbed nedergelegd, in den door de liefderijke Voorzienigheid aangewezen kring heb mogen leeren alle hoop eeniglijk te stellen op den gekruisten en verheerlijkten Zaligmaker.

„Mijn leven was zielloos, doelloos, hopeloos. Ik had geen Jezus, geen hemel, althans niet zonder een eindeloos vagevuur; nu heb ik gewetenrust en ben vol vertrouwen op Hem die mij lief had en voor mij stierf. Ik wandel aan de stille waterbeken, langs welke de Herder der schapen beloofd heeft hen te leiden, die zijne stem kennen. Hij brengt mij in grazige weiden naar zijn woord, hetwelk 't eerst uit dit boek mij tegenklonk.”

Nicoli luisterde met bewondering, en voordat hij nog had uitgesproken nam hij zich voor, ook zelf datgene te zoeken, hetwelk zijn bloedverwant zozeer tot verandering had gebragt.

Het lezen ging voort, en eer zij scheidden, behoefde Luigi niemand uit te noodigen om terug te komen, want allen uitten den wensch op nieuw Gods woord te mogen hooren.

HOOFDSTUK VIII.

Wij verlieten Carlo Ricardo te bed in het hospitaal te Napels onder de zachte verzorging van mevrouw Leporelli, die ziel en ligchaam beide wist te heelen. Zoodra hij als herstellende werd ontslagen, nam zij hem in haar huis, waar zij het gestrooide zaad hoopte te zien rijpen; hem werd de kamer gegeven, waarin Luigi zoo oneindig veel had ervaren.

Oppassers en doktoren hadden alles gedaan wat zij konden, doch zelfverwijt en diepe droefheid over zijne schuld konden zij hem niet ontnemen. Hij was veel aan mevrouw Leporelli verschuldigd, want zij had hem overtuigd, dat zijne tranen van opregt berouw, zijne gebeden, welke hij opzond tot den Almagtige, om Christus' wil door Hem waren aangenomen, die gesproken heeft: „Een gebroken geest zal Ik niet verachten.” Eindelijk bijna hersteld, ofschoon de sporen der wonden nog dragende, maar ook den zegen genietende door mevrouw Leporelli verkregen, openbaarde Carlo Ricardo met geroerde stem zijn voornemen om zijnen wandel naar het ontvangen licht in te rigten; hij wilde Luigi opzoeken, hem helpen de lasten te torschen, welke op diens schouders rustten, en aldus hem te toonen, dat hij van zijne schuld bewust, alles wenschte te doen om die zonde zoo mogelijk vergeven te zien.

„Ik gevoel,” zoo sprak hij tot mevrouw Leporelli, terwijl hij de handen vouwde, „dat mijn Zaligmaker mijne smart en mijn berouw heeft aangenomen; behaagt het Hem mij iets zwaars op te leggen, waarin mijn geloof wordt op de proef gesteld, zoo kan ik het in zijne kracht ontvangen als de kastijding eens vaders, en in den storm zal ik de stem des Meesters vernemen, die spreekt: „Ik ben het, vrees niet.”

Mevrouw Leporelli uitte hare vreugde over zijn voornemen. Er werd besloten dat hij naar Corsika zou gaan, om zijn plan betreffende Luigi uit te voeren. Krachtig in zijne goede voornemens begaf hij zich op reis.

De lente was in zomer veranderd; het was stil geweest in het dorp Olmeta. De vroomheid en smart van zuster Agatha (Maddelena) was op aller lippen, en de edele gedragingen van Luigi Martinelli zouden luider zijn geprezen, indien niet pater Jachino alles in het werk had gesteld om de bewoners van Olmeta tegen hem op te zetten.

Hij trachtte den vader van den zoon gescheiden te houden, ofschoon Luigi menigmaal bewijzen gaf van zijne kinderlijke liefde.

De priester wist dat Luigi en zijne vrienden, vijf in getal, de gewoonte hadden te zamen de Heilige Schrift te lezen, en dat de neef van Luigi, Nicola, de mis sedert dien tijd niet meer bijwoonde en de biecht verzuimde; dit bewees volgens den priester zamenzwering en verraad. De burens konden wel is waar de lafheid van Luigi, zoo als zij het noemden, niet begrijpen, waardoor hij zijn vijand niet had verslagen, maar de eerlijke openheid die hij betoonde, zijne zorg voor krank en bedroefden, hadden hem de achting verworven; want ellende en kommer vonden bij hem een troostwoord en eene helpende hand.

Deze „nieuwe mode" om het land door te gaan goedgeoede, gelijk men het noemde, was iets nieuws. Hij volgde het voorbeeld van mevrouw Leporelli, maar de eigenlijke drijfveer was een hart dat genezen was geworden van zijne wraakgierige driften en nu die stemming in alles toonde. Behalve Nicola was de moeder van Luigi de eenige, die luisterde naar Gods woord, en dat wél zoo als teedere moeders doen, enkel om den lezer; echter beefde het kinderhart van vreugde als zij bij de eene of andere uitspraak van Johannes uitriep: heerlijk als dit waar is! Luigi bleef lezen, hopen dat de Heer zijne gebeden verhoerende, de dierbare moeder in de waarheid zou leiden.

Het geschiedde op eenen kalmen zomeravond, dat Luigi met zijne vrienden nederzat onder de schaduwrijke boomen, terwijl de maaijers huiswaarts keerden en de arbeiders uit den wijngaard hunne geiten opzochten, om haar de uitgeknipte bladeren te geven. Het plekje was uitgezocht. Ver voor hen uit zag men de blaauwe zilverstreep der Middellandsche zee, terwijl de afstand een zinbedrog schiep, als groeiden de oljven vlak aan haren zoom; de notenboomen stonden in volle pracht; duizende bloemen ademden de liefelijkste geuren; duizende zingende insecten vervulden de lucht, terwijl de vurige vliegjes vrolijk gonsten als waren zij starren van minderen rang door de aantrekkelijkheid der aarde uit de hoogere sferen gelokt.

Daar daalt de avond. Allerlei kleuren wisselen zich af om het uitgebreide landschap, nu goudgeel, dan rozenrood, dan weder geschakeerd; een zacht geluid doet zich hooren, welligt het avondlied der schepping door elk schepsel in zijne eigene taal den Heer der schepping toegezongen! Daarna zouden zij inslapen in de harten der bloemen, hun als zachte donzen bedjes gespreid. Naarmate het donkerder wordt ziet men het ontsteken der lichtjes in de naburige hutten en het gezang van het terugkeerend landvolk wordt allerwege vernomen. Boven dat alles uit klinkt luid en streng de kloosterklok; daar zwijgen alle stemmen, daar knielen alle kinderen en onder hun ave Maria lispelend uitgesproken, verheft zich de avondster.

„Welk een heiligen en zachten indruk ontvangt men hier!" zoo spreekt Luigi tot Nicola. „Men gevoelt dat God de éénige Heer is en men Hem alléén moet dienen — al leefden wij een dubbelen levenstijd, al ware elke gedachte een danktoon, nog zou de tijd te kort zijn om onzen Schepper te prijzen." Alzoo pratende en wandelende kwamen zij te huis.

Toen die beiden den volgenden morgen naar hun zomerpaleisje gingen in de vrije lucht, ontmoette hun een man in begordeld reisgewaad. Hij zag zeer vermoeid en boog zich nederig op italiaansche wijs voor Luigi. Het was Carlo Ricardo, die schijnbaar hem niet durfde aanzien.

„Spreek gij met hem voor mij," zeide Carlo tot Nicola. „Zeg hem dat ik gekomen ben in naam van den vriendschapsbond, welke allen omstrent, die Jezus liefhebben. Ik zoek — en ik mag ootmoedig erkennen — ik vond vergiffenis in het kruis des Heeren; — ik ben gekomen om dat gedeelte van mijn leven, hetwelk ik overhoud van mijne dagen, den Heer te wijden, Hem te aanbidden, dien ik zoozeer heb beleedigd. Indien Luigi van mij onwaardige gediend wil worden, geen hond kan trouwer zijn voor zijn meester dan ik met 's Heeren hulp zijn zal voor hem. Bij nacht en bij dag, in droefheid, in ziekte, ter zee of te lande, overal hoop ik mijn berouw en mijne bereidwilligheid te toonen."

Dit zeggende bedekte Carlo zijn gelaat om de aandoening te bedekken, die hem te sterk werd.

Luigi was diep getroffen; in den geest van den Christen, die weet hoe veel hem is vergeven, sprak hij: „Zal ik vergeving terughouden waar

de Christus ze schenkt? Ik neem uw aanbod aan; ik wil geloof slaan aan uw voornemen om het verledene te herstellen — ik doe meer — ik schenk u mijn vertrouwen."

Gedurende vele maanden bewees het gedrag van Carlo de waarheid van zijn berouw. In blijde en droeve dagen, altijd was hij de medgezel van Luigi. Hij stond steeds op de plaats waar de arbeid 't zwaarst was, en wilde zijnen patroon, zoo als hij hem noemde, alles gemakkelijk maken. Zag Luigi vermoeid of bleek, onmiddellijk rees bij Carlo de vrees op, of hij ook zelf iets deed wat hem kon worden gespaard.

Er moest echter nog iets gebeuren, waardoor de scheidsmuur tusschen hen beiden ten volle zou worden geslecht. Om bezigheden begaf zich Luigi naar Sardinië; en ofschoon de van ouds beruchte rooverbenden aldaar schier zijn uitgestorven, huizen er nog enkelen, die niet schroomden de vraag om geld met bedreiging des doods te verbinden. Dit was de ervaring van Luigi. Carlo vergezelde hem; hun arbeid geëindigd zijnde keerden zij over eene vlakke terug langs welke digt geboomte was geplant; van uit de struiken traden twee Enakskinderen te voorschijn, die hunne beurs eischten; bij hunne weigering legde de eene zijn pistool aan op de borst van Luigi, welke aanslag Carlo wist af te keeren door zich tusschen de beide te werpen, zoodat de booswicht achterover viel.

Carlo was zoo blijde zijn vriend het leven te hebben gered, dat hij zijne eigene wonde niet bemerkte, hem door het pistoolschot aangebragt, doordien 't wapen afging toen de man viel. De roode stroom, die hem langs den schouder liep, was hem, zoo verklaarde hij later, het aangenaamste wat hij ooit zag; want zoo drukte hij zich in zijne gesperde taal uit: „Het was alsof mijne zonde wegstroomde in mijn bloed, dat vloeide voor Luigi."

Van dien tijd af waren die beiden inniger dan ooit verbonden. Zij leerden uit het dierbaar bijbelboek, dat gerechtigheid een volk verhoogt, en men daar waar de bijbel een gesloten boek is, verwachten kan dat de zonde schaamteloos wordt gepleegd. Luigi en Carlo werden als vreemdsoortige menschen beschouwd, en daar zij volhardden in het lezen heeft pater Jachino een bevel uitgevaardigd, dat diegenen zijner schapen, welke dat boek lezen, in den ban zullen worden gedaan. Doch niettegenstaande deze bedreigingen hebben enkele gezinnen Luigi verzocht, als hij aan de Leporelli's te Napels schrijft, een paar dezer afgekeurde boeken te ontbieden. Op deze wijze mag men hopen, dat in Corsika dat zaad wordt gestrooid, hetwelk vrucht brengt voor het koninkrijk Gods.

Luigi en Carlo zijn onafscheidbaar; beiden gevoelen hoeveel genade hun is geschied; en zij arbeiden zamen, elkander sterkende in de kracht en in de liefde Gods. Zij bidden om de gaven uit hun Vaders hand, gedenkende dat de wolk der smart, eenmaal over hen uitgespreid, een zilveren rand had, eene genade bragt waardoor zij leerden voortgaan van licht tot licht, van kracht tot kracht, zoekende de stad niet met handen gemaakt, welks kunstenaar en bouwmeester God is, eeuwig in de hemelen.

Naar het Engelsch.

TE LAAT.

Voor eenige jaren stierf bijna plotseling op een dorp in Zuid-Holland het eenige zontje van een aanzienlijk man. Sprakeloos stond de vader bij het lijk van zijn kind, totdat hij op eens zich voor het voorhoofd sloeg, en luidkeels uitriep: „O, had ik hem maar bidden geleerd!"

T. M. L.

ZONDAGSCHOOL-STATISTIEK.

ITALIë. — De eerw. Mille geeft een zondagschoolblad uit, dat reeds in 1000 exemplaren wordt verspreid.

GRIEKENLAND. — Het is nu zes jaren geleden dat de eerste zondagschool in Griekenland werd gesticht. De eenige te Athene bestaande, telt nu bijna honderd leerlingen, meest geboren Atheners, van 6 tot 16 jaren oud. De eerw. Dr. Kalopothakes die haar leidt, hoopt eene kapel voor die school en ook voor godsdienstoefening te bouwen. Drie zijner zondagscholieren, jongens van elf tot zestien jaren, zijn tot de kennis der waarheid gebragt, en gelijk hij hoopt, tot zaligheid bekeerd. Zij worden nu opgeleid tot bijbelkolporteurs op Kreta. Dezelfde leeraar geeft ook een net geïllustreerd blad voor grieksche zondagschool-kinderen te Athene in het licht, onder den titel van Ephemeris Tōn Paidōn (Dagblad voor kinderen). Hiervan verschijnen maandelijks 3000 exemplaren, van welke er 2000 verkocht worden. Het is uiterst goedkoop.

T. M. L.

BAKERKINDERTJES.

Hebt gij wel ooit zulke bakerkindertjes gezien? In Noord-Amerika onder de Indianen, en wel de dusgenaamde Roodhuiden, vindt gij ze. De indiaansche moeders hebben veel zorg voor hare kindertjes. Voordat zij geboren worden, maken zij voor hen bedjes gereed, zoo als gij er twee of bovenstaand plaatje ziet afgebeeld. Denk niet dat die bedjes of wiegjes niet gemakkelijk zijn. Men zou voor dat klimaat waarlijk niet iets beters kunnen verzinnen. Op eene gladgemaakte plank maakt de moeder van huigzame takken eene soort van kooi, bijna in den vorm van het ligehaam des kinds. Deze kooi is van binnen overvloedig voorzien van mos en eene soort van zeer zachte wol, die het land oplevert. Hier wordt het kindje nu ingebakerd, en hoofd en beenen goed in doeken en dekens gewikkeld. Van boven aan de plank is eene riem, waarbij de moeder het kind draagt. Zij slaat die riem over het voorhoofd, schuift vervolgens de wieg achter op den rug, en zoo kan zij onvermoed het kind dragen. De windelen en dekens van die „kindernestjes“ (zoo noemt men ze in de volkstaal) zijn met de grootste zorg bewerkt en opgewerkt met koralen van allerlei kleur en paarsen, zoodat zij soms zeer kostbaar zijn. Ook de riem is met smaak versierd, en de mutjes op de hoofden der bakerkindertjes zijn zeer fraai de moeders in de bosschen werken, staan de nestjes op kleinen afstand tegen de boomen; daar vergeet de moeder ze niet, maar spreekt ze toe en gaat ze somwijlen liefkozen en voedsel geven. Geen grooter droefheid dan wanneer zulk een kind sterft, als de moeder nog heidin is. Gelukkig zijn er nu reeds vele moeders die hare kinderkens hebben leeren opdragen aan Hem, die gezegd heeft: „Laat de kinderkens tot Mij komen.“ en die ze zoo gaarne zegen. Kent gij Hem?

T. M. L.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JULIJ. EERSTE WEEK.

Izaks huwelijk. — Gen. 24.

Na den dood van Sara, op 127-jarigen leeftijd, en hare begraving in den akker van Machpela, die tegenover Mamre lag, door Abraham gekocht van Efron den Hethiet tot eene erfgraving, aan welke geschiedenis het 23ste hoofdstuk van Genesis is gewijd, lezen wij in het volgende hoofdstuk het omstandig verhaal van de verloving en het huwelijk van Izak met zijne nicht Rebekka (de dochter van Bethuel, kleindochter van Nahor, den broeder van Abraham).

Wat in dit verhaal allereerst in het oog springt is de getrouwe zorg van God tot in de kleinste bijzonderheden, waarmede Hij den weg van Eliëzer (hoogstwaarschijnlijk toch is de knecht, de oudste van Abraham's huis, regerende over alles wat hij had,“ geen andere dan de in hoofdstuk 15: 2 vermelde Damaskener Eliëzer), voorspoedig maakt, en hem, den onbaatzuchtigen en vromen bezorger van Abraham's huis, in staat stelt de van God bestemde huisvrouw voor den zoon zijns heeren op duidelijke wijze te onderscheiden. Niet te vergeefs heeft Eliëzer om wijsheid van God gevraagd bij het naderen van het doel zijner reis. Dit toch was het wat hij deed toen hij bad tot den Heer, vs. 12 en vv. Men wachte zich niet zucht tot nabootsing hierin eene grond te vinden tot het vragen om een teeken uit den hemel om des Heeren weg te leeren kennen. Eliëzer ontving wat hij begeerde, nog eer hij geëindigd had te spreken; doch wij vinden bij hem niet de overhaasting en het gemis aan kalme overdenking, die gemeenlijk worden aangetroffen bij hen, die teekenen begeerende en deze ziende geschieden, nu meenen dat van een nader opmerken geen sprake meer kan zijn. Eliëzer vinden wij „stilzwijgende om op te merken of de Heer zijnen weg voorspoedig gemaakt had, of niet.“ Dit is de gewenschte gemoedstoestand van hen, die waarlijk des Heeren weg

wensen te bewandelen; zij zullen de verhooring van hun gebed duidelijk ontvangen.

In den grijzen aartsvader zien wij den man vol geloof, verwachende de beloften des Heeren, waarbij Hij hem gezwooren heeft: aan Uw zaad zal ik dit land (Kanaän) geven. Laat hij Eliëzer plegtig zweren, dat deze voor Izak geen vrouw zal nemen uit de dochteren der Kanaänieten, maar eene uit zijne maagschap, in elk geval eene semitische, niet minder moet hij zich wachten immer zijnen zoon naar Mesopotamië terug te brengen. In het land der belofte moet Izak blijven wonen, en op grond van de ontvangen belofte is het Abrahams vaste overtuiging, dat God zijnen engel voor het aangezicht van den getrouwen dienstknecht zenden zal. Zij is hem het onderpand, dat de zegen des Heeren rusten zal op deze poging, waartoe geen andere drijfveer hem dringt dan de vreeze van zijnen naam. — Het eedzweeren met de hand onder de heup is nog bij de Bedouinen in zwang; welligt is dit een overblijfsel van de aartsvaderlijke overlevering.

In Eliëzer vinden wij het beeld van den getrouwen bezorger van Abrahams huis. Hoe velen zijn er niet, die vertrouwen genieten, doch blijken geven dit niet waardig te zijn. De belangen van zijn heer zijn de zijne geworden. Met welk eene nauwgezetheid zien wij ze hem behartigen, en in welk eene stille afhankelijkheid van den wil van God. Voorzeker een schoon en treffend voorbeeld in onze dagen voor allen, die in eene ondergeschikte betrekking geplaatst zijn. Indien ieder, die daartoe geroepen is, van deze waarheid overtuigd was, dat hij daarin geplaatst werd niet ten gevolge van een onregtvaardig noodlot, maar door den Heer zelf, hij zou zich gelukkiger gevoelen dan hij menigmaal is. De vrijheid en gelijkheid, welke in onze dagen worden gehuldigd, zijn niet uit God. Rang en stand in de maatschappij zijn door God gewild; die aanzienlijk is achte hem niet minder die een dienstknecht is; maar de dienstknecht versacht zijn heer niet, omdat hij de meerdere is. In Gods oog zijn allen, aanzienlijken zoowel als geringen, evenzeer zondaars die, tenzij zij verzoend zijn door het dierbaar bloed van Christus, voor zijn aangezicht niet kunnen bestaan. Maar ieder wordt geroepen om rekenschap te geven van zijn rentmeesterschap, zoowel de aanzienlijke als de geringe, en hierin zal hij loon vinden, dat hij in datgene wat hem werd toevertrouwd getrouw bevonden worde. — Niet hij die zichzelf verheft is de meeste, maar hij die zichzelf de minste acht. Eliëzer, de oudste van Abrahams huis, regerende over alles wat hij had, acht het eene eer Abrahams knecht te zijn (v. 34).

In Laban missen wij al aanstonds de ware godsvrucht. Reeds hier komt zijne hebzuchtige geardheid aan het licht, waarvan hij later overvloedig blijken gaf. Wat hem allereerst aantrekt zijn de geschenken, waarmede Rebekka begiftigd was (vers 30).

Rebekka is een schoon voorbeeld van nederigheid en dienstvaardige liefde. Zij bewijst eene dienst, — en geene geringe, wanneer men bedenkt dat kemelen die verscheidene dagen niet gedronken hebben, hetgeen zij zoo als men weet geruimen tijd kunnen volhouden en hen voor de togten door de woestijn bij uitstek geschikt maakt, niet aanstonds gelescht zijn — ongevraagd en met den meesten ijver en spoed. Mogt het meer navolging vinden! Zij aarzelt evenmin in het bewijzen van eene dienst als in het nemen van het besluit, om den dienstknecht van Abraham zonder uitstel te volgen. Vastheid van karakter is een sieraad in eene vrouw; doch menigmaal wordt voor vastheid van karakter gehouden wat niet anders is dan eene zekere weinig bekoorlijke mannelijkheid, die der vrouw niet besaamt en altijd ten koste is van ware teederheid.

Vs. 63. „Izak was uitgegaan om te bidden in het veld.“ Voorzeker heeft hij de belangen, die hem zoo na aan 't hart lagen, voor zijnen God neêrgelegd. Gelukkig hij, die de stilte der afzondering niet schuwt, maar gewoon is die op te zoeken, om daar voor zijn God neêr te knielen en al wat hem drukt aan zijnen Vader in de hemelen toe te vertrouwen. Wat hem ook in dit leven overkome, hij staat nimmer alleen, want de Heer is aan zijne rechterhand, en hoe moeilijk de weg ook zij, aan wijsheid zal het hem niet ontbreken.

v. W. v. D.

JULIJ. TWEEDE WEEK.

Jakobs vlugt. — Gen. 28 en 29: 1—13.

Nadat Jakob door list de zegening der eerstgeboorte van zijnen vader had ontvangen, werd hij genoodzaakt door de granschap van zijn broeder Ezaü het ouderlijke huis te verlaten en te vlugten naar zijnen oom Laban. Daar zou hij zich eene vrouw nemen, doch zich wel hoeden voor de dochteren van Kanaän, onder welke Ezaü twee vrouwen gekozen had, die voor Izak en Rebekka waren eene bitterheid des geestes.

Op zijne reis geeft Izak hem nog een zegen mede. Het is de zegen van Abraham, de zegen, die aan den eerstgeborene toekom, welken Izak geheel bewast op den jongste doet rusten, wetende dat hij, de mindere, naar het woord des Heeren, over den meerdere, Ezaü en zijn zaad, zou heerschen. — Aldus toegerust komt hij na 3 of 4 dagreizen aan eene plaats genaamd Luz, gelegen in het ge-

bergte van Efraim, op den weg van Jeruzalem naar Sichem. Daar bereidt hij zich onder den blooten hemel een nachtleger, hetgeen zonder nadeel voor de gezondheid door reizigers in het Oosten kan geschieden. Wat al gedachten zullen op dezen weg in zijn gemoed zijn opgekomen! Het vlugten uit het ouderlijke huis, waarin zijn leven niet meer veilig kon geacht worden, zou op zichzelf reeds oorzaak genoeg tot droefheid hebben kunnen uitmaken; doch niet weinig werd zij vermeerderd door het smartelijk gevoel, dat hij zelf de oorzaak van deze verwijdering was. En nu gaat hij alleen eene geheel onbekende toekomst te gemoet. Wel was zij hem niet onzeker, wanneer hij gedachtig was aan den zegen, dien zijn vader hem had medegegeven. Tot versterking van zijn geloof verscheint hem nu de Heer in een droom. In dien droom wordt de verbinding tusschen hemel en aarde, en in het bijzonder met de plaats waar de arme vlugteling ligt te slapen, dreefvoerdig voorgesteld: de ladder, niet te kort om op de aarde gesteld zijnde met haar opperste aan den hemel te reiken; de engelen Gods, welke in getale als boden Gods daarbij op en neder klimmen; opklommen namelijk als onzichtbare medereisgenooten van hem, berigt gevende en zijne gebeden overbrengende; en nederdalende als hemelsche bewakers, uitdeelaars van een zegen Gods. Eindelijk Jehova zelf, staande aan het boven-einde van de ladder, van nu aan ook aan Jakob gepreparaard als zijn Bonds-God, gelijk Hij het was geweest van Abraham en Izak (Lange).

En de Heer sprak met Jakob in dit nachtelijk gezigt; en ook uit zijnen mond wordt de belofte herhaald aangaande het land waarop Jakob zich ruste had nedergelegd; zijne zal het wezen en zijnen zede. Maar niet alleen dit; ook op zijne verdere togten verre van het huis zijns vaders zal de Heer met hem zijn, en onder zijne hoede zal hij niets te vreezen hebben; ja meer nog: Jakob zal in dit land wederkeeren, en welke bezwaren hij ook moge ontmoeten, de beloften Gods zullen zekerlijk aan hem vervuld worden. Welke eene vertroosting voor den van zorg en schuld vermoeden banneling! Merken wij tevens op Gods rechtvaardigheid, die Jakob de straf voor het gepleegd bedrog doet dragen, maar hem tevens vertroost en bemoedigt door de herhaalde verzekering van die beloften, in welke vervulling hij had geloofd, doch die hij door aardse middelen had willen verhaasten.

De uitroep van Jakob bij het ontwaken is die van heiligen eerbied. Daaraan ontbreekt het maar al te zeer in onze dagen. Het is bij Jakob niet de uitdrukking van angst, maar van die vreeze, welke de ware liefde niet buitensluit. — Het blijft aan onderwijzers op Zondagscholen ten sterkste aanbevolen de kinderen hieraan inachtig te maken; maar al te weinig wordt aan Gods majesteit herinnerd, en bij het groote voorrecht dat wij den Heer mogen noemen: Onze Vader, te zeer verzuimd altijd er bij te voegen: die in de hemelen zijt. — Men dringe bij de kinderen aan op eerbiedigen ernst bij het lezen van Gods woord en bij het gebed.

Jakob neemt den steen, die hem tot hoofdpeluw heeft gestrekt en stelt hem tot een opgerigt teeken, (verg. Gen. 31: 45; Jos. 4: 9 en 20; 24: 26; 1 Sam. 7: 12), tot eene herinnering aan Gods hulp. Het gieten van olie op dien steen zalde dezen tot een heiligdom den Heere. Omtrent het vervullen van de gelofte van Jakob, zie Gen. 35. Beth-el — huis Gods.

Bemoedigd vervolgt Jakob zijne reis. Niet in gemoedelijk aanschouwen maar in werkzaam ijver komt de ware vroomheid aan den dag. Dat de Heer met hem ging en hem op zijnen weg zegende, blijkt duidelijk uit het gansche verhaal dat nu volgt. Bij een put in het veld is het, dat hij Rachel ontmoet. Daar werden al de kudden verzameld. Reizigers in het Oosten deelen mede, dat bij de waterputten zich steenen drinkbakken bevinden, en het is het gebruik, dat die het eerst bij den put komt, ook het eerst zijne kudden mag drinken. Ook nu nog vindt men ze met een zwaren platen steen bedekt, waarin een gat is aangebragt om het water te putten. Dit gat is dan weder met een steen bedekt, die niet dan met behulp van twee of drie man kan weggenomen worden.

Met groote hartelijkheid wordt Jakob door zijne betrekkingen ontvangen. Hoe dikwijls ziet men, dat onder hen die door den band des bloeds vereenigd zijn, de band der vriendschap ten eenenmale wordt gemist. Velen die met hunne vrienden op goeden voet verkeerden, kunnen het met hunne betrekkingen geenzins vinden en achten dit eene zeer natuurlijke zaak. Tot onze nansen, die wij geroepen zijn lief te hebben, behooren wel allereerst zij, met wie wij door geboorte vereenigd zijn, en het ware te wenschen dat waar zoo menigwerf alles in het werk wordt gesteld, om dezen of genen vriend eene goede dienst te bewijzen, de broeders, de zusters, de naaste betrekkingen niet werden voorbijgegaan. Hoewel te meer waar het geldt het behoud hunner onsterfelijke ziel!

v. W. v. D.

EEN GRAF IN PALESTINA.

Palestina! hoeveel gewaarwordingen wekt die naam in ons hart! bij ons Christenen vooral, dewijl het getuige was van de omwandeling van Hem, naar wien wij ons noemen niet alleen, maar die ook geheel in ons hart moet leven, voor wien iedere gedachte, iedere ademtoeg moest zijn, als voor het eenige anker van ons behoud; maar toch, niet alleen ons hart, maar ook dat der oude Israëlitzen ging uit naar dat land, in den bijbel meestal genoemd Kanaän, naar een der zonen van Cham, wiens nakomelingen de Kanaäniten het bewoonden, totdat het door Jozua werd ingenomen. Veelal wordt het ook genoemd het beloofde land, omdat God zelf het aan de nakomelingen van Abraham beloofd had; wij noemen het zoo gaarne het Heilige land, omdat onze gezegede Verlosser er in leefde, stierf en opstond; ook draagt het dikwijls den naam van het joodsche land of Judea, hetgeen het verkreeg na de babylonische gevangenschap naar den stam van Juda, terwijl de naam Palestina ontleend is van de Philistijnen, die de zuidwestelijke zeekust bewoonden. Palestina ligt in het schoonste gedeelte der gematigde luchtstreek, doch heeft een zeer verschillend klimaat; in het noorden vooral bij den Libanon, ook langs de zee is het gematigd en frisch, doch kan in het zuiden bijzonder warm zijn; toch is het over het algemeen gezond en de bijbel bewijst ook dat het eenmaal een zeer vruchtbaar land was, als hij het noemt een land overvloeiende van melk en honig. Heerlijk was toen uw aanblik, o Palestina! toen uwe velden bedekt waren met lagchend groen, en een overvloed van nuttig vee in uwe weilanden graasde, hetgeen den grootsten rijkdom der patriarchen uitmaakte, uwe uitgestrekte wouden en bosschen weergalmden van het gezang der vogels en leverden tallooze kostelijke houtsoorten, getuige daarvan de zoo algemeen beroemde ceders van den Libanon; o! hoeveel heerlijks leverdet gij toen op! wie denkt niet aan den wijnstok en vijgeboom, aan den nog kostbaarder olijfboom, aan de mirrhe en nardus, aan den Gileads balsem en Jericho's roos? Geen wonder dat gij het land der belofte genoemd werd.

En wel waart gij het land der belofte voor ons Christenen; wel doet de afbeelding van dit graf, zoo sierlijk gebouwd als ware het een tempel, waarin de Heer van leven en dood moest worden aanbeden, en niet slechts een gedenkteeken voor het brooze ligchaam dat er onder rust, ons aan een ander graf denken, slechts door een eenvoudigen steen gesloten, maar waarin Hij geborgen werd, dien de dood niet houden kon, die door zijne opstanding niet alleen bewees de Zaligmaker te zijn, het levend geworden Woord, dat heerlijkheid had bij den Vader eer de wereld was, en die magt had het leven af te leggen en het weder aan te nemen, maar die ook vooral door zijne herleving ons de zekerheid gaf voor onze eigene opstanding, die wij zonder die wondervolle en heerlijke gebeurtenis toch nooit zouden kunnen hebben. Gaat het u als mij, dan vertoef gij gaarne op dien heerlijken paaschmorgen, toen de zon nog nauwelijks ter kimme was gerezen, bij die treurende vrou-

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

wen die, daar zij den Heer, gelijk zij meenden, voor altijd door den dood verloren hadden, nog zoo gaarne aan zijn lijk de laatste eer wilden bewijzen. Het was immers nu het eenige en het laatste, waardoor zij hare liefde nog konden toonen. Hoe treft mij steeds die eenvoudige vraag: „wie zal ons den steen van het graf afwentelen?” eenvoudig en toch zoo gewichtig voor die zwakke vrouwen, die, in hare liefde en droefheid, noch aan dien steen, noch aan de romeinsche wacht gedacht hadden. Even kort en toch van niet minder beteekenis is hetgeen wij verder lezen: „en naderbij komende, zagen zij dat de steen reeds was afgewenteld.” Wat zijn die woorden gewichtig voor den Christen; wat zijn er ook op ons levenspad een aantal zware steenen op te heffen! hoe dikwijls vragen wij ons zelve: „wie zal mij dien zwaren steen opheffen?” Wij loopen vooruit met onze bezwaren, wij zorgen en tobben, en zie, als het regte oogenblik gekomen is, dan is de steen reeds weggenomen, dan zijn de bezwaren reeds opgeheven. Hoe beschamend is dikwijls de liefde en trouw des Heeren! en, ofschoon wij die reeds zoo herhaalde malen ondervonden hebben, toch blijven wij ongelooovig, toch gaan wij voort met zorgen en overbezorgd zijn, en willen maar niet leeren om onze bezwaren en moeilijkheden aan Hem op te dragen, die niet alleen helpen kan maar ook helpen zal, ja, die dikwerf reeds uitkomst gezonden heeft, als wij die met ons kortzigtig menschelijk oog nog niet hebben opgemerkt. Moedig dan voortgegaan, vol vertrouwen op Hem, die alleen ons leven is, dan ook zal ons graf geene bron van vrees en rouw voor ons zijn, maar slechts eene bewaarplaats voor het stoffelijk omkleedsel, terwijl de ziel opvaren zal tot dien Heer, die door zijnen dood ons het leven verworven heeft.

ANNA.

JACOB SIMONZOOON DE RIJK.

Onder die edele mannen, welke in den roemvollen 80jarigen oorlog door volharding, heldenmoed, vaderlandsliefde en godsdienstige geziadheid uitmuntten, bekleedt de Rijk voorzeker eene der eerste plaatsen. In de tijden, die wij nog onlangs beleefden, toen een vreeselijke oorlog naburige landen teisterde, in een tijd, dat er nog de gevolgen van worden ondervonden, in het heerschen eener vreeselijke kwaal, die zoo vele menschelijke berekeningen den bodem dreigt in te slaan, die onder aanzienlijken en geringen steeds voortwoedt, zal het wel niet ondienstig zijn den lezers van dit blad te herinneren, dat de God van alle barmhartigheid en genade te allen tijde zijne almacht, maar ook zijne liefde aan zijne schepselen betoont, dat Hij en Hij alleen het lot van koninkrijken en dat van ieder mensch in zijne hand heeft en redt waar menschelijke hulp zoo dikwijls faalt. Mogten de volgende mededeelingen uit het leven van de Rijk dienen, om den Christen steeds te doen berusten in de leidingen Gods en hem leeren, dat zelfverloochening, naar 's Heilands voorbeeld, de eerste aller pligten is!

Toen de opstand tegen Spanjes gewelddadig bestuur het eerst ernstig begon los te barsten, was onze de Rijk een voornaam koopman te Amsterdam en door huwelijk aan de edelste geslachten vermaagschaft. Daar hij moeilijk zijne ware gevoelens kon ontveinen, liep hij weldra bij Spanjes aanhangers in het oog, en werd hij beschuldigd op bedekte wijze de baldadigheid der beeldstormers, in een paar kerken van de stad zijner inwoning, te hebben bevorderd. Hoewel hij voldingend de valscheid dezer aantijging bewees, was de argwaan tegen hem opgewekt, en hij vond het dus geraten voor zijne eigene veiligheid stad en vaderland te verlaten, hetwelk echter de verbeurdverklaring zijner goederen ten gevolge had.

Zoo in ballingschap rondzwervende vonden zijne vrouw en moeder gelegenheid hem eene aanzienlijke som gelds te doen geworden, waarmede hij zich naar Dantzig begaf, en enen handel begon, waarmede het hem zoo voorspoedig ging, dat hij bij tijd en wijle eenige gelden aan den Prins van Oranje kon overmaken, om diens edele pogingen ter bevrijding des lands te schragen. Maar nauwelijks had hij de mare vernomen, dat de Prins aan de ballingen de vergunning had verleend om hun geluk ter zee te beproeven, of „die liefde voor het land, welke allen is aangeboren,” spoorde hem aan een gerust leven en het gezelschap zijner gade, die zich inmiddels bij hem had gevoegd, te verlaten, op eigene kosten een vaartuig ten oorlog uit te rusten, en zich daarmede naar Engeland te begeven, ten einde de pogingen der zogenaamde Watergeuzen te ondersteunen. De levenswijze dier lieden behaagde evenwel niet aan den braven de Rijk. Met eenige gelijkgezinden overreedde hij den bevelhebber der vloot eene poging te wagen, om te zien of men geen vast steun-

24

punt op de vaderlandsche kusten zou kunnen bemagtigen. Men weet hoe men den aanslag op Texel moest laten varen, maar hoe men den Briel op 1° April 1572 gelukkig overrompelde. Zoo boven verwachting geslaagd zijnde, was de admiraal der vloot, graaf van der Mark, voornemens de overmeesterde stad te plunderen, ze dan te verbranden en vervolgens het oude leven op zee weder te beginnen. Dit streed evenwel tegen het gevoelen van de Rijk en de meeste der kapiteinen, en de eerste rigtte onder anderen deze woorden tot den graaf, woorden door van Haren in het dichtstuk: „de Geuzen,” aldus ingekleed:

„Voor mij, 'k heb menigmaal gebeden
Aan God, een graf in 't vaderland,
En dat mijn lijk en koude leden
Mogt beuren 't dek van Neêrlands zand!
Laat thans de dood in deze wallen
Of 't perk zijn onzer ongevallen;
Of zoo 't geluk ons medelacht:
Laat God, Oranje en moed nu toonen,
Dat in gering begin kan wonen
De mooglijkheid van grooter magt!”

Na de overmeestering van den Briel verlieten, zoo als algemeen bekend is, vele andere steden de zijde van Spanje. Inmiddels was de Rijk dadelijk met twee schepen naar Engeland gezonden, om deze te gelde te maken en voor de verkoopsom wapenen, kruid en krijgsbehoefden aan te schaffen. Door zijne schranderheid bereikte hij hier, niettegenstaande alle hinderpalen, die hem in den weg werden gelegd, zijn oogmerk, ja, verwierf zelfs een bijzonder gehoor bij koningin Elisabeth, die hem goedgunstig aanhoorde, maar hem toch aanried, zoodra zijne zaken geëindigd waren, hare staten te verlaten, te meer daar hij een vijfhonderdtal manschappen voor 's Prinsen dienst aldaar had aangeworven. Met drie schepen uit Engeland vertrokken zijnde, vernam hij, op zee kruisende, dat men te Vlissingen reikhalzend uitzag naar bevrijding van het spaansche juk. Hij besloot dus, op eigen gevoelen afgaande, het verlangen der Vlissingers te helpen bevorderen. Het geluk bekroonde zijne pogingen en de stad schudde het dwangjuk af. Nu ging onze man verder en verder. Veere en Zierikzee, ja het geheele eiland Schouwen, gehoorzaamden aan zijne bevelen en hij maakte zich gereed om zich tusschen Tholen en Bergen op Zoom te verschansen. Het werd echter den Spaanschen nu te erg, en Mondragon hun legerhoofd begaf zich op weg, en weldra moest de Rijk voor de overmagt zwichten. Benevens velen der zijnen, werd ook onze held in het water gedreven, waar een draaikolk hem belette te zwemmen, en zoo doende raakte hij in spaansche gevangenschap. Nu nam het lijden van onzen man een aanvang. Eerst voerde men hem naar Antwerpen, later naar Vilvoorden, waar men hem zes weken gevangen hield en het gerucht van zijn dood verspreidde. Toen men hem vervolgens naar Gend overbragt, nam zijn droevig lot eerst regt een aanvang. In een kerker opgesloten, waar bijna geen lichtstraal doordrong, werd hij bovendien nog aan ketens geklonken van aanzienlijke zwaarte en stond gedurig een schildwacht aan zijne deur. Men vroeg hem: „Wat wilt gij dagelijks eten?” en toen hij kalfsvleesch en wijn met water vroeg, was dit dag aan dag zijn maal en kon hij geene de minste afwisseling daarin krijgen. Geen wonder dat hem dus die spijsen zijn geheele volgende leven tegenstonden. Men veroorloofde hem ook wel kaarsen te branden, tot wering der duisternis; maar deze veroorzaakten zulk een walm, dat zijn gehoor en gezigt er door werden aangedaan en hij levenslang aan de gevolgen er van leed. Zoo bragt de edele strijder voor godsdienst en vaderland zeven maanden een kwijnend leven door. Men wilde hem dwingen in spaansche dienst te treden en dreigde hem met den dood zoo hij langer den Prins getrouw bleef, ja men bragt hem zelfs op een schavot, waar reeds anderen de doodstraf hadden ondergaan. Doch de Rijk wankelde niet. Toen men echter gereed stond hem ook te onthalzen, kwam er een bericht van den gevangenen slotvoogd van Gent, Mondragon, aan diens gade, om alles aan te wenden ter redding van de Rijks leven, daar hij anders gevaar liep van het zijne te verliezen. Die Spanjaard was bij zijne landgenooten zeer gezien, en dus werd onze man naar zijn akeligen kerker teruggevoerd en zijn leven gered.

Gemelde Mondragon was namelijk in 1574 bij het bemagtigen van Middelburg door de onzen gevangen genomen; maar bij zijne overgave had hij ten voorwaarde gesteld, dat men hem de vrijheid zou hergeven; terwijl hij binnen twee maanden de gevangenen St. Adelgonde, de Rijk en nog een paar anderen door den Spanjaard zou trachten te doen ontslaan. Hieraan aarzelde de landvoogd te voldoen; maar aangezien de groote verdiensten van Mondragon bewilligde hij er ten laatste in, dat alleen de Rijk de vrijheid zou hergeven worden.

Op het vernemen van dit bericht snelde onze hopman naar Amsterdam, om te midden van zijn gezin zijne geschokte gezondheid te herstellen. Kort van duur was echter deze vreugde en deze rust. Toen de Prins vernam dat alleen de Rijk en niet ook St. Aldegonde, zijn vriend, raadsman en bezitter van alle geheimen des lands in vrijheid was gesteld, ontbood hij hem bij zich. Na in korte woorden zijne blijdschap over zijne bevrijding, maar ook zijn diep leedwezen over de voortdurende gevangenschap van St. Aldegonde te hebben geschetst, vroeg hij eindelijk aan de Rijk: „Zoudt gij wel naar den vijand terug durven keeren en Mondragon tot de volledige nakoming zijner beloften trachten te overreden?” Hoe menigeen zou niet bij de herdenking aan al het doorgestane leed lang hebben gearzeld, ja eene weigering gegeven hebben. Niet alzoo onze de Rijk. Steunende op de hulp van Hem, die hem zoo dikwijls uit nooden en gevaren had gered, antwoordde hij: „Ik ben gereed alles, onder opzien tot God, te doen wat uwe Hoogheid ten dienste en tot welzijn des dierbaren vaderlands van mij mogt verlangen. Maar daar ik veronderstel eenen zekeren dood te gemeet te gaan, beding ik ter verzorging van het lot mijner vrouw en kinderen, dat de gelden, die ik aan het vaderland heb ten offer gebragt, aan hen worden verzekerd.” In het uitzigt op eenen zekeren dood zorgde de edele man dus nog voor het lot der zijnen, en begaf zich na een roerend afscheid van hen genomen te hebben naar het verblijf van den veldheer Mondragon.

Bij dezen toegelaten zijnde biedt hij hem zijne handen, zeggende: „Bij nader inzicht van zaken heb ik bevonden niet naar eed en plicht te hebben gehandeld, door alleen voor mij de vrijheid aan te nemen, ook St. Aldegonde en anderen hebben daarop volgens de geslotene overeenkomst regt. Ziedaar dus mij op nieuw u overgeleverd uit vrijen wil. Kluister mij, werp mij op nieuw in den kerker; maar de vrijheid mij eens geschonken kan ik niet aannemen, zonder dat mijne lotgenooten er ook in deelen!” Mondragon was verstomd over zulk eene opoffering. Door hem werden alle pogingen bij den landvoogd in het werk gesteld om de stipte uitvoering van de geslotene overeenkomst te verkrijgen, ja hij dreigde zelfs 's konings dienst te zullen verlaten. Ten gevolge van dien smaakte de Rijk de edele zelfvoldoening 's Prinsen boezemvriend en anderen te redden uit des Spanjaards geduchte klaauwen, en aan de zaak des vaderlands geduchte steunen te hergeven.

Men roeme nu al op de helden der oudheid, ook Nederland had de zijnen!

Na het vermelden van al deze gebeurtenissen, van al deze opofferingen, van zooveel lijden, zwijgt de geschiedenis over hem. Maar de veronderstelling zal niet te gewaagd zijn, dat hij op nieuw zich aan den handel heeft gewijd, en in de streeklende bewustheid van getrouwe pligtbetrachting ten opzichte van de belangen des vaderlands, van de edelste zelfverloochening, den Christen zoo betamelijk, de heerlijkste zelfvoldoening zal hebben gesmaakt.

H. N. v. T.

ZOUDEN WIJ HET GOEDE ONTVANGEN, EN NIET HET KWADE?

Lokhman, de perzische wijze, was slaaf. Zijn heer die eens zeer slecht geluimd was, zette hem eene bittere vrucht voor. De slaaf nam de vrucht aan, en at haar geheel op. Hierover verwonderd, vroeg zijn heer hem, hoe hij eene zoo slechte vrucht kon eten. „Ik heb,” antwoordde de slaaf, „reeds zoo veel goeds van u genoten, dat ik ook wel eens iets bitters proeven kan.” Dit antwoord trof zijn heer zóó, dat hij den slaaf de vrijheid gaf.

EDELE WRAAK.

De beroemde dichter van „Jeruzalem verlost”, Torquato Tasso, werd door iemand die hem zijn roem misgunde, herhaaldelijk geplagd. Eens maakte men hem opmerkzaam dat zich nu de gelegenheid aanbod, om zich op zijn vijand te wreken. Maar hij antwoordde: „Het is niet van zijn vermogen, noch van zijn leven, noch van zijne eer, dat ik een nijdigaard zou willen berooven, maar alleen van zijnen boezen wil.”

HIJ HEEFT VOOR MIJ GELEDEN.

Het is nu omtrent tachtig jaren geleden dat er in Oost-Indië een geduchte oorlog plaats had tusschen de Engelschen en Tipoo Sahib, den Sultan van Mysore. Onder de engelsche officieren die krijgsgevangen gemaakt werden was er een, Baird geheeten, die ontzaglijk veel aan zijne wonden en door groote zwakte leed. Een inboorling bragt de ketenen die voor de gevangenen bestemd waren, zelfs de gekwetsten mogten er niet van uitgezonderd worden.

Op het oogenblik dat men de ketenen den ongelukkigen Baird zou gaan aanleggen, sprak een zijner landgenooten, een man die reeds grijs van ouderdom was: „Gij zult toch denk ik, dien invalide geene ketenen aanleggen.” — „Ik heb er voor al de gevangenen meêgebragt,” antwoordde de inlander, „en ik mag er niemand van vrij laten.” — „Nu dan, doe mij de zijnen aan,” hernam de edele Engelschman, „ik zal ze wel met de mijnen kunnen dragen!”

Dit verzoek werd toegestaan, en de edelmoedige officier stierf in de boeien die hij vrijwillig had aangenomen. Zijn makker, integendeel, had niet slechts het geluk zijne gezondheid en de vrijheid terug te bekomen, maar ook het voorrecht, dezelfde stad waarin hij gevangen geweest was, in de magt der Engelschen terug te zien.

Wat zou het geweest zijn zoo die officier de ketenen van al zijne ongelukkige lotgenooten had kunnen dragen! Wat zou het geweest zijn, indien hij, in plaats van zelf gevangene geweest te zijn, vrij en magtig geweest ware; zoo hij den hoogsten rang en den heerlijksten staat had verlaten om zich aldus te vernederen en zich aan de mishandelingen eener harde gevangenschap hadde blootgesteld? Wat zou het geweest zijn, indien zij voor wie hij zich opofferde, geene vrienden, landgenooten, maar vijanden en oproerlingen geweest waren?

En toch dit is inderdaad zoo geschied: Jezus Christus, de Zoon van God, „heeft zichzelf vernietigd, de gestaltenis van een dienstknecht aangenomen hebbende, en is den menschen gelijk geworden” (Fil. 2: 7). „Hij heeft voor de zondaren geleden, Hij regtvaardig voor de onregtvaardigen” (1 Petr. 3: 18). „Hij heeft onze zonden in zijn lichaam gedragen op het hout” (1 Petr. 2: 24). „Hij heeft den gevangenen vrijheid uitgeroepen, en den gebondenen opening der gevangenis” (Jes. 61: 1). „Hij is om onze overtredingen verwond; om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld; de straf die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door zijne striemen is ons genezing geworden” (Jes. 53: 5).

O, indien die arme gevangen en kranke Engelschman eene levendige dankbaarheid moet gevoeld hebben voor hem, die door zijne vrijwillige zelfopoffering zijn bevrijder werd, welke gevoelens van liefde en dankbaarheid moeten ons dan niet doordringen voor den goddelijken Vriend, die ons, ten koste van zijn bloed en van zijn leven, van de verdoemenis heeft bevrijd.

Hij heeft voor mij geleden! Dit moet een ieder, met een ootmoedig vertrouwen tot Hem opziende, tot zichzelf zeggen; dat moet voor ons het uitgangspunt zijn van een nieuw leven, een leven van liefde en van geloof, van heiligheid en opoffering voor onze broederen. Hij heeft voor mij geleden!

T. M. L.

UIT DE DAGEN VAN HET SCHRIKBEWIND.

De toestand en de gebeurtenissen die thans in Frankrijk beleefd worden, doen menigeen aan de vreeselijke dagen van het schrikbewind der vorige eeuw denken. Van den 26^{en} Junij 1793 tot den 27sten Julij 1794 heerschte er een afgrijselijk bewind over dit thans weer zoo vreeselijk gefolterd rijk. In naam der vrijheid, gelijkheid en broederschap werden de gevangenen met ongelukkigen gevuld, en de haat dien men iemand persoonlijk toedroeg, vond maar al te dikwerf gelegenheid, wraak te oefenen onder het mom van het algemeen belang. De opregtste vrienden der vrijheid werden de slagtoffers en de revolutie verslond als een Saturnus hare eigene kinderen. Toch bleek uit menige heldendaad dat de edelaardigheid van ziel nog niet in Frankrijk was uitgestorven. Zie hier eene van die daden ten bewijze.

In het ergste van dit bloedig tijdvak verscheen de jeugdige Loizerolles voor het revolutionaire gerechtshof en werd ter dood veroordeeld. Zijn vader, een man met sneeuw witte haren, wilde zijn zoon niet verlaten en volgde hem in de gevangenis. Op den dag der executie sloop de jongman uitgeput in zijne eel, en de vader waakte bij hem.

Weldra verschijnt de cipier, van soldaten vergezeld, met eene lijst in de hand en roept den ongelukkige op, wiens laatste dag gekomen is. „Loizerolles!”... Niemand antwoordt. Pijlsnel dringt er eene gedachte door de ziel van den grijsaard. Hij zal antwoorden.

Hij antwoordt op den tweeden roep, en plaatst zich in de rij der veroordeelden, die naar het schavot zullen geleid worden.

Hij durft zijn zoon niet omhelzen uit vrees van hem wakker te maken, of vermoedens bij de wacht op te wekken; maar zich fluisterend tot een zijner medegevangenen wendende, die hem met oogen vol tranen aanstaart, zegt hij tot dezen: „Als hij wakker wordt, o, ik smeeek u, breng hem dan tot kalmte; belet dat hij niet door onvoorzigtig zijne droefheid te uiten, mijne zelfopoffering nutteloos make. Ik heb regt gehoorzaamd te worden. Zeg hem dat ik hem verbied zijn leven bloot te geven, dat hij voor de tweede maal aan mij te danken heeft.”

Hij vertrekt met de schaar der veroordeelden, en zijn hoofd op het schavot buigende, bidt hij mompelend deze woorden: „o God, behoed mijn zoon!”

Wat moest die zoon niet gevoelen voor dien edelmoedigen vader, die zich aldus in zijne plaats ten offer gegeven heeft. En gij, lezer! wat behoort gij te gevoelen voor uwen Zaligmaker, die de straf heeft gedragen welke gij verdiend hadt?

T. M. L.

DE WERKEN DER LIEFDE.

Katharina van Genua bewijst dat zij eene diepe kennis bezat van hetgeen eigenlijk het wezen der liefde is, als zij in hare „theologie van de liefde” zegt: „De werken van hem die door de liefde beheerscht wordt, geschieden ter oorzaak van de liefde, in de liefde en door de liefde. Ik versta door werken gedaan ter oorzaak van de liefde, al wat de mensch verrigt uit liefde tot God, hoewel de natuurlijke begeerte om zijn eigen en zijns naasten zaligheid te bevorderen er niet geheel van is uitgesloten. De werken gedaan in de liefde tot God hebben noch eigen noch des naasten voordeel ten doel; zij blijven in God, in God wien alleen hij die ze doet, beoogt. De werken die door de liefde geschieden, hebben een nog grooter karakter van volkomenheid, omdat het eigenlijk niet de mensch is die ze verrigt. De liefde zelve, die liefde welke den mensch overwonnen heeft, werkt vervolgens in hem, en de werken die hij doet, zijn de volmaakte werken, welke de menschelijke natuur niet verstoort, en die inzonderheid Gode aangenaam zijn, als zijnde vruchten der heiligende genade.”

T. M. L.

HOE RIJK DE HEER ONZE GOD IS.

Rekent men dat één graankorrel 50 voortbrengt, en dat elk dezer korrels weder 50 voortbrengt enz., dan geeft dat:

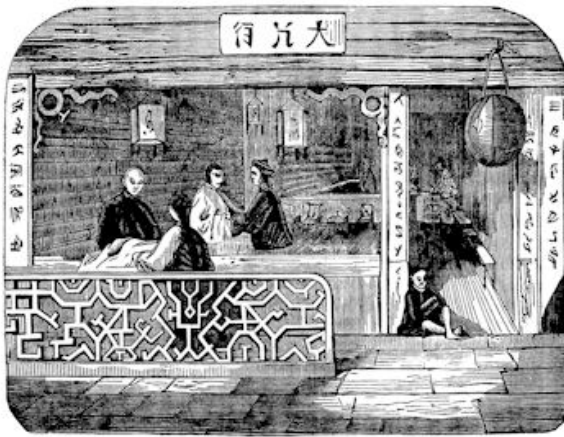
in 2 jaren	2,500 korrels.
„ 3 „	125,000 „
„ 6 „	16,625,000,000 „
„ 12 „	244,140,625,000,000,000 „

Geef den kinderen korrels van het hemelsche manna en bid dat zij kiemen. Daar kunnen eens vele zielen van teren en — leven.

BLADVULLING.

Velen zeggen: „Heden staan wij in de genade Gods, maar wij weten niet wat morgen gebeuren kan.” — „Dat zou,” roept Kalvijn uit, „een fraai vertrouwen op de zaligheid zijn! Welk eene droomerij, de zekerheid tot korten tijd te beperken! Want het eigenaardige van het ware geloof en wat het past is, dat het de grenzen van het tegenwoordige leven overschrijdt en zich in de toekomstige onsterfelijkheid uitstrekt.”

CHINEESCHE WINKELS.

In China zijn de winkels aan de straat geheel open zonder vensters of luiken. Ook dienen zij niet alleen tot het verkoopen van koopwaren; de Chinezen oefenen er meestal hun bedrijf tevens uit, ja verrigten er zooveel mogelijk al hunne zaken, omdat zij veel liechter zijn dan de andere vertrekken van hunne kleine huizen. Eenvoudige planken, gemeenlijk rood of zwart geschilderd en met vergulde letters, maken er het lijstwerk of de kozijnen van de deur uit. Daar leest men dan gewoonlijk op wat er in den winkel te koop is, en soms ook naar chineesch gebruik, een of ander spreekwoord of uitdrukking, om de koopers te lokken of hun vertrouwen in te bezemen. Onder die welke men er bijna altijd leest is er eene: »Twee prijzen zijn hier niet,» dat zoo veel wil zeggen als: »vaste prijs» bij ons.

De meeste winkels bevatten voorts een kantoor, zoodanig ingericht dat de koper, op straat staande, koopen kan; of er is eene soort van bordes voor de deur, en alsdan

vindt hij zich omgeven van een gebelddhouwen leuning, die de voorbijgangers belet hem te stooten, onderwijl hij daa staat te koopen.

Sommige chineesche winkels zijn zeer groot en bestaan uit onderscheidene vertrekken. Boven de deur vindt men altijd een uithangbord als bij ons, met dit onderscheid dat men het lezen moet van de regter- naar de linkerhand, omdat het in het chineesch is. Men vindt er echter zeer zelden of nooit den naam van den koopman of winkelier; maar wel den titel of den naam waaronder deze affaire bekend is. Deze namen zijn altijd zeer uitlokkend, als b. v. »In de goede wederzijdsche overeenstemming,» »In het groote voordeel,» »In de volmaakte regtvaardigheid,» enz. Het zijn altijd namen vol van schoone beloften, waarop men evenwel niet altijd vertrouwen moet; uitgezonderd echter wat de beleefdheid betreft: eene eigenschap waarin de Chinezen in de geheele wereld wellicht hun gelijken niet hebben. T. M. L.

VOOR KINDEREN.

Het leven van een haveloozen knaap.

Ik herinner mij eenige dingen, die gebeurden toen ik nog zeer jong was. Wij woonden in eene stad in Schotland — mijn vader, mijne moeder en een jong zusje. Wij hadden twee kamers, en waren zeer gezellig ingericht. Ik verbeeld mij, dat mijne moeder mij in een stoeltje zette, en mij eene lei en een griffel gaf om te teekenen. Vervolgens herinner ik mij, dat mijn vader begon te drinken. Toen begreep ik dat niet goed, maar hij bracht geen geld aan mijne moeder thuis, en zij was verplicht onze klok te verkoopen om voedsel te bekomen. Vervolgens ging 't eene voorwerp na 't andere, en toen waren wij verplicht eene goedkoopere woning te huren. Verder herinner ik mij, dat mijn zusje stierf. Alles scheen ledig na dien tijd. Het volgende, dat ik mij goed herinner was, dat ik met mijnen vader eene lange reis ging maken. Hij bracht mij naar eene plaats die, zoo als ik later ontdekte, Dublin was, en besteedde mij daar bij eene vrouw, die zeer vriendelijk voor mij was. Hij beloofde haar, voor mijnen kost en mijne inwoning haar te zullen betalen. Ik kan mij den naam der straat niet meer herinneren, en dikwijls heb ik later getracht het huis te vinden, maar dit gelukte mij nooit. Na eenigen tijd hield mijn vader op met geld te zenden; maar de vrouw had mij zóó lief, dat zij mij niet weg wilde doen. Eens op eenen avond, ik herinner mij dit zeer goed, was haar zoon zeer boos op haar. Ik begreep de reden hiervan niet, maar eindelijk zeide hij: »ik zal hem teregt zetten,» en hij nam mij bij den arm, hield mij goed vast, en ging zeer hard met mij langs de straat loopen. Ik moest dus ook hard loopen, en hij deed mij zeer veel pijn, door mijnen arm zoo vast te houden. Ik durfde niet te schreeuwen, maar gevoelde mij zeer ellendig. Ik riep in mijn hart: »Moeder! moeder. Als ik eene moeder had, zou ik niet zoo behandeld worden.» Maar wij gingen al verder en verder, en kwamen eindelijk bij een zeer groot gebouw met eene wijde poort. Naderhand ontdekte ik, dat het 't armenhuis was. Daar werd ik gelaten, en, o ik was ellendig! ik was gewoon om in eenen hoek te zitten, en mij zelf door weenen ziek te maken. Al mijn roepen was: »Moeder, moeder! o, als ik eene moeder had!»

Maar langzamerhand werd ik gewoon aan deze plaats en aan de menigte kinderen, en begon ik gaarne in de school te leeren. De meester merkte mij op, omdat ik aardig kon zingen, en na eenigen tijd werd ik een der

zangers in de kapel. Dit deed ik zeer gaarne, en ik deed mijn best.

Maar mijn vader kwam terug, en nam mij weder mede. Wij gingen in eene stoomboot, en kwamen in eene zeer groote stad, die mijn vader Liverpool noemde. Hij kreeg daar werk, en wij woonden daar nog al huiselijk samen. Soms gingen wij eenige menschen bezoeken, die zoo als mijn vader zeide, mijn oom en mijne tante waren. Mijn vader stierf zeer onverwacht, en ik ging toen bij deze menschen wonen. Mijn oom zeide, dat ik voor mijn onderhoud moest werken, en zijnen winkel moest schoonhouden en boodschappen doen. Hij had eenige kippen, die hij zeer liefhad, en mijne tante had een hondje. Op zekeren dag joeg de hond eene kip, en mijn oom beval mij den hond bij hem te brengen; hij wilde hem doodschieten. Ik wist dat mijne tante zeer veel van den hond hield; en ik zelf ook. Ik wilde niet gaarne, dat de hond zou worden doodgeschoten, dus wendde ik voor, dat ik den hond zou opzoeken. De meester ontdekte mij; hij viel mij aan, en beval mij weg te gaan en nooit terug te komen. Ik denk nu niet, dat hij dit meende, maar toen dacht ik 't wel, en liep weg, bitterlijk schreiende. Ik dacht te beproeven weder naar de vrouw in Dublin te gaan, die zoo vriendelijk voor mij was geweest; ik vond de stoomboot, en ging de zee over. Maar ik liep heen en weder, en kon haar niet vinden. Dien nacht sloep ik op straat. Den volgenden morgen sprak een arme jongen als ik, mij aan; hij zeide, dat hij naar eene school ging, waar zoowel voedsel als onderwijs gegeven werd, en vroeg mij, om met hem daarheen te gaan. Onderweg vertelde hij mij, dat het eene protestantsche school was, maar de meester was 'heel goed voor de jongens.» Ik dacht dat dit voor eenen enkelen dag mij geen kwaad zou kunnen doen.

Toen ik binnenkwam, keek een ieder zoo vriendelijk, het ontbijt was zoo heerlijk, en de kamer zoo warm.

Om drie uur werden wij allen op de galerij gebracht, omdat de school gesloten werd. Toen overviel mij een zwaar gevoel van droefheid. »Waar zal ik gaan? O, waar zal ik gaan?» dacht ik. De jongen naast mij zeide: »Waarom ziet gij zoo treurig?» Ik vertelde hem mijnen wanhopigen toestand. Hij luisterde zeer vriendelijk naar mij, en zeide toen: »Vertel het dien heer,» naar den meester zijnde. Ik ging. »Arme jongen,» zeide hij, »ik zal een tehuis voor u trachten te vinden,» en hij zond mij met eenen anderen jongen heen. In weinige dagen voelde ik mij geheel thuis. Op zekeren dag kwamen eene dame en hare twee dochters op school. Zij waren in zwaren rouw gekleed. De jongens stonden op om haar te verwelkomen. Ik dacht bij mijzelven: »ik heb mijn

geheele leven van zwarte Protestanten gehoord, maar ik zag ze nog nooit. Nooit zag ik dames, die er zoo vriendelijk uitzien. Ik zag dat de meester zacht met haar sprak, en toen kwam eene der jonge dames tot mij in mijne klasse. Zij leide hare hand op mijnen schouder, en sprak zoo vriendelijk. Zij zeide, dat ik naar het »Tehuis» der knapen zou gaan, waar zij zeide, verzekerd te zijn, dat ik gelukkig zou wezen.

Ik dacht, dat als ik haar terugzag, ik overal gelukkig zou zijn. Toen ik in het »Tehuis» kwam, en de jongens leerde kennen, zag ik dat zij allen jufvrouw H. kenden, en haar, even als ik, zeer liefhadden. Eenigen der kleine jongens met goede stemmen noemde zij haar koor. Weldra werd ik bij hen gezet. Gewoonlijk waren wij iederen donderdag bij haar in huis om te zingen. Wij leerden psalmen en gezangen. Zij gaf zich veel moeite om ons te onderrigten. Zelve vervaardigde zij onze kleederen; en voor de kleintjes breide zij roode kousen. Zij scheen altijd bedacht te zijn op hetgeen zij kon doen om ons gelukkig te maken; en niemand van ons zou niet zeer gaarne iets voor haar gedaan hebben. Alles wat wij deden was vervuld met gedachten aan haar; en sedert ik grooter ben geworden, heeft dikwijls, als ik in verzoeking kwam, om kwaad te doen, de gedachte: »wat zou jufvrouw H. zeggen?» mij weehouden; en velen der anderen zeiden 't zelfde.

Ziende dat ik zooveel smaak voor muziek had, begon jufvrouw H. mij op het harmonium te onderrigten; maar dikwijls als wij alleen in de kamer waren, hield zij met de les op om tot mij te spreken — om mij te vertellen van de groote liefde van Jezus voor mij, en hoe Hij mij tot zijn kind wilde maken. »Henry,» zeide zij dan; »ik zal niet gelukkig zijn, vóórdat ik weet, dat gij een Christen zijt.» Dikwijls voelde ik diep mijnen zondestaat, en in dien doodsnaech riep ik dikwijls tot God; doch tot Christus kwam ik niet.

Toen jufvrouw H. naar Edinburg ging, waren wij allen diep bedroefd; maar wij besloten alles te doen, wat wij konden, om haar genoegen te doen, en zoo voort te gaan, om haar bij hare terugkomst te verrassen. Maar zij kwam nooit terug, want Jezus nam haar tot zich.

Dit was eene diepe droefheid in het »Tehuis.» De knapen konden slechts weenen, en op voorbeelden van hare goedheid jegens hen wijzen. Ik dacht nooit meer gelukkig te zullen kunnen zijn; maar ik besloot om ernstig te trachten zóó te leven, dat ik haar eenmaal in den hemel zou terugzien.

Dit was het leven van dezen haveloozen knaap. Uit zijne eenvoudige geschiedenis mogen wij ons eenig denkbeeld maken, welk een zegen zulk een »Tehuis» is. Op 15jarigen leeftijd was Henry leerling op eene van de groote winkels. Hier was hij onder circa twee honderd jongelieden van alle geloofsbelijdenissen; maar weinige Christenen waren onder hen, en sommigen hunner verborgen hun licht onder eene korenaat. Dit was een leven vol verzoeking; en voor eenigen tijd dwaalde Henry van den goeden weg af. Maar de goede Herder, die tot hertoe over al zijne gangen gewaakt had, ging hem in zijne afzwerpingen na, en bracht hem weder op den goeden weg.

Ik geloof, dat er geen schooner tekst in den Bijbel is, dan die, waar het terugkeeren van de afkeerigen in Hosea 14 beschreven wordt. »Neem weg alle ongerechtigheid, en geef het goede,» dat is 't berouwhebbend gebed. En dan de genadevolle belofte: »Ik zal hunlieder afkeering genezen; ik zal hen vrijwilliglijk liefhebben, want Mijn toorn is van hen gekeerd; ik zal Israel zijn als de dauw; hij zal bloeien als de lelie.» Wij behoeven nooit bevreesd te zijn om tot God weder te keeren, zelfs niet uit de grootste zonde.

Altijd is Hij bereid om den berouwhebbenden verloren zoon zoo genadiglijk, zoo liefhebbend te ontvangen; en dan schenkt Hij eene vernieuwde uitstorting van zijnen Geest, als dauw op het versch gemaaide gras; en onze wasdom in de genade is snel en vrij, even als die der lelie. Zoo was 't met Henry F.— Een aardsche vriend nam hem bij de hand, en bracht hem op den weg des vrees terug; maar zijn hemelsche Vriend had een dieper onderwijst voor hem; hij werd zwaar ziek door eene longontsteking, en in de stilte van het hospitaal leide hij na ernstig zelfonderzoek aan zijne ziel de vraag voor: »Geloof ik in den Zoon van God?» De angst zijner ziel was alleen God en hemzelven bekend; maar te midden der woeste gelieden zag hij Eenen op de wateren wandelen, die tot hem zeide: »Ik ben het, vrees niet,» en toen sloten dezen beiden een verbond, en daar werd »grootte stilte.»

W.

Menschen van een fijn zedelijk gevoel nemen voor zich in door zekere nauwlettende, en toch als onwillekeurige opmerkzaamheid op de behoeften en verlangens van anderen, door een raden van hunne en opoffering van eigen wenschen, door kleine dienstbewijzen, welker zijden soor zich zachter en vaster om het harte henenlegt, dan de soms knellende band der groote weldaad en dure verplichting.

JEAN-PAUL.

WAT EEN PAAR PANTOFFELS VOOR HINDOSTAN UITGEWERKT HEEFT.

Het is een warme achtermiddag in Hindostan. De vrouw van een zending zit stil met vlugge vingers de naald handterende om een paar pantoffels voor haren man af te werken. Schoon het patroon moeijelijk is en de bewerking al hare aandacht schijnt te vorderen, is haar gemoed veel meer vervuld van gedachten over de menigte aanzienlijke en welgeborene vrouwen in dat land der rozen, wier toestand ellendiger is dan dat van misdadigers in onze gevangenissen. Herhaalde malen heeft zij getracht iets voor haar te doen; maar telkens is zij afgewezen. Zij had gehoopt dat als de jonge lieden, die zij opgevoed had, in de zendingsscholen waren opgegroeid, zij op dezen invloed zou hebben en door hen haar doel zou bereiken; zij had getrouwelijk aan hen gearbeid; maar alles te vergeefs. De kracht harer drangredenen stemden zij toe. Zij gevoelden dat het wenschelijk ware voor hunne vrouwen dat zij opvoeding ontvingen, maar zij waren niet bij magte haar te helpen. De ijzeren boeijen van oud gebruik, de verpletterende tirannie van godsdienstig

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

bijgeloof dwarsboomden hunne pogingen en verwoestten hunne verwachtingen. En daar zij nu bijna wanhoopte haren edelen wensch ooit vervuld te zullen zien, had zij de belangen der ongelukkige vrouwen opgedragen aan dien God, dien zij liefhad en diende, Hem biddende eene deur te openen tot welzijn van die gevangenen in eigen woning. En zoo zit zij nu ijverig te werken, en heeft bijna het geschenk voltooid dat zij bestemd heeft voor hem dien zij bemint, verblijd en dankbaar jegens God over haar zoo gezegend lot dat zij in staat is haar echtgenoot in zijn werk behulpzaam te zijn, en dat zij staan mag in de vrijheid waarmede Christus zijn volk heeft vrijgemaakt.

De laatste steek is gedaan, en zij rust met eene stille vergenoegdheid over haar eigen toestand en in den geest zich verheugende over het genoegen dat haar kleine geschenk haren man zal veroorzaken. Daar wordt de deur geopend, en een Baboe of inlandsch heer, een harer voormalige leerlingen treedt binnen. Hij neemt de pantoffels op, en staat ze met verbazing te bewonderen. De heldere kleuren trekken hem aan, de fraaije bewerking verrukt hem. Hij had nog nooit hare gelijke gezien. En dat had eene vrouw gemaakt, had dit gedaan steek bij steek, en had dit verrigt met dat wonderlijk, tooverachtige werktuig — de naald!

25

„Baboe! zoudt ge niet wenschen dat uwe vrouw ook voor u een paar pantoffels konde maken?" Die gedachte kwam eensklaps als eene ingeving van boven in haar op. „Als gij het mij toelaat, wil ik het haar komen leeren."

Het denkbeeld trof hem. Zij leent hem de pantoffels en hij spoedt er zich mede naar huis. De pantoffels worden van de eene aan de andere getoond. Daarbij wordt verhaald dat ze gemaakt zijn door eene vrouw, en door middel van een klein werktuig dat zij nooit hebben gezien, en van welks vermogen zij geheel onkundig zijn. De nieuwsgierigheid zegeviert op het bijgeloof, en de eerezucht op de gewoonte. „Zouden zij dat ook kunnen leeren? Zou het mogelijk zijn dat zij ook zoo iets konden maken? Waarom de verachte christenvrouw niet toegelaten bij haar te komen? De besmetting konden zij toch door de daartoe voorgeschreven plegtigheden afwassen, en hoe aangenaam zou het voor haar zijn, zoo ze iets hadden om den tijd te besteden, iets dat op zichzelf zoo mooi was!"

Zoo praatten zij over en weder; de schoonmoeder van deze met de schoonmoeder van gene, en zoo, totdat aller toestemming verkregen was, tot zelfs van de vrouw van den ouden familie-vader, wier wil de laatste wet is aangaande alles wat de zenana of het vrouwenverblijf betreft. De zendelingsvrouw wordt uitgenoodigd om de dames in dat huis te komen onderrigten, en spoedig zijn zij achter het geheim gekomen en eigen geworden met het vermogen van de wonderdoende naald. Vlug in het leeren verkrijgen zij uitkomsten, die òn het onderrigt der onderwijzeres òn de vatbaarheid der leerlingen eer aandoen.

Baboe A neemt de pantoffels, die zijne vrouw gemaakt heeft, en laat ze met regmatigen trots aan Baboe B zien. Deze op zijne beurt toont ze aan de dames in zijn huis, en wetende dat zij even goed wat kunnen leeren als de dames in Baboe A's zenana, vragen zij waarom ook zij de zendelingsvrouw niet zouden uitnoodigen haar te komen onderwijzen? Zij wordt uitgenoodigd; zij komt; de dames leeren spoedig, en zoo verspreidt zich het werk. Een paar pantoffels heeft de deur geopend van eene gevangenschap, die meer dan eenige andere in de wereld het hart heeft gesloten. Een paar pantoffels is het middel geweest tot inlating van een lichtstraal bij duizenden, die eeuwen lang in de duisternis gezeten hebben en in de schaduwen des doods.

Beschouwen wij de zaak bloot in het licht van eene maatschappelijke hervorming, dan reeds beveelt zij zich in onze belangstelling aan. Eene kleine bezigheid te verschaffen, die verheverer is dan de huiselijke pligten, die tot hertoe al den tijd hebben ingenomen van haar, die van nature de voortreffelijksten zijn in verstand en uitwendige schoonheid, is op zichzelf voldoende, om allen ijver en deelneming op te wekken. Maar dit is het minst. Door middel van dit handwerk mag het thans de zendelingsvrouw gelukken deze ongelukkige vrouwen te leeren lezen, en haar de aantrekkelijke geschiedenissen en de heerlijke beloften des Bijbels te vertellen. De waarheid Gods heeft hare kracht doen gevoelen in het midden dezer oude bijgeloovigheid, en het verlangen om te weten hoe met de handen een paar pantoffels te maken, is in sommige gevallen niet eer bevredigd voordat de voeten der scholier geleerd hebben te wandelen in de wegen der heiligmaking.

T. M. L.

GUSTAAF WERNER.

OF

KLEINE BEGINSELS EN GROOTE UITKOMSTEN.

Omstreeks het jaar 1837 arbeide te Walddorf, distrikt Tubingen, (koningrijk Wurtemberg) een jong leeraar, Gustaaf Werner, met eenen onvermoeiden ijver en liefde tot welzijn van zijne gemeente. Hij stichtte toen eene werkschool voor jonge kinderen, door middel van vrijwillige bijdragen, die hij van de leden zijner gemeente en van eenige meer verwijderde vrienden ontving. Te midden zijner eerste ervaringen kwam het hem in de gedachten, om een toevlugthuis voor verlaten kinderen te stichten. Eene arme moeder stierf toen, zes kinderen als weezen achterlatende; dit treurig voorval nam bij hem iedere aarzeling geheel weg. Hij nam den eenen dezer weezen, 4 jaar oud, tot zich en zorgde voor zijne opvoeding. De onderwijzeres der naaischool, die tot nog toe alleen de naald had weten te gebruiken, verklaarde zich geneigd de zorgen der huishouding voor hem en voor het kind op zich te nemen. Dat was het mostaardzaadje, het kleine beginsel van de onme-

telijke werkzaamheid, waaraan Werner langzamerhand zich geheel toewijdde. Daar de huishoudster zich dagelijks meer aan haar nieuw beroep wijdde, slaagde hij er in, reeds in den loop van 1838, 10 arme kinderen in zijn huis op te nemen. De leden van zijne gemeente ondersteunden hem met zooveel ijver en edelmoedigheid in zijne onderneming, dat hij boven de bakkerij van het dorp eene tweede verdieping, bestaande uit twee kamers en eene keuken, kon doen bouwen. Ofschoon de ruimte nog zeer klein was en de inrigtingen van binnen onvoldoende waren, was Werner gelukkig. Hij moest echter, om verschillende redenen, zijn ontslag indienen als leeraar van Walddorf en deze plaats verlaten; hij ging zich te Reutlingen vestigen. Den 14^{den} Februarij 1840 begaf hij zich derwaarts, met zijne 10 jonge kinderen en de huishoudster, slechts voor eene maand huishoudelijken voorraad hebbende, en geen ander geld bezittende dan het weinige dat hij in zijn vestzak stak. Werner zegt nog heden ten dage glimlagende: „Als de inwoners van Reutlingen op dat oogenblik hadden geweten, welk een behoeftige in mijn persoon tot hen kwam, zij hadden mij zeker niet toegelaten mij in hun midden te vestigen."

Hij huurde een ruim huis, met het doel om aan zijne inrigting eene groote uitbreiding te geven, zonder echter in elk geval het aantal van 40 leerlingen te willen te boven gaan. Dat was een zeer koen voornemen. Het kwam er nu op aan de kinderen aan den arbeid te zetten, aan eenen geregelden en volhardenden arbeid, en voor hem, Werner, om zich door zijne vrije godsdienstige gesprekken eene gemeente van liefde te vormen. Daar Reutlingen zich door zijn breiwerk onderscheidde, liet hij zonder te dralen dit beroep aan zijne kinderen onderwijzen. De huishoudster bestuude het huis met al de gewenschte zuinigheid en getrouwheid. Drie maanden na hunne vestiging te Reutlingen waren zij reeds in staat eene koe te koop. „Nog heden ten dage," verhaalt Werner (dat is te zeggen, meer dan twintig jaren later) „gevoel ik nog bijna geheel de vreugde die wij toen gevoelden bij de aankomst dezer koe; het scheen ons toe dat wij van toen af tegen allen nood beveiligd waren, en wij herhaalden gedurig in onszelve: „Eene koe bewaart van de ellende."

Niettegenstaande zijne bezigheden in huis, hield Werner niet op naar buiten, evenzeer als in huis, de vertroosting en beloften des evangelies, die zijn hart met vrede en vreugde vervulden, te verkondigen. Zijne godsdienstoefeningen op den zondag trokken iederen keer talrijke hoorders van Reutlingen en van de naburige plaatsen, en onder anderen verscheidene jonge meisjes, die weldra eene vereeniging vormden, wier leden wekelijks eenige uren wijdden om voor de inrigting te arbeiden. De opbrengst van den verkoop van haren arbeid vergemakkelijkte den aankoop eener tweede koe en veroorloofde eenige kleine stukken gronds te pachten. Werner gebruikte voor het onderhoud en voor de bebouwing van dezen grond zijne jeugdige jongens-kweekelingen. Weldra, dank zij de overtuigende en medeslepende welsprekendheid zijner predikingen, gevoelden dezer jonge meisjes zich gedrongen in de inrigting te komen, en geheel haren tijd en hare zorgen aan den vooruitgang daarvan te wijden. Dit ten uitvoer gebragte voornemen liet toe nieuwe leerlingen op te nemen en vermeerderde te gelijker tijd de inkomsten van het huis. De handel der breiwerken ontwikkelde zich en leverde eene hoe langer hoe grootere winst op. De ondervinding bragt Werner tot deze bepaalde overtuiging, dat toevlugtoorden er toe moeten en kunnen komen om zichzelf te onderhouden.

De zegeningen aan zijne predikingen van 't evangelie verbonden, verbreidden meer en meer zijn gezegenden invloed naar buiten. Van alle kanten riep men hem, en hij begaf zich overal waar hij bemerkte dat meer dan bloote nieuwsgierigheid hiertoe noopte. Weldra verhieven zich tegen hem klagten, en daarop zelfs een wezenlijke storm. De naburige leeraars beklagden zich over dezen indringer, die in hunne gemeenten kwam prediken, hetzij in afzonderlijke kamers, hetzij in schuren; de bevolking begon zich ook te verontrusten, en men kon maar al te goed voorzien waarop dit alles zoude uitloopen. De evangelische kerkeraad van het koningrijk vroeg aan Werner verklaringen van zijn standpunt tegenover de landskerk. Hij antwoordde dat zijne roeping was het evangelie te prediken, en hij zich in dezelfde betrekking tegenover de kerk van zijn land beschouwde, als toen hij er vroeger eene openbare geestelijke betrekking bekleedde. De kerkeraad verklaarde met dit antwoord tevreden te zijn en bepaalde zich alleen tot de beslissing, dat voortaan de kerkeraad van iedere gemeente aan Werner de volmagt om te prediken kon toestaan of weigeren. Dit gebeurde in 1841. Van toen af zijn de bekwaamheden en de ijver van Werner nog aanmerkelijk toegenomen; zoo zeer, dat men twintig jaren later het aantal der verschillende plaatsen, waar hij het Woord Gods verkondigde, op

meer dan honderd berekende, alle maanden geregeld in de eene, alle twee maanden in de andere — en in anderen nog zoo dikwijls mogelijk. Men noemde hem eenvoudig den reizenden evangelie-prediker. Van hem heeft Wichern, met de benaming zelve, het eerste denkbeeld ontvangen tot stichting der reizende evangelieprediking. De werkzaamheid van Werner was van het begin af verwonderlijk; hij gunde zich nooit meer dan 4 uren slapens des nachts, niettegenstaande de vermoeijensissen zijner reizen en zijner predikingen, aan welke hij de helft van zijnen tijd toewijde, terwijl hij de andere helft aan de inrigting van Reutlingen gaf.

In 1842 was Werner in staat door enig geld, dat hem werd geleend, een huis te koop, voor zijne inrigting uitsluitend bestemd, en aldus ten volle zijn werk te bevestigen. Hij kwam terug van zijn vroeger voornemen om slechts 40 kinderen op te nemen. Het nieuwe huis werd langzamerhand nog vergroot, eene schuur werd gebouwd; men telde toen 20 stuks hoorraaf, en de uitgestrektheid gronds om te bouwen werd op 30 roeden gerekend; de leerlingen telden weldra 80. De opbrengst der werken en eenige leeningen waren voldoende om het huis te doen voortgaan. Na verloop van slechts eenige jaren waren 12 jongelieden in de inrigting getreden, om zich geheel toe te wijden aan de zorg en opvoeding der kinderen, even als aan de werken die eene zekere winst opleverden.

Daar tot dus verre de inrigting zoowel aangestelde meesters als eene bijzondere school miste, eene dubbele behoefte, die zich meer en meer deed gevoelen, stelde Werner het zich tot plicht voor dezen arbeid eenige zijner jonge helpsters op te leiden, overtuigd dat de opvoeding van jonge kinderen even zoo goed, indien zelfs niet beter, aan vrouwen dan aan mannen kan toevertrouwd worden. Dit was eene stoutmoedige verandering in een land waar, nog heden ten dage, de openbare scholen uitsluitend door meesters worden gehouden. Eenige der helpsters leerden voor onderwijzeres, en deden toen een examen voor den kerkeraad, die haar de aanstelling tot onderwijzeressen toekende. Van toen af zijn deze jonge menschen altijd met de opvoeding belast geweest van de leerlingen van Werner tot den leeftijd van 10 jaar, eene nieuwe verandering die met den besten uitslag is bekroond geworden. Van dit oogenblik af zijn ook jongelieden, evenzeer gedrongen om zich aan de dienst der ongelukkigen te wijden, zich bij hem komen aansluiten, om hem in zijn werk te helpen. Zijne inrigting ging dus met te meerdere zekerheid vooruit; zij telde toen, tien jaren na hare stichting, meer dan 100 inwoners, van welke eenigen hulp verleenden, anderen verpleegd werden. Zoo was het in 1848, in dat verschrikkelijke jaar van staatkundige en maatschappelijke bewegingen. Werner dacht er sedert eenigen tijd aan om de armen en den tijd van vele lediglopende vrouwen te gebruiken; hij stichtte eene groote fabriek, maar hij wilde eene fabriek waar de christelijke geest heerschte, dat is te zeggen waarvan al de bewoners door een levend geloof in Jezus Christus bestuurd werden, en die allen onderling door eene brandende liefde voor denzelfden Zaligmaker verbonden waren. Dat was eene besliste en koene gedachte. Hij ontveinsde zich geenszins noch de tegenkantingen, noch de spotters, aan welke zijn voornemen zoude blootstaan. Na rijpe overleggingen en gebeden nam hij het besluit daartoe. Zijn sterk geloof, gesteund door eene twaalfjarige ondervinding, riep hem gedurig toe: „Voorwaarts!”

Twee dagen na het Pinksterfeest, in 1850, kocht hij voor 40,000 gulden de papierfabriek van Reutlingen, die sedert eenige jaren ledig had gestaan; deze was in zulk een vervallen toestand, dat eene gelijke som noodig was om haar woonbaar te maken; daarenboven moest men een krachtiger waterstroom aanbrengeu, en door middel van een schroefrad eene sterk bewegende kracht vormen; dus welke uitgaven, hoe vele zorgen, hoe vele angsten! Dat was 't moeilijkste levensjaar voor Werner.

Den 7^{den} Mei 1851 werd de papierfabriek plegtig ingewijd; men werkte er oogenblikkelijk in en weldra leverde zij het eerste papier, wel is waar van eene zeer geringe waarde, echter gevoelden Werner en de zijnen eene onuitsprekelijke vreugde over deze eerste goede uitkomst, die hij met een nog zwak en broos kind vergeleek, maar die toch altijd een eerst kind was. Daarbij groeide 't kind op en werd naar wensch versterkt. Inderdaad begon de fabriek zeer te bloeijen; weldra werd zij door eene nabijgelegene bezitting vergroot, die op een vierde mijl van Reutlingen gelegen was; men verkocht zonder eenige moeite; wat de zaken betreft, liet alles zich 't gunstigst aanzien. En, hoe ging 't, uit het christelijk oogpunt beschouwd? Al de bewoners van de inrigting arbeidden, en arbeiden nog, zonder eenige persoonlijke winst te beoogen; zij leven onderling als een groot huisgezin, waarvan ieder

lid slechts ten doel heeft om aan aller onderhoud bij te dragen. Het overtollige wordt geheel en alleen gebruikt om het Toevlugtsoord te vergrooten en te verbeteren. De arbeid wordt geheel en alleen aangewend als middel om het meer en meer te volmaken, als werktuig voor menschenliefde en barmhartigheid. Zoo gebruikte Werner in de afdeeling der vodden 60 jonge meisjes voor het vuile werk om de vodden uit te zoeken en te snijden; slechts de armsten en ligtzinnigsten namen dezen arbeid op zich, onder leiding van bezoldigde arbeidsters, die niet tot de inrigting behoorden. Dikwijls bragt Werner zijne jonge helpsters onder 't oog, dat zij zich met dezen arbeid moesten bezig houden; weldra verklaarde eene harer zich geheel bereid zich daarmede te belasten; dit was van hare zijde een bewijs van groote liefde en van waarachtige zelfverloochening; haar voorbeeld werd weldra door verscheidene harer gezellinnen gevolgd. Deze opoffering leverde spoedig heerlijke uitkomsten op. „Met een oprecht gevoel van voldaanheid,” verhaalt Werner, „kom ik in dit vertrek der fabriek, waar 70 werksters arbeiden, van welken 50, die van mijn toevlugtshuis een deel uitmaken, zeker buiten hetzelfde lichamelijk en geestelijk zouden zijn omgekomen; terwijl zij nu, niet allen bekeerd, toch allen ten minste veel beter voor de zonde bewaard zijn; zij krijgen lust tot orde en bezigheid; men onderwijst haar het naaijen en het breijen, ook kunnen zij reeds tot zeer nuttige bezigheden gebruikt worden.” Hij verkreeg dezelfde gelukkige ervaring in 't vertrek, waar men het papier vervaardigt; daar arbeiden een kleiner aantal werksters, die de bladen uitzoeken en tellen. Die dubbele ervaring bragt Werner tot deze uitzoeking: indien in de fabrieken, door den gemeenschappelijken omgang van zeer vele menschen, het kwaad snelle vorderingen maakt, en diepe wortels naar binnen en naar buiten schiet — zoo kan daarentegen, indien men er in slaagt bij deze talrijke bevolkingen 't zedelijke en geestelijke beginsel in te voeren, en dit van boven af bestuurd wordt door christelijke leiding, dit zedelijke beginsel, deze geestelijke invloed hen langzamerhand doordringen en vervolgens ook met evenveel gemakkelijke en snelheid naar buiten stralen. „Op deze wijze kunnen die gewone omgevingen van onzedelijkheid en bederf, in omgevingen van zegen en licht veranderd worden; dit is 't vooruitzicht en de hoop, ik zoude zelfs zeggen de zekerheid van eene dergelijke uitkomst, zegt Werner, die zoo dikwijls, de mijnen, alsook mijzelven, zulk eenen moeilijken arbeid, zulk een te vreezen strijd gemakkelijker gemaakt hebben.”

(Wordt vervolgd.)

VLEITAAL.

In het jaar 1341 werd Petrarcha te Rome gekroond. Hij begaf zich te paard en blootshoofds naar het kapitoel. De dames die voor de vensters stonden, wierpen welriekende wateren op hem. Eene van deze nam bij vergissing eene flesch met sterkwater, waarvan zij zich bediende om haar blanketsel te maken; zij stortte dit op het hoofd van Petrarcha uit, die daardoor zijne haren verloor.

De vleitaal heeft dikwerf soortgelijke uitwerkingen; dikwerf is haar zalfolie niets anders dan sterkwater dat het hoofd verbrandt. Oeh, dat de Christenen ophielden die jegens elkander te gebruiken. T.

Luther schrijft: Als Kaïn hoort spreken van de verzekerdheid der zaligheid, zal hij met handen en voeten een kruis maken, en met eene fraaije nederigheid zeggen: „God beware mij voor zulk eene grove ketterij en vermetelheid; moet ik, arm zondaar, zoo hoogmoedig zijn om te zeggen dat ik een kind van God ben? Neen, neen, ik wil mij verootmoedigen en mij voor een arm zondaar erkennen.” — Laat ze loopen die zoo spreken, en hoed u voor dezulken als voor de grootste vijanden van het geloof en van uwe zaligheid. — Wij moeten van onze zaligheid meer zeker zijn, dan dat wij het zijn van ons leven; zóó zeker dat wij liever allerlei dood en zelfs bovendien de hel zouden willen ondergaan, dan dat wij ons deze verzekerdheid zouden laten ontnemen en er aan twijfelen.

Hebr. XII vs. 7.

Indien gij de kastijding verdraagt, zoo gedraagt zich God jegens u als zonen.

Verheug u, verheug u, al zendt God u smart!
Kastijding zij louterd, veredelt het hart,
En schijnt de nacht van zorg u lang,
En klopt u 't hart zoo dikwerf bang,
De Heer telt liefd'lijk iederen tranen;
Roep Hem dan steeds in onspoed aan.

Verheug u, verheug u, de Heer kent uw pad!
Het is toch de weg, dien Hij zelf eens betrad;
't Zij Hij dien in uw jeugd deed gaan,
Of wijst Hij dien in grijsheid aan,
't Is enkel liefde wat Hij geeft,
Hij stierf voor ons, die voor ons leeft.

Verheug u, verheug u, schoon 't ligchaam bezwijkt,
En alles op aarde ontvalt en ontwijkt!
De traan, die parel in uw oog,
Stijgt opwaarts tot den hemelboog,
Hij schittert eens in hemelglans,
En wordt u tot een gloriekrans.

Verheug u, verheug u, de Heer is nabij,
Het kind zijner liefde, o lijd'g, zijt gij;
Vertrouw Hem, schoon zijn hand u slaat,
Gij weet het toch wie met u gaat,
En zeg, bemoeidigd bij 't verdriet:
»Mijn Vader, dat uw wil geschied'!»

Naar 't engelsch.

ANNA.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JULIJ. — DERDE WEEK.

Jozefs verheffing. Gen. 41.

»Doch de overste der schenkers gedacht aan Jozef niet, maar vergat hem,» aldus eindigt het vorige hoofdstuk, en eerst ten einde van twee volle jaren van gevangenschap in den onderaardschen kerker, in vs. 14 kuil genaamd, komt er een einde aan deze voor Jozef zoo zware beproeving.

Letten wij hier op de leidingen Gods met de zijnen. Door het kruis tot de kroon: dit is de weg van den godvruchtigen mensch. Hij meene niet dat God hem vergeet te midden van den druk, waarin hij verkeert, en onder welken hij menigmaal lang moet blijven zuchten. — Jozefs ballingschap uit zijns vaders huis duurde nu reeds 13 jaren, waarvan de laatste twee wel de zwaarste waren — maar hij drage met geduld wat God hem toezendt, wachtende op de uitkomst, die Hij te zijner tijd zal zenden, en wel langs dien weg welke zijne wijsheid en liefde geschikt oordeelen zullen; »wetende dat de verdrukking lijdzzaamheid werkt, en de lijdzzaamheid bevinding, en de bevinding hoop,» Rom. 5: 3 & 4.

De droomen van Faraö. Hij stond in zijn droom aan de rivier, namelijk de Nijl, van wier jaarlijkse overstroming de al dan niet vruchtbaarheid van Egypte afhankelijk is; stijgen hare wateren slechts 12 ellen dan volgt er in Egypte hongersnood; nog is er zelfs schaarschte van koren wanneer zij 13 ellen stijgen; rijst het water echter 14 ellen dan mag men zich verheugen. Hieruit is ligt te verstaan, dat er menigmaal in Egypte schaarschte

van levensmiddelen wordt gevonden. »De Nijl als oorzaak; de koe (aan Isis, de godin der vruchtdragende aarde gewijd) als zinnebeeld; de korenaars als gevolg der vruchtbaarheid.»

De uitlegging van den droom. Niet door een der talrijke tovenaars en wijzen, die in Egypte waren en door Faraö werden ontboden, maar door den schier vergeten dertigjarige hebreeuwchen jongeling in den kerker, wien de overste der schenkers op eenmaal herdaht, werd aan Faraö de betekenis van zijne droomen bekend gemaakt. »Het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zoo.» 1 Kor. 1: 27. Jozef een beeld van ware godsvrucht; niet hij, maar God alleen kan Faraö's droomen uitleggen, en hij schroomt niet dit aan den koning te zeggen, en zijnen God te belijden voor aanzienlijken en grooten. Ware moed in het belijden van den Heer is daar alleen te vinden waar ootmoed en kinderlijk Godsvertrouwen het hart vervullen. Zoodanige belijders zullen niet beschaamd worden, maar de zegen Gods zal op hen rusten.

De raad van Jozef. Na de uitlegging van den droom geeft Jozef aan Faraö een dubbel raad, ten eerste het aanstellen van een verstandigen en wijzen man over Egypteland, en ten anderen het innemen van het vijfde deel der opbrengst des lands gedurende de zeven jaren des overvloeds tot voorraad voor het land gedurende de zeven jaren des hongers. Een verstandige raad, waaraan Egypteland en zijn vorst hun behoud te danken hadden. Van waar die wijsheid bij Jozef? Door een gedurigen omgang met geleerden, met wijze mannen uit Egypteland? Maar immers twee jaren lang heeft hij van een ieder vergeten in den kerker vertoefd. Maar God zelf heeft Jozef, ook in de afzondering waarin hij verkeerde, tot een wijs en verstandig man gevormd. »De vreeze des Heeren is het beginnel der wijsheid; allen die ze doen hebben goed verstand.» Ps. 111: 10. Geene ware wijsheid kan er bestaan bij den jongeling, indien hij die zoekt buiten God. Hij moge voor wijs worden gehouden in den kring waarin hij verkeert; hij moge om zijn verstand zelfs de vraagbaak zijn van anderen, in 't eind zal hij toch beschaamd uitkomen. Hij die door den Geest Gods geleid wordt, is waarlijk verstandig. Daarom is het van zoo groot gewigt dat kinderen tegenover de waanwijsheid onzer dagen bij de eerste beginselen der ware wijsheid worden bepaald.

Jozef geeft aan Faraö den raad een verstandigen en wijzen man over Egypteland te stellen. Heeft hij hier aan zich zelven gedacht en zich zelven willen aanbevelen? Geenszins; dit lag wel allerminst in zijne bedoeling. Niet zijne verheffing maar de aanstaande nood van het land, welks treurige toekomst hij heeft moeten voorspellen, vervult zijn hart. Ook had Faraö, die verstandig genoeg was om boven alle wijzen van Egypteland dezen hebreeuwchen jongeling te achten, zulk eenne bedekte aanbeveling van zichzelf wel in Jozef bemerkte, en zou hij hem dan niet eene nog veel aanzienlijker betrekking hebben gegeven dan die hij had beschreven. Tusschen een Hoofd-Overvanger en een Grootvizier, tot welke betrekking Jozef verheven werd, is nog een zeer groot onderscheid.

Jozefs verheffing. Hij ontving de teekenen van zijne waardigheid en wel, a. den ring van de hand des konings, den zegelring, welken de grootvizier of de eerste rijks-ambtenaar draagt, om daarmede des konings bevelen uit te voeren (verg. Esther 3: 10 en 8: 2). Ook bij de Turken draagt de grootvizier den koninklijken ring; b. fijne linnen kleederen, d. i. de witte bysurok (van sijn neteldoek of wit katoen vervaardigd) dien de priesterkaste droeg; c. de gouden keten, een onderscheidingssteeken van koninklijke hulde in Egypte in gebruik. Met deze teekenen zijner waardigheid wordt Jozef nu aan het volk voorgesteld op den tweeden wagen, d. i. op den wagen die op des konings wagen volgde; ook ontvangt hij een egyptischen naam van Faraö, om hem voor het volk als Egyptenaar te doen optreden, welke volgens Luther beteekent: geheime raad.

Merken wij nog op, dat Jozef met getrouwheid deze hooge waardigheid bekleedt, en als een ijverig en nauwgeeft rentmeester ten uitvoer legt wat hij aan den koning heeft voorgesteld. Een ieder, ook de minste onder ons, zij getrouw in het vervullen van datgene waartoe hij geroepen wordt, niet met woorden alleen maar met daden betuigende dat hij een dienstknecht des Heeren zijn wil.

JULIJ. — VIERDE WEEK.

Mozes' geboorte, opvoedingen en vlugt. Exod. 1 en 2.

Na den dood van Jozef en 71 jaren na de komst van Jakob en zijne zonen in Egypteland, stond aldaar een nieuwe koning op; voor de kinderen Israels, die in het land Gosen afgezonderd van de Egyptenaren hadden geleefd en tot een zeer magtig geslacht waren aangegroeid, begon met hem een nieuw tijdperk, en wel een tijdperk van verdrukking. Maar hoe zwaar de verdrukking ook wezen mogt, en hoe zwaarder zij telkens werd, nogtans wies hun getal aan, omdat de Heer met hen was. Zij werden tot zware en harde dienst genoodzaakt, en wel tot het maken van

tigchelsteenen, welke bij gemis aan rotsgronden en als hier te lande tot het bouwen werden gebezigd, en volgens een ingesteld onderzoek door reizigers uit leem en gehakt stroo waren zamengesteld, — en tot de dienst op het veld. Als een voorbeeld hoe zwaar de lasten waren, welke aan de Israëlieten werden opgelegd, kan het volgende worden aangehaald: »Op een der tempels, welke de groote veroveraar Sesostrius of Ramses bouwen liet, plaatste hij dit opschrift: »geen inlander heeft hieuren gearbeid.» (Gerlach). Waarschijnlijk hebben ook zij mede gearbeid aan het oprigten der hemelhooge pyramiden, welke nog steeds als reuzenwerken door de reizigers met bewondering worden aanschouwd.

Niet alleen deze verdrukking werd door den koning voldoende geacht; immers hiermede bereikte hij zijn doel niet, want het volk nam steeds toe in sterkte. Een ander middel zou meer afdoende werken, en wel het ter dood brengen van de kleine jongens, zoodra zij het levenslicht zouden aanschouwen. Maar ook dit werd verijdeld, daar zij die dezen last van den vorst hadden ontvangen, God vreesden en dit bevel niet opvolgden, om welke reden God ze zegende. Eindelijk gebood hij, dat alle zonen die aan de Israëlieten zouden geboren worden, in de rivier (de Nijl) zouden geworpen worden, en rekenende op de magt waarmede hij was bekleed, meende hij nu dat zijn doel, de verzwakking van dit zoo magtig volk, wel zou bereikt worden.

Al mocht het zoo schijnen, nogtans had God zijn volk niet verlaten, en in dien bangen tijd zien wij den man opstaan, die het volk Israël verlossen zou van de dwingelandij, waaronder het gebukt ging. Uit den stam van Levi, den priesterstam, wordt nu een zoonje geboren, wiens vader Amram de kleinzoon was van Levi. Zijne moeder Jochebed, vreesende het bevel van den koning, en ziende dat het kind zoo schoon was, en zeker met de innigste liefde aan dit kind verbonden, verborg het drie maanden lang, totdat het verbergen niet langer mogelijk was, en daarom legde zij het kind in een kistje van beizen, behoort met lijn en pek bestreken, zoodat het geen water doorliet, digt bij den oever in de rivier. Arme moeder! wat zal er nu van uw kindje worden? En ziet de Heer zorgde voor het jongste, en 't was de dochter van den koning zelf die het snoed bevel had uitgevaardigd, die het middel moest zijn in Gods hand om dit kind aan een anders gewissens dood te onttrekken. Wonderlijk zijn de leidingen Gods! Deze Mozes — want dit is de naam hem door des konings dochter gegeven, en beteekent: die uit het water gered is — moest aan het hof van Faraö opgevoed en gevormd worden, om tot het groote doel waartoe hij bestemd was, bekwaam te worden. Toen hij veertig jaren oud was (zie Hand. 7: 23), kreeg hij in het hart zijne broederen de kinderen Israels te bezoeken, en hunne lasten die zij te dragen hadden en steeds even zwaar op hunne schouders drukten, te bezien. Maar nog is het oogblik niet gekomen, waarin hij als redder zal optreden. Waar hij een israelitisch man verlost uit de hand van een Egyptenaar, die hem geweld aandeed, moet hij in stede van dank uit zijner broederen mond een verwijt hooren, toen hij twee hunner in twist geraakt wilde verzoenen. Zij zien in hem den redder nog niet, maar den varigen ijveraar, die zich met eens anders doen bemoeit. Nog is zijne opvoeding niet voltooid tot de taak, die hij eenmaal zal moeten vervullen. Nu niet meer in de paleizen der koningen, maar bij Jethro den priester in Midian moet hij 40 jaren als vreemdeling verkeeren. Midian lag op het schiereiland van den berg Sinai naar den kant van de golf Akaba; als afstammelingen van Abraham en zijne vrouw Keturah (Gen. 25: 1, 2) werd bij de Midianiten de kennis van den waren God gevonden.

Immiddels stierf de koning, voor wiens aangezicht Mozes had moeten vloten; en het gescrei van de kinderen Israels om hunne harde dienst stijgt ten hemel. God hoort hunne verzuchtingen. Hij gedenkt aan het verbond met Abraham, Izak en Jakob gesloten. »God zag de kinderen Israels aan en God kende hen.» Welke teedere liefde straalt ons uit dit woord te gemoet. Had Hij zijn volk vergeten? Voorzeker neen! Hij kende ze allen bij name; hun lijden was Hem niet verborgen. Maar waarom trad God met zijn almachtigen arm niet vroeger tusschenbeide? Op deze vraag past alleen dit antwoord: Omdat Hij het aldus wilde, en deze wil Gods is volmaakt wijs en goed. Waar in het leven van een mensch, van een kind zulk eene vraag moge oprispen, omdat de nood hoog geklommen is en de gedachte zich meester maakt van het hart: zou God het niet zien! daar moge de troost en het vertrouwen op Gods beloften, die onwankelbaar zijn, wederkeeren, bij de vaste overtuiging dat, terwijl geen haar van ons hoofd valt zonder den wil des Heeren, voor zijn oog niets bedekt is, en alles, ook de zwaarste druk, het smartlijkste leed zal medewerken ten goede, dengenen die den Heer liefhebben.

EEN PAUSELIJKE GEDENKPENNING.

In Dl. IV blz. 196 gaven wij de afbeelding van een pauselijken gedenkpenning, die de kroon van den paus voorstelde, en geslagen was ter eere van Martinus V. Bovenstaande afbeelding is die van een gedenkpenning dien paus Calixtus III heeft laten slaan. De wijze waarop de nu onfeilbaar verklaarde paus Pius IX zijne 25 jarige regering heeft gevierd, deed ons ook aan dezen gedenkpenning denken. Vooraf herinneren wij dat nog nooit een paus zoolang zijn troon en zetel heeft bezeten als de tegenwoordige, zelfs de vermeende eerste paus niet. Dat is volgens de roomsche kerk de apostel Petrus, en die — altijd volgens de roomsche kerk — heeft deze waardigheid slechts 23 jaren lang bekleed. Nu geloofde men eerst, dat geen paus ná hem zoo lang zou kunnen regeren: hij moest vóór dien tijd sterven. Dat komt nu wel niet uit, want Pius IX heeft zelfs Petrus overtroffen; doch dat doet er niet toe; maar Pius is immers bepaald onfeilbaar, dat is voor God op aarde verklaard, en die dit niet gelooft is verdoemd — altijd weer volgens de leer der roomsche kerk. Wat Calixtus III op zijn gedenkpenning heeft laten slaan, zien wij eerst regt in Pius IX verwezenlijkt. Men zie de afbeelding maar eens goed aan.

Daar ziet gij den onmetelijken oceaan, waarop drie schepen, menschenlevens dragende, zeilen en zich aan den gezigteinder verliezen. Het is het grootste, het schoonste tooneel van deze wijde wereld; en toch, dit tooneel verdwijnt voor onze oogen onder het kruis van Jezus Christus. Golgotha beheerscht de wereld; het kruis staat dáár, als eene vuurbaak om de schepelingen voor de klippen te bewaren en hen in de haven des heils binnen te leiden. De drie gaten die den voet en de armen van het kruis doorboren, herinneren op eene sprekende wijze Christus, die gestorven is om onze zonden uit te wischen. Christus zijn leven gevende, dat is dan de tweede gedachte, welke uit dit tafereel te voorschijn springt; en waarlijk het is met regt, dat het kruis den oceaan en de wereld beheerscht.

Maar wat zien wij boven dat kruis? — Het zinnebeeld der Godheid? — Neen, het is de pauselijke driedubbele kroon: het zinnebeeld des Pausdoms! Deze verheft zich tot aan de hemelen, die haar met heerlijkheid overstralen. Gaan wij nu den gang der denkbeelden na volgens den gedenkpenning. Wij vinden dezen: de oceaan beheerscht de aarde; de rots beheerscht den oceaan; het kruis beheerscht de rots; en, de pauselijke kroon beheerscht het kruis. Boven de wereld, de zee; boven de zee, de rots; boven de rots, het kruis; boven het kruis, de pauselijke kroon! De oceaan overtreft slechts de aarde; de rots overtreft de aarde en den oceaan tegelijk; het kruis overtreft niet alleen en de aarde en den oceaan, maar ook nog de rots; maar de pauselijke kroon overtreft de aarde, den oceaan, de rots en het kruis! Het kruis is beurtelings beheerschende en beheerscht wordende; de pauselijke kroon duldt geene beheersching! Het kruis, zinnebeeld van God, onderwerpt zich alles, uitgenomen de driedubbele kroon, het zinnebeeld van den Paus; maar de driedubbele kroon onderwerpt zich alles, zelfs Christus niet uitgezonderd! De oceaan heeft, om gedragen te worden, de aarde tot grondslag noodig; de rots rust tusschen de golven op de aarde, het kruis zelf wordt door den heuveltop gedragen; maar beschouw de pause-

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

lijke kroon: zij wordt door niets, ook door niemand ondersteund; zij ondersteunt zichzelf! en zoo haar al iets aanraakt, het is de heerlijkheid die van de hemelen afdaalt.

Is dat te ver gezocht? Lees dan wat er met duidelijke woorden om geschreven staat. Om den pauselijken hoed, zinnebeeld van den paus, staat in het latijn, wat in het hollandsch vertaald aldus luidt: „Al de koningen zullen hem gehoorzamen.” En dat de woorden dit bedoelen, blijkt genoeg uit de vroegere geschiedenis en uit de aanmatigen van den tegenwoordigen paus. Nu begrijpen wij ook waarom de pauselijke wimpel op het jubelfeest van den paus boven de nationale vlag moest waaijen.

Dat Nederland dit bedenke en gedenke aan den tachtigjarigen strijd tegen Spanje, en hoeveel bloed Rome in ons Vaderland heeft gestort, en tot wat duren prijs het eenmaal van de pauselijke heerschappij is verlost!

T. M. L.

WAAR DE NOOD HET HOOGST IS, IS DE REDDING DIKWILS HET MEEST NABIJ.

I.

Uit den mond van dien ouden krijgsman, aan wien men het mededeelde onder het opschrift: „de wachters op den morgen” in N°. 1 van de Christelijke Familiekring, jaargang 1870 te danken had, een man die in zijne plattelandsgemeente als ouderling enz. niet onnuttig werkzaam was en die, hoe karig ook anders in zijne mededeelingen, bij tijd en wijle nog wel eens wilde praten, als hij bespeurde dat hij een belangstellend hoorder had, ontleende de inzender nog de volgende bijzonderheden, die aantoonen hoe onze Hemelsche Vader hulp verleende, waar menschelijke zwakheid begon te twijfelen. Hij verhaalde ons het volgende:

„Op zekeren dag mijne kinderen, die in eene andere plaats woonden, bezocht hebbende, zat ik in den trein, en tegenover mij nog iemand bejaarder dan ik. Aan ons lintje der St. Helena-medaille herkenden wij elkander reeds spoedig als oude strijders onder Napoleon I en dus was er dadelijk sympathie tusschen ons. Een gesprek, voor zooveel doenlijk, te midden van andere personen en in een wagon, was eerlang aangeknoopt, wij bevielen elkander en daar ons beider nachtverblijf in dezelfde plaats was bepaald, besloten wij elkander tot den anderen morgen, als wanneer onze wegen in eene andere rigting liepen, gezelschap te houden. Des avonds zamen aan den haard zittende herinnerden wij ons het vreeselijk lijden bij den terugtocht uit Rusland (1812) doorgestaan. Vele bewijzen van Gods genadige bescherming voerde ik aan, en hij verhaalde mij een paar treffende voorvallen, waarbij hij de hand van een almachtig Vader erkennen moest. „Ik deelde u mede,” zoo zeide hij, „dat ik bij de ruitertij heb gediend en wel tijdens den togt naar Rusland als wachtmeester bij de garde lanciers. Dit lijfregiment had zich lang bijeengehouden; maar bij het naderen der Béresina sloeg ook voor de nog overgebleven manschappen het uur om een goed heenkomen te zoeken. Met eenige officieren en ruiters stonden wij weldra aan den oever der met

26

ijschotsen bedekte rivier. Tijd tot beraad was er niet. Kozakken en verbitterde boeren zaten ons op de hielen en dus stortten wij ons, op Gods hulp vertrouwend, met paard en uitrusting in de golven. Een der hoofdofficieren van het regiment, de later bij het nederlandsche leger zoo bekende generaal Post, zwom aan mijne zijde. Reeds meermalen had ik zijnen klepper voortgedreven, maar eensklaps zonk mijn paard onder mij in de diepte en dreigde mij in den afgrond mede te slepen, toen ik bijna bezwijmd, de stem des chefs mij hoorde toeroepen: „v. d. H., grijp den staart van mijn paard het zal ons wel redden!” Werktuigelijk volgde ik zijn bevel en wij hadden het geluk den tegenoverliggenden oever te bereiken. Vervuld van dankbaarheid voor onze aanvankelijke redding knielden, hij de protestant en ik de roomsch katholieke, ter neder naast het uitgeputte ros en vereenigden onze dankgebeden aan dien God van alle barmhartigheid, die ons aanvankelijk uit zoo dreigend gevaar had gered. Maar er was geen tijd te verliezen. Voorwaarts moest de leus zijn, dan was er nog eenige kans op redding, en daar inmiddels onze overste nog eenige beredene manschappen om zich henen had kunnen verzamelen en ik te voet mij bij anderen wilde voegen, die in dit zelfde geval verkeerden, moest ik van mijnen redder scheiden onder wiens regiment ik later in nederlandsche dienst nog vele jaren diende, waar hij mij steeds begunstigde en mijne gevoelens van dankbaarheid afwees met de woorden: „Neen, kameraad, wij staan gelijk: want hadt gij in den beginne mijn ros niet voortgedreven, dan waren wij zoo dicht niet bij den oever geweest, die ons redding bood. Laat ons liever God den dank onzer harten toebrengen en zeggen:

„God heeft geen lust aan 's menschen krachten,
Aan hen, die daarvan heil verwachten:
De magt des paards en 's mans vermogen
Zijn nietig in zijn heilige oogen.”

II.

Het tweede geval eener genadige redding van den bedreigenden dood viel mij ten deel bij dienzelfden noodlottigen terugtocht, toen het grootst gevaar geweken was en de grenzen van Oost-Prussen reeds achter ons lagen. Ge weet hoe groote ellende er te verduren viel, hoe weinigen den dood, door afmatting, koude, honger en het vijandelijk zwaard veroorzaakt, ontkwamen. Maar ik behoorde met eenige krijgsmakkers van het regiment, door 's Heeren goedheid, onder dit getal. Eindelijk sloeg ook echter voor mij het uur, dat het uitgeputte ligchaam scheen te zullen bezwijken. Te midden mijner kameraden begaven mij mijne krachten, en na vruchteloze pogingen aangewend te hebben, om mijne levensgeesten weder op te wekken, waanden zij mij dood en legden mij aan den kant van den weg onder een boom neder, stelpten eene massa sneeuw over mij heen en bereidden mij eene rustplaats gelijk er zoovelen was te beurt gevallen. Hoe lang ik wel onder die sneeuw heb bedolven gelegen weet ik niet; maar ik herkreeg mijn bewustzijn, en daar mogelijk het hoofd minder bedekt was geworden, kon ik spoedig weder ademhalen, maar was te krachteloos om mij los te worstelen, zoodat ik mijne ziel aan Gode en de voorbede aller heiligen (hij was R. K.) beval en de oogen sloot. Eenigen tijd zoo gelegen hebbende, meende ik het gedruisch van een kar en den stap van een paard te hooren; maar waande nog steeds mij bedrogen te hebben, toen dit geraas ophield en een boer naast mij stond, die mij aandachtig beschouwde. Spreken kon ik niet, maar bespeurde weldra, dat de sneeuw werd opgeruimd, mijn ligchaam werd opgenomen en op een kar getild, waar eenige ledige zakken over mij heen werden gespreid en ik spoedig weder in eene sluimering viel. Toen ik ontwaakte, had de kar voor eene hut stilgehouden, waar een paar sterke armen mij omvatte, in de hut droegen en op eenige bossen stroo nederlegden. Steeds sprakeloos en bijna zonder bewustzijn bragt ik eenige dagen door; koortsen voegden zich bij de zwakte. Maar dank zij de zorgvuldige oppassing van de trouwe gade des landmans, dank mijn gezond gestel, dank bovenal echter dien Vader van alle barmhartigheid, die mij op mijnen levensweg nog zoo vele bewijzen zijner liefde wilde doen ondervinden, langzaam herstelden zich mijn geest en mijn ligchaam en kon ik weder aan den soberen disch en schralen haard des arbeiders deelnemen.

Toen werd mij echter eerst medegedeeld, waaraan ik de zoo zorgvuldige verpleging en de goedheid mij bewezen te danken had. In de jaren 1806—1809 waren vele pruisische provinciën van wege den franschen keizer door zijne troepen bezet. Ten gevolge van dien was ook het lanciersregiment in de omstreken van Elbing bij de boeren gekantonneerd.

Als zoon eens landmans met het vak bekend en weinig te doen hebbende, had ik mijn huisbaas in mijne ledige uren ijverig geholpen, om zijn oogst binnen te halen, daar aan handen om te helpen gebrek was, had hem meer dan eens goeden raad gegeven, enz. Ten gevolge der oorlogsgebeurtenissen was deze man geheel geruineerd geworden, en had zich gelukkig gerekend aan Ruslands grenzen een hutje en wat land te kunnen bekomen, om door het overbrengen van goederen naar de omliggende plaatsen eenig geld te verdienen. Bij zijne terugkomst van een dezer togten had hij mij bespeurd en op mijn voorhoofd het eigenaardig teeken opgemerkt, hetwelk mij eens door eene turksche sabel bij eene schermutseling in Illyrië in 1803 was toegebracht. Zonder zich dus lang te beraden was de barmhartige Samaritaan aan het werk gegaan, had mijn leven gered en ten volle bewaarheid het gezegde in den Bijbel: „Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen.”

H. N. v. T.

GODDELIJKE UITREDDING EN GEBEDSVERHOORING.

In de Haarlemsche Courant van 7 Juni jl. leest men, wat verder bekend gemaakt behoort te worden. De inzender is ons bekend, alsmede de predikant van wien hier sprake is.

Het volgende fragment uit eenen partikulieren brief, gedagteekend uit Parijs, 1 Junij 1871, geeft een denkbeeld van hetgeen sommige ingezetenen van die hoofdstad gedurende de laatste dagen der Commune geleden en doorgestaan hebben.

„. Zondag-ochtend hadden wij nog geen berigt aangaande mijn zwager, den predikant R., die woont in de Faubourg St. Antoine. Wij beproefden tot hem door te dringen, maar konden niet verder komen dan tot Chateau d'Eau; de schildwachten hielden ons tegen, en men hoorde het geweervuur in de onmiddellijke nabijheid. Het was onze eerste uitgang na acht dagen; overal zagen wij de sporen van de verschrikkelijke gevechten: de huizen met kogels doorschoten, boomen omvergeworpen, rookende puinhoopen, huizen waarvan alleen de gevels overeind stonden. — Gisteren zijn wij het Hôtel de Ville gaan bezichtigen. Het was een hartverscheurend schouwspel; maar nog meer trof mij het gezigt der puinhoopen van eene menigte arbeiderswoningen in de buurt der Bastille. Waar zijn de ongelukkige bewoners gebleven? Men zegt, dat velen zich in de kelders verborgen en daar den dood gevonden hebben. Die redelooze vernieling doet denken aan losgelaten helse magten. — Doch ik keer terug tot mijn verhaal en onze droevige tehuiskomst zonder berichten aangaande onzen broeder R. Onze harten waren zeer beklemd, en wij trachtten ze tot God te verheffen. Hij zou over zijnen dienaar waken, en wij hoopten ook tegen hope.

„Om drie ure wordt er gebeld, en tot onze onuitsprekelijke vreugde treedt onze zwager R., het voorwerp van onze bekommring, de kamer binnen, ongekwet, maar zoo vermoeid en geschokt, dat wij eerst langzamerhand de bijzonderheden hebben vernomen van de wonderlijke uitredding, die hem te beurt viel. Tot woensdag had hij in zijne woning eene betrekkelijke rust genoten, hoewel de insurgenten een wachtpost onder zijne vensters hadden en de officieren in zijn huis waren ingekwartierd. Woensdag begon het zeer woelig op het plein te worden; de barricaden werden versterkt, kanonnen en mitrailleurs op het erf nabij zijn huis geplaatst. Donderdag zeide de kolonel tot den heer R., dat hij manschappen in zijne kamer plaatsen moest om uit de vensters te kunnen schieten, maar dat zij niets zouden aanraken. De sergeant betuigde, dat zij eerlijke lieden waren; de Commune had den dood gezworen aan alle dieven! — Vijf minuten later zag het dienstmeisje van den heer R. de laarzen van haren meester aan de voeten van den sergeant, wiens oude schoenen in de kast stonden. Op haren uitroep, of dat dan de wijze was, waarop zij het „de dood aan de dieven!” uitlegden, schold hij haar uit voor eene brutale meid en verklaarde, dat de Commune hun toestond, zich meester te maken van de kleederen en het schoeisel, die zij noodig hadden. — De heer R. pakte nu het geld en de belangrijkste papieren bijeen en bragt, zoo veel hij kon, van linnen, boeken enz. in den kelder, waar hij den geheelen dag en nacht vertoefde. Den volgenden ochtend liet de kolonel (die belang in hem scheen te stellen) hem aandraden om het huis te verlaten, dat tot het uiterste verdedigd en dan in brand zou gestoken worden; terwijl hij gevaar liep van in den kelder te zullen stikken. De kolonel zond hem eene vrijpas met de aanmaning om niet te wachten, totdat het te laat zou zijn. De heer R. begreep, dien wenk te moeten volgen; hij vertrok met een pakje in de hand en

met zijne vrijpas, zonder welke hij geene straat verder zou zijn gekomen. Hij wilde zich naar zijne schoonouders begeven, maar ontdekte spoedig, dat dit onmogelijk was. Toen trachtte hij de kapel van St. Maur te bereiken, doch vond allerwege versperringen en barriaden, zoodat hij als in den blinde voortliep, soms tusschen twee vuren, terwijl de kogels hem langs de ooren sloten. Op eens wordt hij aangehouden door een hem onbekenden knaap, die hem toeroept: „Ga niet verder, mijnheer! zij zullen u dooden, mijn baas is zoo even neêrgeschoten; kom met mij mede; ik weet een uitweg, ik ga naar mijne moeder.” Werktuigelijk volgt de heer R. het kind, dat hem door een huis, over eene binnenplaats, eenige gangen en stegen doorvoert, al snappende als een echte gamin, terwijl hij op plegtigen toon verklaarde: „Mijnheer! men heeft over '93 gesproken, maar men zal nog meer spreken over '71.” Op eens komen zij in eene breedere straat en de heer R. bevindt zich voor het huis van een zijner gemeenteleden, een werkman, weduwnaar, die daar met zijne dochter woonde; opregte, vrome menschen, die tijdens het beleg meermalen van hun eigen voorraad aan den leeraar hadden meêgedeeld. Deze lieden ontvingen den heer R. met levendig vreugdebetoen, als door God hun toegezonden, en verzorgden hem zoo goed mogelijk. Zij wonen in de voorstad Belleville, waar het langst en het hevigst gevochten is, de wijk, die zich het laatst heeft overgegeven. De vensterramen waren met matrassen digtgemaakt. Tot zondag-middag half twee (het was Pinksterzondag) bulderden de kanonnen, terwijl de bommen en granaten overal ontploften. Tegenover hen werd een huis door een petroleum-bom in brand geschoten; vrouwen en kinderen werden bij hen ingenomen, het vuur omringde hen aan alle zijden, en gedurig meenden zij, dat hun einde daar was. Zij sterkten zich door het vurig gebed en het woord van God; de 34ste psalm en vooral de woorden: „De Engel des Heeren legt zich rondom degenen, die Hem vreezen en rukt ze uit,” waren hun tot een grooten troost en verlevendigden hun moed. En hun vertrouwen is niet beschaamd geworden. Toen alles afgeloopen was en de troepen meester van het terrein waren, konden de heer R. en zijne vrienden met een dankbaar hart waarnemen, dat niet één kogel het huis getroffen had en dit geheel ongedeerd was gebleven. Toen lazen zij zamen den 103^{den} psalm; de heer R. stortte zijn hart uit in een vurig gebed, daarin gevolgd door zijnen gastheer, die onder tranen God prees, daar Hij van dien knaap zich had bediend om den heer R. te redden, en hun huis had gespaard. Toen de heer R. den volgenden dag met een bezwaard hart zijne woning ging opzoeken, vond hij het huis niet verbrand en niet geplunderd. Een bom had eene deur en kozijn verbrijzeld, maar de meubelen waren onverlet; de pendule stond op den schoorsteen als altijd, — de laarzen waren het eenige, dat werd vermist. God heeft hen kennelijk bewaard, en hunne harten zijn overvloedig van dankbaarheid.”

Ja, waarlijk de God van Elia leeft nog. Hij doet nog wonderen; Hij vergeet zijn volk ook nu niet; Hij weet ze te bewaren. Zoo dachten wij toen wij het bovenstaande in de Haarlemsche Courant van 7 Juni jl. lazen. Wij meenden dit voorval der vergetelheid te moeten helpen ont-rukken, en het feit ter bemoediging van Gods kinderen in donkere tijden en benaauwende dagen in ruimer kring te moeten bekend maken.

T. M. L.

EEN WOORD VAN WHITEFIELD.

Whitefield, de beroemde engelsche prediker der 16de eeuw, een der meest populaire redenaars die men ooit gezien heeft, wijdde geheel zijn leven met volkomen zelfverloochening aan de dienst van den Heer Jezus. Aan het eind van zijn leven kon hij deze schoone woorden uitspreken, die elk stervend Christen hem behoorde te kunnen nazeggen: „Heere, wel ben ik in uw werk moede, maar uw werk nooit moede geworden.”

T. M. L.

WAAROM HET KIND GENOMEN?

Eene duitsehe familie was naar Noord-Amerika verhuisd en had zich daar ver van hunne landslieden een stuk land in het bosch gekocht en zich er nedergezet. Het was hun in den aanvang zeer moeilijk geweest, maar het werd met der tijd beter; zij bouwden alles wat zij tot levensonderhoud behoeften, en wat zij verder noodig hadden kochten zij jaarlijks eenmaal in de naaste stad. Hunne kinderen groeiden op en hielpen zoo goed zij konden in den tuin en op het veld. De nabijheid der roode Indianen had hen in het eerst het meest bekommerd; maar ook daaraan waren zij gewoon geworden, want dezen waren vreedzaam en deden hun niets. Nu en dan kwam wel de een of andere Roodhuid hen bezoeken, maar vooral een hunner had veel liefde en toegenegenheid tot de kinderen getoond en hun menigmaal wat uit het bosch medegebragt, — nu het een dan het ander — en hij leerde hun allerlei kunstjes — klimmen en klauteren, zoodat de blanke kinderen deze roodhuidige menschen allens zeer lief kregen.

Op zekeren dag nu komt de Roodhuid weder, en tracht de groote kinderen met zich naar het bosch te lokken, wat hem ook gelukt; vervolgens keert hij terug, ijlt het huis in, grijpt het jongste kind uit het bed en loopt er in allerijl mede weg. Vader en moeder dit ontdekkende staan daar vol angst en schrik; maar wie kan den vluggen Indiaan inhalen? Hij met dat kind in den arm vlugt als het ware voor hen uit; de ouders hem achterna; en zie, eindelijk nadat zij een groot eind ver het bosch in zijn, zien zij dat hij stil staat: hij laat hen tot zich naderen en bij hem gekomen zijnde, legt hij het kind bedaard in de armen der moeder, kijkt haar vriendelijk lagchend aan, en vervolgens den vader. De ouders doodvermoed, schrikken, en toch verblijd kijken zij hem vragend aan, want zij verstaan zijne taal niet en willen toch gaarne weten, waarom hij hun zoo veel angst heeft aangejaagd. Nu wijst hij hen op hun huis, dat zij in de verte zien liggen, en zie, het staat daar in volle vlam. Nu bemerken zij de liefde van hun rooden vriend. Hij had vernomen dat men de familie wilde overvallen en dooden; en hij wilde hen redden; maar hoe? Daarom lokte hij eerst de grootere kinderen er uit, en om de ouders het huis uit te krijgen en hen te redden nam hij het jongste kind zelf en liep er mede weg.

De Heere God heeft van u, diepbedroefde ouders! een of meer uwer kinderen weggenomen. Waarom? vraagt gij. Hij houdt het u voor aan de hemelpoort, behouden en zalig. Hij wil dat gij Hem zult volgen. Ach, loopt Hem na; ziet maar op Hem hoe Hij uw kindje veilig in zijne armen draagt. Eene andere spraak zoudt gij welligt niet verstaan hebben; misschien zoudt gij van uwe kinderen afgoden hebben gemaakt. Als gij dan uw kind bij Hem zoo zalig wedervindt, dan zal Hij u den blik laten terugslaan, en u aantoonen wat er van u zou worden zijn, als Hij het u gelaten had. De Heer heeft alles wel gemaakt. Geeft Gode de eer.

T. M. L.

EEN ONWEDERSPREKELIJK BEWIJS.

De koning van Siam, een land in eene brandend heete luchtstreek van Azië gelegen, welks inwoners niet weten wat koude is, ontving eens aan zijn hof een fransch gezantschap. Lang luisterde hij met groote belangstelling naar de verhalen van die gezanten, welke hem eene schilderij ophingen van de zeden, de gewoonten, de nijverheid, enz. van Frankrijk. De beschrijving van het klimaat en van de voortbrengselen uit hun land boeide de aandacht des konings waarschijnlijk wel het meest. Maar toen men hem vertelde dat in Frankrijk en in Europa, in zeker jaargetijde, het water ophoudt te vloeijen en zóó hard wordt dat het menschen, paarden en rijtuigen kan dragen, werd hij zeer gramstorig, want hij meende dat men den spot met hem dreef. — „Dat is onmogelijk; dat is niet waar!” riep hij uit.

Kunt gij nu wel raden waarom de koning van Siam het bevrozen van het water onmogelijk achtte? Doozeenvoudig, omdat hij nog nooit ijs had gezien.

Hoe menigeen handelt als die koning van Siam! Hoe menigeen loochent wat de bijbel leert, eenvoudig omdat hij het niet heeft gezien!

T. M. L.

HET NUT DER VOGELS.

Uit het tijdschrift *Androcles*, Maandschrift aan de belangen der dieren gewijd, nemen wij het volgende over, en willen ook gaarne medewerken aan de bescherming van dieren.

Men kan er niet te dikwijls op wijzen hoe eene ongelukkig zeer populaire dwaling de schade verhoogt die door de vogels aan den oogst van granen en tuinvruchten wordt toegebracht. Deze dwaling wordt vooral in de hand gewerkt doordat de vogels zich liefst nabij graanvelden ophouden; echter niet om zich aan het zaad van verbouwde planten te goed te doen of graankorrels te pikken, maar eenvoudig omdat zij weten juist op zulke plaatsen rijkelijk voedsel te zullen vinden in de eijeren, larven en poppen der insecten, en niet 't minst in de volkomen insecten zelf die zooveel schade doen aan den oogst. Ook wij hebben hier herhaaldelijk op gewezen, om zoo mogelijk de verdelgers der vogels te overtuigen van het nadeel dat zij zich zelf en anderen door hunne verachting toebrengen, om nog niet eens te spreken van de verkeerde opvatting welke zij toonen te hebben van de verhouding van den mensch tot de dieren, en van de reden waarom deze door den Schepper, naast den mensch eene plaats in de natuur is aangewezen. Doch veel meer afdoende dan redeneringen zijn de overtuigingen die de wetenschap ten dezen opzichte levert. Immers door het onderzoek van de magen van eene groote menigte vogels, zoowel in Europa als in Amerika en op verschillende tijden van het jaar, is uitstekend gebleken, dat de vogels — vooral de kleinere soorten — aan land- en tuinbouw een onberekenbaar nut aanbrengeu.

Prof. Freadwell te Massachusetts bevond dat eene halfvolwassen spottlijster in de kooi, op één dag 68 regenwormen opat, wegende te zamen bijna anderhalfmaal meer dan de vogel zelf; eene andere lijst was te voren uit gebrek gestorven, ofschoon zij dagelijks van 8 tot 10 wormen kreeg, of ongeveer 20 ten honderd van haar eigen gewicht.

Uit een onderzoek door prof. Giebel te Halle bewerkstelligd, blijkt dat zelfs die vogelsoorten welke min of meer graan eten, dien diefstal meer dan vergoeden door het vernielen van insecten die nog veel grooter verwoestingen zouden aangerigt hebben. Het bleek hem namelijk door een uiterst nauwkeurig onderzoek der magen van 73 jonge zwaluwen, dat 46 zich uitsluitend met insecten, en slechts 7 zich met pitvruchten hadden gevoed, de overige 20 hadden zoowel insecten als vruchten gebruikt. Het resultaat van een dergelijk onderzoek bij 46 andere zwaluwen was dat slechts een drietal van vruchten en de 43 andere van insecten geleefd hadden.

Ook de nachtvogels, en inzonderheid de uilensoorten, bewijzen den landbouw en dus den mensch onberekenbaar veel nut, zoodat zij, die uit onwetendheid of bijgeloof de nesten en de broedsels dezer vogels uitrooijen, zeer tegen hun belang handelen. De gewone uil en de katuil voeden zich bijna uitsluitend met ratten, huis-, sard- en veldmuizen. Zeker Fransch natuurkundige — Girardeau-Leray — had er vermaak in om eenmaal 's jaars het hol in een oud boom, waarin zich een paar uilen op zijne landhoeve ophield, te doen uitscheppen. Gewoonlijk vond men er ongeveer 14 kog ratten en muizenbeenderen in. Duidelijker kan niet bewezen worden dat die nachtvogels leven ten koste der knaagdieren, die zoo ontzettend veel schade toebrengen aan alle graangewassen; en veilig mag men aannemen dat elke uil meer muizen doodt, dan zes katten doen kunnen, en ons dient zonder zich immer te bezondigen aan diefstal van melk, vleesch, spek of andere eetwaren. Daarom is het een zegen voor eene boerderij om een uilennest in hare nabijheid te hebben, en in het belang van den landbouw kunnen de nachtvogels nimmer te veel ontzien en gespaard worden.

Hiermede stemt overeen wat men leest in het Nederlandsche Tijdschrift ter bevordering van Nijverheid, 1870, 3e en 4e stuk. Gaarne nemen wij dat over, om daardoor de woorden van een buitenlander door een getuige uit ons midden bevestigd te zien.

*Volgens eene door mij ontvangen mededeeling van den heer W. J. D. van Iterson bleek bij een landbouwer te Haren, prov. Groningen, het nut der nachtvogels in het jaar 1869 op eene merkwaardige wijze. Hij vond namelijk in zijne schuur een nest jonge uilen, 't welk door hem in de voerkist van een wagen geplaatst werd, zoodat de oude huppe jongen konden blijven voeden. Het uilenpaar deed dit getrouwelijk, en de landbouwers uit den omtrek waren verbaasd over de groote hoeveelheid muizen die door

de oude vogels aan hunne jongen werd gebracht. Zoodanige opmerkingen moeten ten laatste wel medewerken tot het sparen dezer te lang miskende vogelsoort.

Tevens herinner ik mij uit mijne vroegere togten in het noorden der provincie Groningen, welke invloed in dit opzicht wordt uitgeoefend door de groote meeuw (*Larus argentatus*), daár kobbe genaamd. In een jaar toch dat de veldmuus zeer overvloedig was, zag ik deze vogels in groote getalen de ploegers volgen en dadelijk gretig elke muus, die door den ploeg uit de voren opgeworpen werd, wegpakken. De welbekende, groote togten der muizen eindigen dikwijls aan het zeestrand, waar vele watervogels aan de verdere vermenigvuldiging dezer schadelijke dieren paal en perk stellen.*

In de eerste helft dezer eeuw richtten de rupsen in Noord-Amerika verwoestingen aan die alle beschrijving te boven gingen. De boomen op de publieke wandelplaatsen der groote steden waren geregeld in Juni reeds kaal gevretten; veelmalen werden sportreinen door de rupsen belet hun weg te vervolgen ³⁾ enz. Doch in het begin van 1852 werden 3 paren musschen uit Europa te Portugal overgebracht; zij broeiden nog dat jaar en hunne vermenigvuldiging was verbaasd, dank zij den ruimen voorraad spijs die het nieuwe vaderland hun aanbod. Uit dankbaarheid voor het wegpikken der rupsen, die vroeger bij trossen uit de boomen op de wandelaars vielen en zich in de huizen en kleederen, zelfs in de bedden nestelden, namen de amerikaansche dames de voor haar nieuwe vogelsoort zoo zeer en amitié, dat bijna allen bakjes met lekkerrij en met water in de vensterkozijnen hingen. De musschen, die in de nieuwe wereld haar ouden aard niet verloorchen, laten zich die uitnodigingen bijzonder welgevallen, en nog ongelooftijker dan de uitgestrektheid der verwoestingen vroeger door de rupsen aangerigt, is de uitgebreidheid der weldaden welke Amerika thans aan de musschen heeft te danken.

De goede uitslag van de acclimatie der musschen in Amerika deed zekeren Engelschman, Brodie genaamd, het voornemen opvatten om die vogelsoort ook op Nieuw-Zeeland inheemsch te maken. Naarmate toch de landbouw zich meer en meer uitbreidde in Australië, neemt ook de insectenplag op die eilanden toe. Met het schip *Swordfish* voerde gezegde Brodie in 1859 800 musschen naar Nieuw-Zeeland; het onderhoud dezer vogels aan boord kostte hem ongeveer 18 p. s., doch hij vertrouwde dat die uitgave een bron van rijkdom zou worden voor dit gedeelte van Australië. Dat vooruitzicht heeft zich bevestigd; de insectenplag wordt er volkomen in bedwang gehouden door de musschen. Een paar jaar later heeft Brodie ook de boschfaun op Nieuw-Zeeland geacclimiteerd en ook deze tiert er uitmuntend.

De zoologie of dierkunde is eene wetenschap waarin reeds groote vorderingen gemaakt zijn; maar de zoötechnie, de wetenschap welke ons de bestemming der dieren leert kennen, de rol die zij op aarde moeten vervullen, het doel waarmede de Schepper ze tot aanzijn riep, het nut dat wij, menschen, van elke diersoort kunnen trekken, en eindelijk de grenzen van onze magt over hen, en die van onze bevoegdheid om ze ten ongeen nutte te mogen doen voortplanten of te doodden, opdat het evenwigt door God in de schepping gelegd niet verbroken worde, die wetenschap is betrekkelijk nog maar zeer weinig vooruitgegaan. Op het gebied der zoötechnie kunnen en moeten alzoog nog onmetelijke vorderingen gemaakt worden. Daardoor zal veel duisternis in de schepping worden opgehelderd, zullen den mensch ruime bronnen van voordeel en welvaart worden geopend, en zal het lot der dieren zeer zeker veel verbetering ondergaan. Ieder vriend, ieder beschermder der dieren moet het zich tot pligt rekenen tot die vorderingen het zijne bij te dragen.

VOOR DEN ONDERWIJZER.

JULIJ. — VIJFDE WEEK.

Farao's verstoktheid. — Ex. 6: 27—7: 13.

De tijd voor de verlossing van het volk Israel door God bestemd was aangebroken. Mozes en Aäron, — de laatste als de mond van Mozes, wien, »zwaar van mond en zwaar van tong» zijnde, zijn broeder Aäron, drie jaren ouder dan hij, was toegevoegd — hadden de goddelijke roeping ontvangen tot Farao te gaan en vergunning te vragen voor hun volk, om een weg van drie dagen in de woestijn af te leggen, ten einde den Heer, hunnen God, te offeren. Eene eerste poging bij Farao was vruchteloos geweest en had verzwaring van de dienst ten gevolge gehad, en dien ten gevolge bij het volk ontevredenheid op Mozes en Aäron gewerkt. Mozes aarzelt andermaal tot den koning te gaan, gelijk het hem de Heer beveelt, want ook bij zijn volk vindt hij geen gehoor en geen vertrouwen. De Heer

³⁾ Volgens het weekblad *La Science pour tous*, heeft dergelijk geval in 1868 ook in Frankrijk onderscheidene malen plaats gehad; o. a. op 31 Mei langs den Orleans-spoorweg.

heeft medeliden met zijne zwakheid, en openbaart hem hoe Farao wel zijn hart zal verhard en naar zijne stem niet zal hooren, maar hoe Hij zijn volk door groote gerigten (de tien plagen) uit Egypteland voeren zal, waardoor zijn naam zal verheerlijkt worden en de Egyptenaren zullen moeten erkennen dat God de Heer is; welke overtuiging Mozes niet tot een schrik maar tot eene vertroosting in zich mag opdragen, en 't geen hem door den Heer zelfen bij de herhaling van het bevel: »spreek tot Farao alles wat Ik tot u spreek» wordt herinnerd (H. 6: 28). H. 7: 1. »Ik heb u tot een God gezet over Farao» is niet slechts als beedspraak te verstaan. Mozes nam in de daad de plaats in van God tegenover Farao. God had hem zijn eigen woord in den mond gegeven, zijne scheppingskracht hem verleend tot het volbrengen van 't geen waartoe Hij hem groepen had (Lange). Door dit mijn Woord, spreek God, zult gij over Farao heerschen; hij kante er zich tegen aan en wederstreef zooveel hij wil, zoo zult gij hem toch laten volbrengen wat gij wilt. Zoo gaat het met hem, die Gods woord bezit en Gods kind is, hij voert heerschappij over alles. Want een Christen is zulk een magtig mensch, dat alle schepselen hem moeten gehoorzamen; al schijnt dit zoo niet, is het in waarheid toch zoo. Wat op aarde is magtiger dan de dood, schrikkelijker dan de zonde en smartelijker dan een kwaad geweten? Nogtans zegt de Christen dat hij over alle dezen een heer is (Luther).

»Aäron uw broeder zal uw profeet zijn.» Verg. H. 4: 14—16. Een profeet is in de eerste plaats een man, door wien God spreekt, gelijk wij lezen Jeremia 1: 9: »Zie Ik geef mijne woorden in uwen mond.»

H. 7: 3. »Ik zal Farao's hart verharden.» Hier is niet sprake van eene verharding tot het kwaad, maar van eene verharding in het kwaad, die door den toestand van Farao's hart noodzakelijk wordt gemaakt. Dezelfde regen bevordert den wasdom van tarwe en onkruid; dezelfde zon doet de ene vrucht rijpen en de andere verdorren; hetzelfde lijden heiligt en vervreemdt van God; hetzelfde Evangelie is een reuk des doods ten doode, en een reuk des levens ten leven; dezelfde teekenen verteederen Israel en de Egyptenaren en verharden Farao. Nogtans zal ook dit Schriftwoord niet volkomen begrepen worden, zoalag het verband tusschen Gods albestuur en 's menschen zedelijke vrijheid en verantwoordelijkheid ons een raadsel blijft. (Nissen, Pract. Handleiding).

Vs. 6 en v. Mozes en Aäron gehoorzamen aan Gods bevel. Geene kleine taak voorwaar was hun op de schouder gelegd, maar zij aarzelen niet meer. Zal het nu met goeden uitslag zijn? Zal de koning van Egypteland zich buigen voor den Koning aller koningen? Heelaas neen! Ook niet als hij het teeken ziet, dat Mozes op Gods bevel voor zijn aangezicht verrigt. Hij neemt zijne toevlugt tot de wijzen en de guichelaars en de egyptische tovenaars, en deze deden ook alzoog met hunne bezweringen; ook hunne staven werden tot draken. Maar de staf van Aäron versloot hunne staven. Nogtans verstokte Farao's hart.

Hoe gevaarlijk is het, waar men de stem Gods niet hooren wil, zijne toevlugt te nemen tot wijzen dezer wereld. Hunne redeneringen schijnen verstandig, maar zij zijn bedrieglijk en trouweloos. Farao wreep zich nu geheel in de armen van het volstreekte ongelooft, hij verzet zich tegen God. Hij wil naar zijne stem niet luisteren, en stort zichzelve al meer en meer in het verderf. Hij is eene ernstige waarschuwing voor allen, die na hem zijn gekomen. Waar het hart zich niet wil overgeven om te luisteren naar de stem Gods, het oog niet zien wil de teekenen die Hij doet, (en zijne oordeelen gaan ook thans over de wereld, men vestige de aandacht der kinderen op het gebeurde te Parijs en den toestand van goddeloosheid, waarin deze stad verzonken was; op de pestilentie onder menschen en vee; op natuurverschijnselen als aardbevingen, waarvan er een den 11^{den} April j.l. te Bathang in China het leven kostte aan ongeveer 2300 personen), en het oor gesloten blijft waar de verkondiging van Gods liefde, van Gods genade tot den zondaar komt, — daan zal het einde zijn verwerping van Gods aangezicht. Indien over Farao zoo groote oordeelen zijn gekomen, hoe veel te meer over ons, die onder de nieuwe beedeling zijn geboren en opgevoed, indien wij op de stemme Gods geen acht slaan. »Heden indien gij zijne stem hoort, zoo verhardt uwe harten niet.» Ps. 95.

BLADVULLING.

Wanneer aan het eene einde van een hengelstok een worm hangt, bevindt zich aan 't andere gewoonlijk een dagdief.

SHELLEY.

KLEIN ROOKWOOD.

HOOFDSTUK I.

DE HUT VAN DE WEDUWE MONK.

Van al de behoorlijke plekjes die gij ooit kunt gezien hebben, was er zeker geen, dat in schoonheid Klein Rookwood kon overtreffen. Er was waarschijnlijk ook eens een Groot Rookwood geweest, maar dit was zeker al heel lang geleden; doch hoe dit ook zij, het bestond ten minste nu niet meer; terwijl klein Rookwood er uitzag alsof het nog nimmer een steen verloren had, en er ook geen enkele nieuwe was bijgekomen sedert den dag, waarop het gebouwd was.

De vooruitspringende daken der hutten waren met riet gedekt, verscheidenen waren schilderachtig met smaragd groen mos bedekt, en als de zon er op scheen, deden zij de plaats op eene groote juweeldoos gelijken; inderdaad, het moesten wel mooie juweelen zijn, en er zou ook een groote voorraad noodig geweest zijn, als zij met Klein Rookwood hadden willen wedijveren, wanneer gouden stralen der morgenzon zich in de dauwdroppels spiegelden, die in het met groen begroeide riet schitterden. Het lag in een dal, en in de groene weiden van hogere landen er om heen graasden talrijke koeijen en schapen; die rustige dieren verhoogden nog de bevalligheid van het geheel; en het aardige kleine beekje met zijne landelijke bruggetjes en sierlijke essenboomen tusschen de dikke rijen der heggen voltooide er de schoonheid van. Neen voltooijen deden zij het niet; want er was nog eene mooie oude kerk, met een hoogen spitsen toren, die zeer ver gezien kon worden, en dan waren er ook nog de overblijfsels van een gebouw van grooten omvang en aanzien, hetwelk eertijds het kasteel geweest was. Vier kamers van dit gebouw waren nog altijd bewoond en dienden nu tot woning voor een landbouwer. Er waren nog verscheidene andere kamers blijven staan, ofschoon van sommigen de zolderingen neergestort waren, en dezen waren aan het verval prijs gegeven. In één woord, hetzij gij langs de wilgenboomen voortwandeldet, of de groene heuvelen wildet bestijgen, of in de met mos versierde lanen doordrongt, waar de heggen zoo hoog opgeschoten waren, en de takken der olmen boven uw hoofd zich op

DE CHRISTELIJKE FAMILIEKRING, VI.

verschillende plaatsen zamenstrengelden, zoudt gij wel zeer moeilijk te voldoen geweest zijn, indien gij niet hadt willen bekennen dat het eene lieve plaats was, en regt geschikt om er gelukkig te zijn. Maar de plaats zelve maakt ons juist niet gelukkig: er moet iets in zijn, dat zulks doen kan, en dat wilde ik nu gaan aantoonen.

De edelman, aan wien het grootste gedeelte van het land rondom Rookwood toebehoorde, en die inderdaad de landheer kon genoemd worden, had eene eenige dochter, die de afgod zoowel van vader als van moeder was. Haar naam was Ida Valentine, en op den tijd waarvan ik spreek, was zij omstreeks vijftien jaar oud. Mijnheer en mevrouw Valentine vonden haar schoon, maar zij was niet meer of minder dan zeer alledaagsch. Zij beschouwden haar als bijzonder bekwaam; maar inderdaad had zij evenmin bijzondere geestesgaven als eene in het oog vallende domheid. Zij hielden haar voor voortreffelijk, en toch hadden zij zeer veel te lijden gehad van hare hardnekkige weerbarstigheid; want zij was opgevoed in de aanbidding van zichzelf, en zij beloofde hare ouders zoo als zij dit in deze zaak verdienden. En toch kon hunne blinde liefde geene fouten in haar zien, en hare gemelijkheid werd altijd aan eene slechte gezondheid toegeschreven. Mijnheer Valentine echter kwelde zich dikwijls over haar, zijn geweten begon hem verwijtingen te doen; hij twijfelde somtijds of hij omtrent haar wel even verstandig als goed geweest was. Hij bezat verscheidene eigen huizen, een in het beste gedeelte van Londen, een niet ver van Rookwood, en een ander aan de zee kust. Hij verhuisde dus bij verschillende gelegenheden, en nam zijn geheele gezin met zich, hetgeen bestond uit zijne vrouw, Ida en eene groote menigte bedienden. Zij waren sedert geruimen tijd niet tot Rookwood geweest, hoewel zij, als zij buiten waren, het toch van tijd tot tijd bezochten; want mevrouw Valentine hield zeer veel van landelijke schoonheden, en bewonderde het lieve plaatsje.

Het was op een schoonen dag in het midden van den zomer, dat een heer en eene dame naar de overblijfsels van het oude kasteel heenwandelden, en vroegen den man of de vrouw te mogen spreken, die daar woonden. Zij vertelden hun, want zij zagen ze beiden, dat zij gehoord hadden dat Rookwood eene zeer gezonde plaats was, en vroegen of zij, dewijl zij toch geene kinderen hadden, niet voor een korten tijd een paar kamers konden verhuren, want zij wenschten zeer eene jonge dame daar te kunnen plaatsen, die stille en buitenlucht noodig had, om van

27

eene doorgestane zware ziekte te kunnen herstellen. De man, Ephraim Pool genaamd, zeide, dat ofschoon hij zelf nooit meer dan twee van de vier goede kamers gebruikte, hij echter altijd de beide anderen in gereedheid hield voor den meester en de meesteres, alsmede voor de jonge jufvrouw en de bedienden, als zij eens een dag bij hen kwamen doorbrengen. Na dit antwoord was de dame reeds op het punt om te vertrekken, toen de vrouw van Ephraim, die zich tot de bezoekers aangeetrokken gevoelde, tot haar man zeide, dat de familie nu toch in den vreemde was, en dat zij nooit bij hen kwamen zonder het vooraf te laten weten.

„Dat deden zij tot hertoe ook nooit; maar dat is geene reden waarom zij het ook nooit doen zullen,” antwoordde hij, doch het scheen hem ook te spijten dat hij dit zeggen moest.

„Maar als nu die jonge dame het eens zoo zou willen schicken, dat zij dien dag uitging als zij hier komen?” hernam de vrouw.

„O, dat zou zich voor een enkelen dag zeer goed schicken, als zij ten minste redelijk wel is; want zij is geheel onafhankelijk,” zeide de dame. — Dus werd er besloten dat de jonge dame twee kamers ter harer beschikking zou krijgen, en dat Maria Pool haar zou bedienen. — Dewijl er overvloed van melk, eijeren en hoenders in klein Rookwood was, en een landelijke leefregel als zeer noodzakelijk aan de herstellende was voorgeschreven, zoo bestond er weinig bezwaar in de behoeften harer tafel te kunnen voorzien. Toen alles besproken was, keerde de heer en dame naar „Reizigers Rust,” waar zij hun rijtuig hadden laten staan terug, en gaven bevel aan den koetsier naar het kasteel te rijden. Daar aangekomen zijnde, tilden zij met groote teederheid en zeer veel voorzorg een mager, vervallen en zwak uitzienend meisje er uit, dat als een groote bundel in doeken en mantels gerold was. Zij scheen in het begin bijna niet in staat om te staan, maar weldra begon dat gevoel van verstijving te wijken, en zij keek rond als om eens goed op te nemen waar zij was. Zij had het grootste gedeelte van hare haren verloren, en droeg een mutsje, dat digt rondom het gezicht gesloten zat; hare oogen schenen buitengewoon groot, hare trekken scherp en hare wangen waren bleek en ingevallen. Maar niettegenstaande dit alles, was er toch iets aantrekkelijks in haar gelaat.

„Laat mij u maar geen schrik aanjagen,” zeide zij glimlagchend tot Maria Pool, die haar met een zeer ernstig gelaat aanzag, „ik zal hier wel weer spoedig bijkomen.”

„Maar was zij niet te ziek, om aldus verlaten te worden?”

„Neen, de dame en de heer dachten, dat zij best in staat was daar alleen te blijven: het kan haar niet veel schelen; zij weet zich op verschillende wijzen te vermaken,” zeide de dame.

En inderdaad, zij scheen ook volstrekt niet ontroerd, toen al hare zaken uit het rijtuig gehaald waren, en hare geleiders er weer in stapten om weg te rijden. En toch bestond er eene sterke gehechtheid tussehen hen; want toen het rijtuig den hoek omdraaide, en uit het gezigt verdwenen was, vulden hare groote oogen zich met tranen; maar zij wischte die haastig af. Zij verlangde naar bed te gaan, als hare kamer gereed was, want zij zeide zeer vermoeid van de reis te zijn; en dewijl hare kleederen door de dame, die haar vergezeld had, in orde geschikt waren, zoo had zij geene moeite om te vinden hetgeen zij noodig had, en lag weldra in het heldere witte bedje, met haar bijbel open naast zich. Maria Pool luisterde een paar malen aan de deur, en dacht dat zij haar zachtjes hoorde kermen. Zij waagde het binnen te treden, toen hare jeugdige gast haar hoofdje met een glimlach uit de kussens ophief, en haar vroeg wat zij wilde.

„Ik vreesde dat gij niet wel waart, jufvrouw,” zeide Maria, „want ik meende u te hooren kermen.”

„O lieve deugd, welk een slecht compliment is dat voor mijne stem, ik beproefde een gezang te zingen,” zeide zij lagchend.

„Mijn lieve tijd, jufvrouw, hoe kalm neemt gij de dingen op,” zeide Maria, haar vrolijk aankijkende; „waarlijk niet iedere jonge jufvrouw zou gaarne alleen onder vreemden gelaten worden, zoo ziek als gij nog zijt, en dan toch nog in staat zijn te zingen en opgeruimd te blijven.”

„Ik ben nu niet meer ziek, jufvrouw Pool,” zeide zij, „ik ben nog alleen maar erg zwak, en wat het alleen-zijn betreft, ik geloof niet dat ik zoo geheel alleen ben, dewijl gij beloofd hebt, naar mij om te zien.”

„Ik zal mijn best doen, wees daar verzekerd van jufvrouw! Maar, ik kan mij niet begrijpen hoe uwe moeder er toe komen kon, u al zoo spoedig te verlaten.”

„Dat was mijne moeder niet, ik heb geene moeder,” zeide het zieke meisje.

„O, hemel! geene moeder, arm kind! dus was die heer dan ook uw vader niet?” vroeg Maria.

„O neen, hij is mijn voogd; maar zij zijn beide altijd zoo goed voor mij geweest, alsof ik hun eigen kind geweest ware; de heer Pelham is erg doof, daarom spreekt hij zoo weinig, en schijnt minder acht op mij te slaan, en mevrouw Pelham heeft al hare kinderen aan de mazelen ziek liggen, zij had dus haast om weer naar huis te komen. Het was ook gedeeltelijk om mij voor de besmetting te beveiligen, dat zij mij hier bragten. Mijn naam is Vernon, Emilie Vernon.”

„Ja, dat verandert dan ook de zaak,” zeide Maria, die toch nog altijd bij zichzelf dacht, dat het meisje vrij hard behandeld was geworden, haar gezondheidstoestand in aanmerking genomen. Dien avond praatte Emilie niet veel meer; maar jufvrouw Pool was getroffen door haar opgeruimd blik en vriendelijke stem, vooral toen zij haar den volgenden morgen eene kop verse warme melk bragt, die zij haar verzoekt uit te drinken, dewijl dit het beste ter wereld was voor zulk een zwak persoon. Gedurende twee of drie dagen was het eenige voordeel, dat zij van de lucht genieten kon, daarin gelegen, dat zij goed ingestopt, in een gemakkelijken stoel buiten in den ouden tuin kon zitten, of in hetgeen vroeger een tuin geweest was. Hier zat zij stil rond te kijken en lette op alles wat zij zag, en als Marie naar haar kwam kijken, had zij altijd weer eene nieuwe vraag te doen.

„Wat beteekenen die regelmatige groene strepen, jufvrouw Pool,” zeide zij, „zij zien er uit als trappen.”

„Dat waren zij ook eens, jufvrouw. Dit was in oude tijden de tuin, en ik heb hooren zeggen, dat er drie mooie terrassen waren, met breede paden er tussehen, en de fraaiste bloemen die in mooie bloempotten stonden, zoo groot als onze theeketel, en zelfs nog grooter, alle op eene rij, met standbeelden aan ieder einde.”

„Dat moet heel mooi geweest zijn,” zeide Emilie glimlagchend; „is er niets van de bloempotten of standbeelden meer overgebleven?”

„Daar zijn nog hier en daar stukken van, jufvrouw, maar of het brokken van standbeelden of potten zijn, dat weet ik niet regt. Ik raap ze altijd op als ik ze vind, en heb er eene mand vol van, gij kunt ze wel eens bekijken als gij er lust in hebt.”

„Het moet eene zeer oude plaats zijn,” zeide Emilie rondziende.

„Ik geloof niet jufvrouw, dat er nog iemand in leven is, die zich kan herinneren wanneer het kasteel gebouwd werd; en men kan aan de wonderlijke bouwde der kamers, die meest alle trap op trap af loopen, alsmede aan de zaken die er in achtergelaten zijn, duidelijk bemerken, dat de menschen toen vrij wat minder begrip hadden om het zich gemakkelijk te maken, dan thans het geval is.”

„Ik hoop, dat ik spoedig sterk genoeg zal zijn, om de geheele plaats eens rond te gaan,” zeide Emilie, naar het vervallen gedeelte van het gebouw kijkende.

„Lieve deugd, jufvrouw,” zeide Maria, „daar is niets dan stof en puin te zien, en zelfs de vuurhaarden zullen u bewijzen, welke vreemde manieren zij toen hadden. Geloof mij, jufvrouw, ik zou den haard uit de grootste en mooiste der kamers, ja zelfs niet uit wat zij de eetzaal noemen present willen hebben. Wel jufvrouw, de onze daar wij tien schellingen voor gaven, is wel twintigmaal meer waard. Het is een groot lompe ding, dat maar in den weg staat, en dat voorzeker een grooten hoop steenkolen zal verslonden hebben, ofschoon jufvrouw Monk zegt, dat zij in dien tijd voornamelijk hout gebrand hebben.”

„Wie is jufvrouw Monk?” vroeg Emilie, die zich zeer vermaakte met de kritiek van Maria betreffende oudheden.

„Zij heeft eens eene school gehad, jufvrouw; maar zij is nu geheel op, zij is zeer oud en zwakkelijk. Maar zij weet alles van deze oude plaats alsof zij er zelve gewoond had,” zeide Maria.

„Ik moet haar eens gaan opzoeken,” zeide Emilie. „Wat onderwees zij aan de kinderen?”

„O eene menigte zaken, jufvrouw: verstellen, naaijen, stoppen, ook lezen en spellen.”

„Leerde zij hen niet uit den bijbel?” vroeg Emilie.

„Dat denk ik wel, jufvrouw; menigeen heeft in dit opzigt wat aan haar te danken, ik voor het eene en mijn man weer voor het andere.”

„O wat ben ik daar blij om,” zeide Emilie, „ik dacht wel dat gij veel van den bijbel zoudt houden, gij zijt zoo vriendelijk, en het is die soort van vriendelijkheid, die uit den bijbel ontspruit. Onderwees zij jongens zoowel als meisjes?”

„Ja, jufvrouw, mijn man en ik gingen zamen school, en als zij met ons gesproken had over hetgeen wij in den bijbel gelezen hadden, waren wij gewoon zamen naar huis te wandelen, en praatten er over hoe wij het moesten aanleggen om te doen zoo als zij ons zeide, en God te bidden ons te leeren zijn woord lief te hebben; en dat deden wij ook, en zoo kregen wij het beide lief, dat weet ik zeker.”